PAU

ΠΑΥΛΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΗΤΟΥ
(ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ)

ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΤΟΥ ΑΘΩΝΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ ἀναπτύξεως τοῦ μοναχικοῦ βίου.—Τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ αἱ ἐν αὐτῷ ἱεραὶ Μοναί.—Ἐπίτομοι βιογραφίαι τῶν ἐπισημοτέρων Ἁγιορειτῶν ἁγίων Πατέρων.—Πλεονεκτήματα καὶ καθήκοντα τοῦ μοναχικοῦ βίου (ὑπὸ Φενελῶνος).—Χάρτης τῆς Χερσονήσου τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

*«Δεῦτέ μοι πείθεσθε λαοί, ἀναβάντες » εἰς τὸ **Ὄρος** τὸ **Ἅγιον** τὸ ἐπουρά- » νιον, ἀΰλως στῶμεν ἐν πόλει ζῶντος » θεοῦ, καὶ ἐποπτεύσωμεν νοΐ, θεότητα » ἄϋλον Πατρὸς καὶ Πνεύματος, ἐν Υἱῷ » Μονογενεῖ ἀπαστράπτουσαν». (Ἰωάνν. Δαμασκ. 6η Αὐγούστου. Ὠδὴ θ').*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

2

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Δ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ
ΣΤΑΔΙΟΥ 56

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΑΥΛΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΗΤΟΥ
(ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ)

ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΤΟΥ ΑΘΩΝΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

Περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ ἀναπτύξεως τοῦ μοναχικοῦ βίου.—Τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ αἱ ἐν αὐτῷ ἱεραὶ Μοναί.—Ἐπίτομοι βιογραφίαι τῶν ἐπισημοτέρων Ἁγιορειτῶν ἁγίων Πατέρων.—Πλεονεκτήματα καὶ καθήκοντα τοῦ μοναχικοῦ βίου (ὑπὸ Φενελῶνος).—Χάρτης τῆς Χερσονήσου τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

«Δεῦτέ μοι πείθεσθε λαοί, ἀναβάντες » εἰς τὸ **Ὄρος** *τὸ* **Ἅγιον** *τὸ ἐπουράνιον, ἀΰλως στῶμεν ἐν πόλει ζῶντος » θεοῦ, καὶ ἐποπτεύσωμεν νοΐ, θεότητα » ἄϋλον Πατρὸς καὶ Πνεύματος, ἐν Υἱῷ » Μονογενεῖ ἀπαστράπτουσαν». (Ἰωάνν. Δαμασκ. 6η Αὐγούστου. Ὠδὴ θ').*

Τῷ Κῳ
Γεωργίῳ [illegible]
Γρηγόριος Μοναχὸς
Ἁγιορείτης
22/10/15
ἐν Ἀθήναις

ΚΑΙ ΤΟΥΔΕ ΚΤΗΤΩΡ
ΞΕΝΟΦΩΝ Α. ΣΙΔΕΡΙΔΗΣ
ΕΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΙ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Δ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ
ΣΤΑΔΙΟΥ 56

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

1) ***Ἡ Χερσόνησος τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω.*** Κοσμᾶ Βλάχου. 1913. Βόλος.

2) ***Ἱστορία Λαυσαϊκή.*** Αὐγουστίνου Ἰορδ. 1913. Ἱεροσόλυμα.

3) ***Συναξαριστής.*** Δουκάκη. Ἀθῆναι. 1889.

4) *Histoire Ecclésiastique.* Eleury. 1855. Paris.

5) ***Ἀθωνικὸν Πατερικόν.*** (Ἔκδοσις τοῦ ρωσσικοῦ Κοινοβίου ἐν Μόσχᾳ 1897. Ρωσσιστί).

6) ***Ὁδηγὸς εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος.*** (Ἔκδοσις τοῦ ρωσσικοῦ Κοινοβίου ἐν Μόσχᾳ 1903. Ρωσσιστί).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΗι ΔΕΚΑΡΙΘΜΩι ΣΕΠΤΗι ΧΟΡΕΙΑι

ΤΩΝ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΩΝ

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΜΙΑΣ

ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΟΥ

ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

Ο ΠΟΝΗΣΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡ. 114
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΙΔΕΡΙΔΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Προτιθέμενοι νὰ ἐκδόσωμεν τὸν «*περὶ πλεονεκτημάτων καὶ καθηκόντων τοῦ μοναχικοῦ βίου*» Λόγον τοῦ Φενελῶνος, ἐθεωρήσαμεν καλὸν νὰ προτάξωμεν ***προλεγόμενά τινα*** περὶ τοῦ καθόλου μοναχικοῦ βίου, περὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, (ἔνθα ἐπὶ τοσοῦτον ἤκμασε καὶ ἀκμάζει ὁ μοναχικὸς βίος), καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἱερῶν Μονῶν μετ᾽ ἐπιτόμων βιογραφιῶν τῶν ἐπισημοτέρων ἁγιορειτῶν ἁγίων Πατέρων. Τοῦτο δέ, ἵνα τὸ ἀνὰ χεῖρας ἐγχειρίδιον ἡμῶν δυνηθῇ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς μὲν τοὺς ἐνδυθέντας ἢ σκοποῦντας νὰ ἐνδυθῶσι τὸ μοναχικὸν φόρεμα, ὡς ἐπίτομός τις μελέτη τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ ἐπίγνωσιν τῶν πλεονεκτημάτων καὶ καθηκόντων τῆς οἰκείας θέσεως· εἰς δὲ τοὺς ἐπισκεπτομένους τὸ ***Ἅγιον Ὄρος*** καὶ στερουμένους παντὸς ἑτέρου τοιούτου βοηθήματος, ὡς πρόχειρος ὁδηγὸς καὶ συνέκδημος τῆς ἱερᾶς αὐτῶν ἀποδημίας· εἰς πάντας δὲ τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανοὺς ὡς θρησκευτική τις μελέτη διϋπνίζουσα καὶ ἐπιρρωννύουσα τὰ ἐν αὐτοῖς θρησκευτικὰ συναισθήματα.

Ἔγραφον ἐν ἁγίῳ Ὄρει Ἄθω, ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ Ξηροποτάμου, Ἀπριλίου 1η 1915.

Ὁ πονήσας

ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΟΔΗΓΟΣ
ΕΙΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΤΟΥ ΑΘΩΝΟΣ

§ 1. *Περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ ἀναπτύξεως τοῦ μοναχικοῦ βίου.*

Τὰ εὐαγγελικὰ παραγγέλματα διαιροῦνται εἰς **ἐντολὰς** ἢ **ἐπιτάγματα** καὶ εἰς **παραινέσεις** ἢ **συμβουλάς**. Καὶ αἱ μὲν ἐντολαὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ τηρῶνται ὑπὸ πάντων τῶν χριστιανῶν τῶν κηδομένων τῆς ἰδίας σωτηρίας· αἱ δὲ παραινέσεις ἀφορῶσι μόνον τοὺς σπεύδοντας πρὸς τὴν τελειότητα, κατὰ τὸ «***εἰ θέλειος τέλειος εἶναι***» (Ματθ. ιθ΄ 21) καὶ «***ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω***». (αὐτ. 13). «***Τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας*** (λέγει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος) ***τὰ μὲν ἀνάγκην ἔχει τοῖς ἐπιταττομένοις, ἃ καὶ μὴ φυλάττουσι κίνδυνος, τὰ δὲ οὐκ ἀνάγκην, αἵρεσιν δέ, ἃ φυλάττουσι μὲν τιμὴν καὶ ἀντίδοσιν, μὴ φυλάττουσι δὲ οὐδ' ὁντινοῦν κίνδυνον***». (Κατὰ Ἰουλιανοῦ στηλιτευτικὸς Α΄ § 91).

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ κηρύγματος οἱ ὀπαδοὶ τοῦ νέου δόγματος συνήρχοντο ἐν ἰδιαιτέρῳ τινὶ οἰκήματι (ὡς μὴ ὑπαρχόντων εἰσέτι χριστιανικῶν ναῶν), ἔνθα ἐτέλουν τὰ τῆς λατρείας καὶ ἐδιδάσκοντο ὑπὸ τῶν ποιμένων τὰ εὐαγγελικὰ διδάγματα, συμφώνως πρὸς τὰ ὁποῖα ὤφειλον νὰ ρυθμίζωσι τὰ ἤθη καὶ τὰς πράξεις τοῦ καθημερινοῦ αὐτῶν βίου. Οἱ ὀπαδοὶ τῆς νέας θρησκείας, ἅ τε ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου στρεφόμενοι, διετήρουν βεβαίως τὰς ἀπαιτουμένας σχέσεις πρὸς αὐτόν, χωρὶς ὅμως νὰ συμμορφῶνται πρὸς τὰ ἀξιώματα τοῦ κόσμου. Εἶχον ἐπομένως οἰκίαν, γυναῖκα καὶ τέκνα· ἐξήσκουν τέχνας καὶ δημοσίους ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους· καὶ ἐνὶ λόγῳ δὲν ἀπέφευγον πᾶν ὅ,τι ἐπεβάλλετο αὐτοῖς ὡς καθῆκον πρὸς τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν πατρίδα, ἥτις ἔθρεψεν αὐτούς· καίτοι τινὲς ἐξ αὐτῶν, ἀφορῶντες πρὸς τὴν εὐαγγελικὴν τελειότητα, παρῃτοῦντο καὶ αὐτοῦ τοῦ γάμου διὰ τὸ ἀπερίσπαστον.

Προϊόντος ὅμως τοῦ χρόνου ὁ χριστιανικὸς κόσμος ηὐρύνετο, καὶ οἱ ἐθνικοὶ γιγνόμενοι χριστιανοὶ εἰσῆγον βαθμηδὸν τὰς ἕξεις καὶ τὰ ἀποφθέγματα τοῦ κόσμου ἐν τῇ χριστιανικῇ

ἐκκλησίᾳ. Οὕτως ἤρξατο κατὰ μικρὸν ἀλλοιουμένη καὶ χαλαρουμένη ἡ ἀρχαία ἐκείνη τῶν ἠθῶν αὐστηρότης, οὗ ἕνεκα ἡ ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου ἐκπλήρωσις τῶν εὐαγγελικῶν ἐνταλμάτων ἀπέβαινεν ὁσημέραι λίαν δυσχερὴς καὶ σχεδὸν ἀδύνατος (¹). Διὸ οἱ θέλοντες ἀκριβέστερον καὶ ἀσφαλέστερον νὰ ἐφαρμόσωσιν ἐν τῷ βίῳ αὐτῶν τὰ εὐαγγελικὰ παραγγέλματα παρῃτοῦντο ἀσμένως τοῦ γάμου καὶ τῶν φροντίδων, ἃς οὗτος συνεπάγεται, ἀπεμακρύνοντο τῶν πόλεων, κατελάμβανον τὰ ὄρη καὶ τὰς ἐρημίας, καὶ ἐξήσκουν ἑαυτοὺς ἐν τῇ εὐσεβείᾳ διὰ νηστείας, ἀγρυπνίας καὶ προσευχῆς. Οἱ τοιοῦτοι ἐκαλοῦντο **ἀσκηταὶ** τῆς εὐσεβείας, **ἀναχωρηταί, ἐρημῖται, μονάζοντες.** Τῶν γενναίων τούτων ψυχῶν τὸν ἔνθεον ζῆλον καὶ τὴν πρὸς Αὐτὸν ἀφοσίωσιν, δι' ἣν καταλιμπάνοντες τὰ πάντα ἀπέβλεπον πρὸς μόνην τὴν εὐαρέστησιν Αὐτοῦ, ἐπιδοκιμάζων ὁ Κύριος, ἀνεδείκνυε καθ' ἑκάστην πολλοὺς ἐξ αὐτῶν φωστῆρας καὶ θαυματουργοὺς καὶ οἱονεὶ ἀγγέλους ἐν σώματι, καθιστῶν αὐτοὺς ὀνομαστοὺς ἐν ἁπάσῃ τῇ οἰκουμένῃ· οἵτινες καὶ μεγάλας διὰ τοῦτο συνεισέφερον ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὑποστηρίζοντες καὶ ἐνισχύοντες τὴν πίστιν τῶν χριστιανῶν, ῥυθμίζοντες αὐτῶν τὰ ἤθη διὰ τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, καὶ ἀνακουφίζοντες αὐτοὺς ἐκ ποικίλων μαστίγων διὰ τῶν ἰάσεων, ἃς διὰ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν αὐτῶν ἐτέλει ὁ Κύριος.

Οὕτω κατὰ μικρὸν ἔλαβεν ἀρχὴν ὁ μοναχικὸς βίος, ὅστις πρώτην αὐτοῦ κοιτίδα ἔσχε τὴν Αἴγυπτον καὶ καθηγητὰς **Παῦλον τὸν Θηβαῖον** καὶ τὸν **Μέγαν Ἀντώνιον.**

Τοῦ μοναχικοῦ βίου διακρίνομεν κυρίως δύο μορφάς: Τὸν **μοναστικὸν** βίον (**ἡσυχασταί, ἐρημῖται, ἀναχωρηταί**), καὶ τὸν **κοινοβιακόν.**

Μεσάζουσαν θέσιν μεταξὺ μοναστῶν καὶ κοινοβιωτῶν κατέ-

---

(1) *«Εἰ δὲ φὴς δυνατὸν εἶναι καὶ ἐν μέσῳ στρεφόμενον πάντα κατορθοῦν τὰ τῆς ἀρετῆς, καὶ μὴ παίζων, ἀλλὰ σπουδάζων ἀληθῶς ταῦτα λέγεις, μὴ κατοκνήσῃς ἡμᾶς διδάξαι τὸ καινὸν τοῦτο καὶ παράδοξον μάθημα· οὐδὲ γὰρ βούλομαι πράγματα εἰκῇ τοσαῦτα ἔχειν, οὐδὲ τοσούτοις ἀπέχθεσθαι μάτην. Ἀλλὰ γὰρ οὐ δύναμαι τοῦτο μαθεῖν· οὐ γὰρ ἐᾶτε ὑμεῖς, καὶ δι' ὧν λέγετε καὶ δι' ὧν ποιεῖται, ἀντιφθεγγόμενοι».* (Χρυσόστομος. Πρὸς πιστὸν πατέρα.. § 7. Τόμ. Α'. ἔκδοσις *Montfaucon* καὶ Πατρολογίας *Migne* Τόμ. ΜΖ').

χει ὁ **Σκητιωτικὸς** (ἐν Αἰγύπτῳ) βίος, καὶ ὁ **Λαυρεωτικὸς** (ἐν Παλαιστίνῃ) βραδύτερον.

Εἰς τοὺς μοναστὰς ὑπάγεται καὶ μία ἄλλη τάξις ἐρημιτῶν, ἡ τῶν καλουμένων **Βοσκῶν**.

Τούτων οἱ μὲν κυρίως **μονασταὶ** ἀναχωροῦντες τοῦ κόσμου, καὶ τὰ ὄρη καὶ τὰς ἐρημίας μεταδιώκοντες, κατῴκουν ἐν σπηλαίοις ἢ αὐτοσχεδίοις τισὶ σκηνώμασι τρεφόμενοι ἢ διὰ λαχάνων ἡμέρων τε καὶ ἀγρίων, ἢ καὶ δι' ἄρτου, ὃν ἐκόμιζεν αὐτοῖς ὁ παραλαμβάνων καὶ πωλῶν τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν, ὅπερ κυρίως ἦτο ἡ κατασκευὴ σπυρίδων ἐκ φύλλων φοίνικος.

Οἱ δὲ **Κοινοβιῶται** κατῴκουν ἐν **Κοινοβίοις** Μοναῖς ὑπὸ τὴν ποιμαντορίαν ἑνὸς πνευματικοῦ **Πατρός**, τοῦ **Ἀββᾶ**, ἢ **Καθηγουμένου**, ὃς καὶ **Ἀρχιμανδρίτης** ἐλέγετο, ὡς ἄρχων τῆς λογικῆς ταύτης τῶν τοῦ Χριστοῦ προβάτων μάνδρας. Εἶχον τὰ πάντα κοινά, ἐσιτίζοντο ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ τραπέζῃ ἅπαντες, καὶ ἐλάμβανον πάντα τὰ χρειώδη αὐτῶν παρά τοῦ Καθηγουμένου.

Οἱ **Σκητιῶται** κατῴκουν ἕκαστος ἐν ἰδίῳ κελλίῳ ἢ καλύβῃ, καὶ ἐπορίζοντο τὰ χρειώδη τοῦ σώματος ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἐργοχείρου. Ἤσθιον συνήθως ἅπαξ τῆς ἡμέρας μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, τινὲς δὲ καὶ ἀραιότερον. Αἱ καλύβαι αὐτῶν ἔκειντο ἐξ ἱκανῆς ἀποστάσεως ἀπ' ἀλλήλων. Τὰ Σάββατα καὶ τὰς Κυριακάς, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς ἑορτάς, συνήρχοντο εἴς τινα καθεδρικὸν ναόν, τὸ **Κυριακὸν** λεγόμενον, ἔνθα ἔβλεπον ἀλλήλους, παρεμύθουν τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην παρηγορίας καὶ προθυμοποιήσεως ἐν τοῖς πνευματικοῖς ἀγῶσι, καὶ μεταλαμβάνοντες τῶν ἀχράντων Μυστηρίων ἐνισχύοντο πρὸς τὰ πνευματικὰ παλαίσματα. Ἐποιμαίνοντο δὲ ὑπό τινος διακεκριμένου ἐπὶ συνέσει καὶ ἀρετῇ Γέροντος, τοῦ **Πρεσβυτέρου** τῆς Σκήτεως, ὅστις ἐπεσκέπτετο τὴν πνευματικὴν κατάστασιν ἑνὸς ἑκάστου, καὶ ἐρρύθμιζε τὰ τῆς πολιτείας αὐτῶν. Οἱ Σκητιῶται ἔλαβον τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ἐρήμου τῆς **Σκήτεως** (ἐν Αἰγύπτῳ), ἐν ᾗ ἐγκατεστάθησαν τό πρῶτον. Ἀνάλογος τοῦ σκητιωτικοῦ βίου εἶναι καὶ ὁ ἐν Παλαιστίνῃ ἀναφανεὶς βραδύτερον Λαυρεωτικὸς βίος, μετὰ τῆς διαφορᾶς, ὅτι ἐν αὐτῷ δὲν ἐγίνοντο δεκτοὶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς οἱ ἀποτασσόμενοι τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἔπρεπε πρῶτον νὰ διαπαιδαγωγηθῶσιν ἐπὶ μακρὸν ἐν τῷ Κοινοβίῳ· ἔνθα, ὅταν ἐφαίνοντο δόκιμοι καὶ δυνάμενοι πλέον νὰ ἀγωνισθῶσι καὶ κατὰ μόνας, τότε ἐνεκρίνετο ἡ εἰς τὴν Λαύραν εἰσαγωγὴ αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Καθηγουμένου.

Οἱ **Βοσκοὶ** δὲ ἦσαν ἐρημῖται διεσπαρμένοι κυρίως ἀνὰ

τὴν Συρίαν μεταξὺ Ἐδέσσης καὶ Νισίβης. Ἐλέγοντο οὕτως, διότι ἦσαν οἱονεὶ νομάδες μὴ ἔχοντες μόνιμον κατοικίαν, ἀλλὰ περιφερόμενοι ἀνὰ τὰ ὄρη καὶ τρεφόμενοι, καθάπερ τὰ βοσκήματα, ἐκ χόρτων μόνον, ἅτινα, ἐξερχόμενοι κατὰ τὴν ὥραν τῆς μεταλήψεως τῆς τροφῆς ὡς ἐπὶ νομὴν ἐπὶ τὸ ὄρος, ἀνεζήτουν καὶ ἀνασπῶντες διά τινος μαχαιριδίου ἔτρωγον. Κατῴκουν ἐν τοῖς κοιλώμασι τῶν βράχων καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς, προσευχόμενοι καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεόν· ὁ δὲ τόπος, ἔνθα κατελάμβανεν αὐτοὺς ὁ θάνατος, ἐγίνετο αὐτοῖς τάφος. Οὕτως ἀναφέρει περὶ αὐτῶν ὁ ἅγιος Ἐφραὶμ ὁ Σύρος, (Φλερὺ ἱστορ. ἐκκλησ. βιβλ. 17ον VII).

Ταῦτα ἐν συνόψει περὶ μορφῶν τοῦ μοναχικοῦ βίου, οὗτινος τὰ σπέρματα κατεβλήθησαν ὑπό τινων ἀσκητῶν τῶν πρώτων τῆς Ἐκκλησίας αἰώνων, τῶν καλουμένων **θεραπευτῶν.** Οἱ θεραπευταὶ ὑπῆρχον εἰς διάφορα μέρη τοῦ κόσμου, περισσότερον ὅμως ἦσαν διαδεδομένοι ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἰδίως περὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ὠνομάζοντο θεραπευταί, ἢ διότι ἐπεμελοῦντο τὴν θεραπείαν τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς αὐτῶν, ἢ διότι ἀφιέρωσαν ἑαυτοὺς ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ θεραπεύειν (ἤτοι λατρεύειν) τὸ θεῖον. Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀλεξανδρέων, ἣν συνήγαγεν ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, ἀπετελεῖτο οὐ μόνον ἐξ Ἑλλήνων, Ἰουδαίων καὶ Αἰγυπτίων, ἀλλὰ καὶ ἐκ παντὸς ἔθνους ἀλλοδαπῶν (Σύρων, Λίβεων, Κιλίκων, Αἰθιόπων, Ἀράβων, Βακτριανῶν, Σκυθῶν, Περσῶν καὶ Ἰνδῶν), οὓς προσείλκυε τὸ ἐμπόριον τῆς μεγαλουπόλεως ταύτης, ἥτις ἦτο ἡ δευτέρα μετὰ τὴν Ρώμην πόλις τοῦ κόσμου καὶ ἡ πρώτη κατὰ τὸ ἐμπόριον. Τῆς ἐκκλησίας ταύτης ἡ καλλιτέρα μερὶς φαίνεται νὰ ἦσαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἰδίως οἱ θεραπευταί.

Οἱ **Θεραπευταὶ** οὗτοι ἦσαν κατὰ πολὺ διάφοροι τῶν **Ἐσσηνῶν**, οἵτινες ηὑρίσκοντο μόνον ἐν Παλαιστίνῃ καὶ δὲν ὑπερέβαινον τὸν ἀριθμὸν τῶν 4,000.

Οἱ μὲν **Ἐσσηνοὶ** ἢ Ἐσσαῖοι φεύγοντες τὰς μεγαλοπόλεις κατῴκουν ἐν ταῖς κώμαις, ἐκαλλιέργουν τὴν γῆν, ἐξήσκουν μόνον τὰς ἀθώας τέχνας, καὶ ἀπεῖχον τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς ναυτιλίας. Ἔζων βίον κοινοβιακόν, ἐσθίοντες εἰς μίαν κοινὴν τράπεζαν, καὶ ἐφόρουν λευκὰ φορέματα, ἅτινα παρελάμβανεν ἕκαστος ἐκ τοῦ κοινοῦ τῆς ἀδελφότητος. Ἦσαν φιλόξενοι, περιεποιοῦντο μεγάλως τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ ἀπεκόμιζον εἰς τὸ κοινὸν ταμεῖον πᾶν ὅ,τι ἐπορίζετο ἕκαστος ἐκ τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ ἐργασίας. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν φοβούμενοι τὰς ἀπιστίας καὶ δυστροπίας τῶν γυναικῶν ἀπέφευγον καὶ τὸν

γάμον ζῶντες ἐν σωφροσύνῃ καὶ ἐγκρατείᾳ. Τοὺς μέλλοντας νὰ καταταγῶσιν εἰς τὸ τάγμα αὐτῶν ἐδοκίμαζον ἐπὶ τρία ἔτη. Ἦσαν οἱ δεισιδαιμονέστεροι ἐκ πάντων τῶν Ἰουδαίων, μὴ παραδεχόμενοι τὴν ἠθικὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ πάντα εἰς τὴν εἱμαρμένην ἀποδιδόντες, καὶ ἐτήρουν μετὰ μεγάλης ἀκριβολογίας τὰς νομικὰς παρατηρήσεις. Τὰ περὶ τῶν ἐθίμων αὐτῶν ἀναφέρει λεπτομερῶς ὁ Ἰώσηπος. (Ἰουδ. ἀρχ. XIII καὶ XVIII. Φλερύ. Ἱστορ. ἐκκλ. Α'. IV.). Τὰ μὲν λοιπὸν περὶ Ἐσσηνῶν τοιαῦτα.

Οἱ δὲ **θεραπευταὶ** φεύγοντες τὰς πόλεις κατῴκουν ἰδίως ἐξοχικά τινα μέρη πλησίον τῆς Μαρεώτιδος λίμνης· Τὰ οἰκήματα αὐτῶν ἦσαν μὲν ἀπεμονωμένα χάριν τῆς μοναξίας, οὐχὶ ὅμως καὶ κατὰ πολὺ ἀπομεμακρυσμένα, διὰ νὰ δύνανται νὰ ὑπερασπίζωνται ἀλλήλους ἐν περιπτώσει ἐπιδρομῆς ληστῶν. Τὸ οἴκημα ἑκάστου θεραπευτοῦ ἐν ᾧ ἦν καὶ τὸ ἴδιον αὐτοῦ εὐκτήριον, ὠνομάζετο **σεμνεῖον** ἢ **μοναστήριον**. Ἐν τοῖς σεμνείοις τούτοις ἐνδιαιτώμενος ἕκαστος θεραπευτὴς ἐτέλει τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ ἐξασκήσεις, ἔψαλλε καὶ ἐμελέτα τὰ ἱερὰ βιβλία. Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἔτρωγε πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, τινὲς δὲ ἐν διαστήματι τριῶν ἢ καὶ ἓξ ἡμερῶν ἔτρωγον ἅπαξ μόνον. Ἡ τροφὴ αὐτῶν ἦτο λιτή, συνισταμένη ἐξ ἄρτου, ἅλατος, ὑσσώπου, καὶ ὕδατος. Τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου συνήγοντο εἴς τινα καθολικὸν ναὸν κεχωρισμένον εἰς δύο μέρη διὰ τοίχου δύο ἢ τριῶν πήχεων ὕψους, ἵνα οὕτω αἱ γυναῖκες εὑρίσκωνται κεχωρισμέναι τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἀκροῶνται τῆς ἱερᾶς διδασκαλίας χωρὶς νὰ βλέπωνται. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἣν ἐξόχως ἑώρταζον, συνήρχοντο λευχειμονοῦντες καὶ ἐπανηγύριζον, ἐσθίοντες ἅμα εἰς μίαν κοινὴν τράπεζαν, Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ταύτῃ πανδαισίᾳ ἡ τροφὴ αὐτῶν ἦτο ἡ αὐτή. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἠγείροντο ἅπαντες ὁμοῦ ἐν μέσῳ τῆς αἰθούσης καὶ διαιρούμενοι εἰς δύο χορούς, (ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν) ἔψαλλον διαφόρους ᾠδὰς χορεύοντες καὶ κροτοῦντες τὰς χεῖρας καὶ ἔξαλλοι ὑπὸ τῆς χαρᾶς δεικνύμενοι, κατὰ τὴν ἀπαίτησιν τῆς ᾀδομένης ᾠδῆς. Κατόπιν συνήπτοντο εἰς ἕνα χορὸν κατὰ μίμησιν τῶν ἀρχαίων Ἑβραίων τῶν διαβάντων τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν. Τοιαύτη ἦτο ἡ διαγωγὴ καὶ τὰ ἔθιμα τῶν ἰουδαίων τούτων θεραπευτῶν, οὓς ἀναφέρει Φίλων [1] ὁ ἰουδαῖος ἔν τινι λόγῳ

---

[1] Ὁ ἅγιος Ἱερώνυμος συγκαταλέγει τὸν Φίλωνα μετὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων διὰ τοῦτο καὶ μόνον, διότι (λέγει)

περὶ θεωρητικοῦ βίου ἱκετῶν, καὶ οἵτινες πολὺ πιθανὸν νὰ ἠσπάσθησαν βραδύτερον τὸν χριστιανισμόν. Εἴτε ὅμως ἠσπάσθησαν βραδύτερον τὸν χριστιανισμὸν οἱ θεραπευταί, εἴτε μή, τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐποχῆς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου ὑπῆρχον πολλοὶ Χριστιανοί, οἵτινες, ποθοῦντες νὰ φθάσωσι κατὰ τὸ δυνατὸν εἰς τὴν χριστιανικὴν τελειότητα, ἐξήρχοντο ἐκ τῶν πόλεων καὶ ἔζων ἐν τοῖς ἐξοχικοῖς χωρίοις τῶν περιχώρων τῆς Ἀλεξανδρείας, μελετῶντες τὰς Γραφάς, προσευχόμενοι, νηστεύοντες, ἐργαζόμενοι διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν, καὶ μόνον μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου τροφῆς μεταλαμβάνοντες. (Φλερὺ ἱστ. ἐκκλ. βιβλ. Β' ΥΙ).

Ὁ οὕτω λοιπὸν κατὰ πρῶτον ἐν Αἰγύπτῳ ἀναφανεὶς καὶ ἀναπτυχθεὶς μοναχικὸς βίος μετεφέρθη βραδύτερον διὰ τοῦ μαθητοῦ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου **Ἱλαρίωνος** τοῦ μεγάλου εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἔνθα ἱδρύθησαν πολλὰ Μοναστήρια, Λαῦραι καὶ ἀσκητήρια, ἐν οἷς διέπρεψαν ἄνδρες σπουδαῖοι καὶ ἐπιφανεῖς, οἵτινες ὑπῆρξαν περιώνυμοι διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, ἀναδειχθέντες ἐφάμιλλοι πρὸς τὸν μέγαν Ἀντώνιον. Τοιοῦτοι ἦσαν ὁ μέγας **Ἱλαρίων**, ὁ μέγας **Εὐθύμιος**, ὁ ἅγιος **Χαρίτων**, ὁ ἅγιος **Κυριακός**, **Σάββας** ὁ ἡγιασμένος, **Θεοδόσιος** ὁ Κοινοβιάρχης καὶ ἄλλοι. Ὁ μοναχικὸς βίος ἐξηπλώθη ἐπίσης καὶ εἰς τὸ Σίναιον ὄρος, εἰς τὴν Συρίαν καὶ εἰς ἅπασαν τὴν χριστιανικὴν Ἀνατολήν, καὶ τὴν Δύσιν.

Ἀλλ' ἐν Αἰγύπτῳ, Παλαιστίνῃ, Συρίᾳ τε καὶ Ἀραβίᾳ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀκμάζῃ ἐπὶ πολὺ ὁ μοναχικὸς βίος καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ διὰ τὰς πυκνὰς ἐπιδρομὰς τῶν Ἀράβων καὶ τῶν λοιπῶν γειτονικῶν βαρβάρων ἐθνῶν, οἵτινες διήρπαζον

περιγράφων ὁ Φίλων τὴν ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου ποιμαινομένην Ἐκκλησίαν τῶν Ἀλεξανδρέων τρέπεται εἰς ἔπαινον τῶν ἡμετέρων· ποιεῖ δὲ τοῦτο (λέγει), διότι, ὅτε τὸ δεύτερον ἀπεστάλη πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων τοῦ ἔθνους αὐτοῦ εἰς Ρώμην ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος, ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, οὗ ἕνεκα κοσμεῖ δι' ἐπαίνων τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, ὅστις ἦτο μαθητὴς τοῦ ἀποστ. Πέτρου *Aiunt hunc.... cun secunda vice venisset ad Claudium, in eadem urbe locutum fuisse cum apostolo Petro ejusque habuisse amicitias et ob hame causam etiam Marci, discipuli Petri apud Alexandriam sectatores ornasse laudibus suis.» (Cap. XI.)*. Ἔνθα βλέπομεν, ὅτι οἱ θεραπευταὶ οὗτοι ἐκλαμβάνονται ὡς χριστιανοὶ ὑπὸ τοῦ ἁγ. Ἱερωνύμου.

καὶ κατέστρεφον συχνάκις τὰ ἱερὰ ταῦτα μοναχικὰ σκηνώματα. Διὸ καὶ ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 8ου ἤδη αἰῶνος νὰ μαραίνηται καὶ νὰ μεταφέρηται βαθμηδὸν εἰς μέρη ἥκιστα ὑποκείμενα εἰς βαρβαρικὰς ἐπιδρομάς. Ὅθεν ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 9ου αἰῶνος βλέπομεν τὸν μοναχικὸν βίον ἀναπτυσσόμενον ἐν Ἄθωνι, ἐν τῷ **Ἁγιωνύμῳ** τούτῳ **Ὄρει**, ἔνθα καὶ ἔμελλε νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ μακρὸν καὶ νὰ διαιωνίσῃ, οὕτως εἰπεῖν, διαμένων ἀνώτερος πάσης προσβολῆς, μεθ' ὅλας τὰς καιρικὰς περιπετείας τοῦ ἔθνους ἡμῶν, καὶ τὴν χαλάρωσιν καὶ ψυχρότητα τῆς πίστεως τῶν τελευταίων τούτων χρόνων. Ὁ μοναχικὸς βίος ἐν Ἄθωνι ἀπετέλεσεν ἰδιαιτέραν τινὰ μοναχικὴν ὁμοσπονδίαν περιβληθεῖσαν διὰ τοῦ κύρους τῶν προνομίων ἅπερ ἀπένειμαν αὐτῇ οἱ βασιλεῖς τοῦ Βυζαντίου καὶ ἅπερ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐπεκύρωσαν βραδύτερον καὶ αὐτοὶ οἱ Σουλτᾶνοι. Οὕτως ὁ Ἄθως ἐγένετο ἰδιάζουσα ἑστία τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἀκρόπολις τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ τὸ μόνον μέχρι τῆς σήμερον καταφύγιον τῶν ἀληθῶς ἀπαρνουμένων τὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου. Διὸ καὶ ἐκλήθη **Ἅγιον Ὄρος**, καὶ ἐπίγειος κλῆρος τῆς Θεομήτορος, ἥτις ἐμφανισθεῖσα κατ' ὄναρ εἰς τὸν πρῶτον ἡσυχαστὴν τοῦ Ὄρους **Πέτρον τὸν Ἀθωνίτην** (καθάπερ ὁ βιογράφος αὐτοῦ ἱστορεῖ) εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἐξέλεξε τὸ Ὄρος τοῦτο ὡς ἰδιάζουσαν κατοικίαν τῶν θελόντων νὰ ἀπαρνηθῶσι τὰ τοῦ κόσμου καὶ νὰ ἀφιερώσωσιν ἑαυτοὺς ἀποκλειστικῶς τῷ Θεῷ διὰ τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ ὑπέσχετο νὰ ἦναι χορηγὸς πάντων τῶν ἀναγκαιούντων αὐτοῖς ἐν τῷ παρόντι βίῳ, ἀρωγὸς ἐν τοῖς πνευματικοῖς παλαίσμασι, καὶ ἐγγυητὴς τῆς αἰωνίου αὐτῶν σωτηρίας, ἐὰν μὴ ἀμελῶσιν ἐν τοῖς ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς πόνοις καὶ ἱδρῶσι.

§. 2. Τὸ Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἄθωνος καὶ αἱ ἐν αὐτῷ ἱεραὶ Μοναί.

Τὸ Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἄθωνος, ἀποτελοῦν μίαν τῶν τριῶν γλωσσῶν τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, εἶναι χώρα πλήρης φυσικῶν χαρίτων καὶ καλλονῶν, κατάφυτος ὑπὸ ποικίλης αὐτομάτου βλαστήσεως, ἀρδευομένη ὑπὸ ἀφθόνων διαυγῶν καὶ ψυχρῶν ὑδάτων, καὶ περιρρεομένη σχεδὸν πάντοθεν ὑπὸ θαλάσσης.

Ἡ χώρα αὕτη εἶναι γνωστὴ ὡς ἰδιάζουσα κατοικία Μοναχῶν καὶ ἑστία τοῦ ὀρθοδόξου μοναχισμοῦ ἀπὸ τοῦ 9ου ἤδη αἰῶνος, κατὰ τὰς βεβαίας ἱστορικὰς εἰδήσεις. Ἐὰν δὲ δώσωμεν προσοχὴν εἰς τὰς φερομένας παραδόσεις, ὧν ἡ βεβαιότης δὲν

δύναται νὰ ἀποδειχθῇ, θὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κατῴκουν μοναχοὶ ἐν ἁγίῳ Ὄρει.

Ἐπειδὴ πολλαὶ τῶν ἐν ἁγίῳ Ὄρει Μονῶν ἱδρύθησαν ἢ εὐηργετήθησαν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, καὶ πολλοὶ ἐπίσημοι βυζαντινοὶ καὶ λόγιοι τοῦ Ἔθνους καταφυγόντες εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἠσπάσθησαν τὸν μοναχικόν βίον, διὰ τοῦτο ὁ ἐν ἁγίῳ Ὄρει μοναχισμὸς συνδέεται στενώτατα πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ Βυζαντίου. Διὸ καὶ ὁ γινώσκων τὴν βυζαντηνὴν ἱστορίαν δὲν δύναται νὰ ἀγνοῇ παντάπασι τὸν Ἄθωνα.

Ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἀνεφάνησαν οἱ μοναχοὶ ἐν Ἄθωνι μέχρι τῆς σήμερον ἐγένοντο πολλαὶ παραλλαγαὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου, πολλὰ μοναστήρια καὶ μονίδρια ἐρημωθέντα ἐξέλιπον, καὶ πολλαὶ νεώτεραι καὶ μεγαλοπρεπέστεραι Μοναὶ ἀνιδρύθησαν (1).

---

(1) Πρὸ τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς ὑπῆρχον ἱκαναὶ πόλεις ἢ πολίσματα ἐν τῇ Ἀθωϊκῇ (ἥτις **Ἀκτὴ** ἢ **Ἄθως** ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο)· τούτων μνείαν ποιοῦνται οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ καὶ γεωγράφοι, οἵτινες ἀναφέρουσι καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Ξέρξου γενομένην τομὴν τῆς χερσονήσου, ἣν ὁ ὑπερήφανος ἐκεῖνος μονάρχης διέταξε «*δείσας μάλιστα, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, τὸν περίπλοον τοῦ Ἄθω, ὅτι τῷ προτέρῳ ἔτει ποιεύμενος ταύτη τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπταισε*». (VI, 95)· «*ἐπιπεσὼν γὰρ σφι περιπλέουσι βορέης ἄνεμος μέγας τε καὶ ἄπορος κάρτα τρηχέως περιέσπε πλήθεϊ πολλὰς τῶν νέων ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἄθων· λέγεται γὰρ κατὰ τριηκοσίας μὲν τῶν νέων τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων· ὥστε γὰρ θηριωδεστάτης ἐούσης τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς περὶ τὸν Ἄθων, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἁρπαζόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι· οἱ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ ἐπιστέατο, καὶ κατὰ τοῦτο διεφθείροντο, οἱ δὲ ῥίγει*»· (Ἡρόδ. VI. 44). «*ὁ γὰρ Ἄθως ἐστὶν ὄρος μέγα τε καὶ ὀνομαστόν, ἐς θάλασσαν κατῆκον, οἰκημένον ὑπὸ ἀνθρώπων. Τῇ δὲ τελευτᾷ ἐς τὴν ἤπειρον τὸ ὄρος, χερσονησοειδές τέ ἐστι καὶ ἰσθμὸς ὡς δυώδεκα σταδίων.... Ἐν δὲ τῷ ἰσθμῷ τούτῳ, ἐς τὸν τελευτᾷ ὁ Ἄθως, **Σάνη** πόλις ἑλλὰς οἴκηται, αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης, ἔσω δὲ τοῦ Ἄθω οἰκημέναι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιώτιδας ἀντὶ ἠπειρωτίδων ὥρμητο ποιέειν· εἰσὶ δὲ αἵδε : **Δῖον**, **Ὀλόφυξος**, **Ἀκρόθωον**, **Θύσσος**, **Κλεωναί**.*» (Ηροδ. VII 23). «*Βρασίδας μετὰ τὴν Ἀμφιπόλεως ἅλωσιν, ἔχων τοὺς ξυμμάχους, στρατεύει ἐπὶ τὴν **Ἀκτὴν** καλουμένην. Ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ βασιλέως διορύγματος ἔσω προὔχουσα, καὶ ὁ **Ἄθως** αὐτῆς ὄρος ὑψηλὸν τε-*

Σήμερον τὸ ἅγιον Ὄρος ἀριθμεῖ 20 ἱερὰς Μονάς, αἵτινες καθ' ἱεραρχικὴν σειρὰν τεταγμέναι εἶναι αἱ ἑξῆς : 1) Ἡ ἱερὰ Μονὴ μεγίστης Λαύρας, 2) ἡ τοῦ Βατοπεδίου, 3) ἡ τῶν Ἰβήρων, 5) ἡ τοῦ Χελανδαρίου, 5) ἡ τοῦ Διονυσίου, 6) ἡ τοῦ Κουτλουμουσίου, 7) ἡ τοῦ Παντοκράτορος, 8) ἡ τοῦ Ξηροποτάμου, 9) ἡ τοῦ Ζωγράφου, 10) ἡ τοῦ Δοχειαρίου, 11) ἡ τοῦ Καρακάλλου, 12) ἡ τοῦ Φιλοθέου, 13) ἡ Σιμόπετρα, 14) ἡ τοῦ ἁγίου Παύλου, 15) ἡ τοῦ Σταυρονικήτα, 16) ἡ τοῦ Ξενοφῶντος, 17) ἡ τοῦ Γρηγορίου, 18) ἡ τοῦ Ἐσφιγμένου, 19) ἡ τῶν Ρώσσων (ἡ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος), καὶ 20) ἡ τοῦ Κωνσταμονίτου.

Τούτων 11 εἶναι **κοινόβιοι**. αἱ ἑξῆς : Ἡ Διονυσίου, Κουτλουμουσίου, Ζωγράφου, Καρακάλλου, Σιμόπετρα, Ἁγίου Παύλου, Ξενοφῶντος, Γρηγορίου, Ἐσφιγμένου, ἡ τῶν Ρώσσων, καὶ ἡ τοῦ Κωνσταμονίτου. Αἱ δὲ λοιπαὶ 9 **ἰδιόρρυθμοι**.

Τὸ **κοινοβιακὸν** σύστημα ὑποχρεοῖ τοὺς μοναχοὺς νὰ ἀσκῶσιν ἀκτημοσύνην, ἐσθίοντες ἅπαντες ὁμοῦ εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν, λαμβάνοντες τὰ ἀναγκαιοῦντα αὐτοῖς ἐνδύματα παρὰ τοῦ κοινοῦ τῆς Μονῆς.

Τὸ δὲ **ἰδιόρρυθμον** σύστημα ἐπιτρέπει τῷ μοναχῷ τὴν κατ' ἀρέσκειαν ἐν τῷ ἰδίῳ δωματίῳ δίαιταν χορηγουμένων αὐτῷ ἐκ τοῦ κοινοῦ τῆς Μονῆς τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων τροφίμων, καὶ μικροῦ τινος ἐτησίου μισθοῦ διὰ τὰς λοιπὰς αὐτοῦ ἀνάγκας. Πλήν, ἑκάτερον τῶν συστημάτων ἔχει τὰ ἴδια αὐτοῦ πλεονεκτήματα ἅμα καὶ μειονεκτήματα.

Αἱ κοινόβιοι Μοναὶ διοικοῦνται ὑπὸ τοῦ Καθηγουμένου συνεργαζομένου μετὰ τῶν Ἐπιτρόπων καὶ τοῦ συμβουλίου τῶν Γερόντων, αἱ δὲ ἰδιόρρυθμοι ὑπὸ τῆς Συνάξεως τῶν Προϊ-

---

λευτᾷ εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Πόλεις δὲν ἔχει ***Σάνην*** *μέν, Ἀνδρίων ἀποικίαν παρ' αὐτὴν τὴν διώρυχα, ἐς δὲ τὸ πρὸς Εὔβοιαν πέλαγος τετραμμένην· τὰς δὲ ἄλλας* ***Θύσσον*** *καὶ* ***Κλεωνάς****, καὶ* ***Ἀκροθώους,*** *καὶ* ***Ὀλόφυξον*** *καὶ* ***Δῖον****, αἳ οἰκοῦνται ξυμμίκτοις ἔθνεσι βαρβάρων διγλώσσων· καί τι καὶ χαλκιδικὸν ἔνι βραχύ, τὸ δὲ πλεῖστον πελασγικόν.... κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα οἰκοῦσι»* (Θουκιδίδης Δ'. 109). Περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ὤρυσσον τὴν διώρυχα βλέπε Ἡρόδοτον (βιβλ. ΥΙΙ 22—25.). Σημειωτέον ὅτι σήμερον μόλις που διακρίνονται τὰ ἴχνη τῆς διώρυγος.

σταμένων διοριζούσης κατ' ἔτος δύο ἢ τρεῖς Ἐπιτρόπους. (¹)

(¹) Τὸ πάλαι οἱ Καθηγούμενοι τῶν Κοινοβίων ἦσαν κυρίως ἐπιτετραμμένοι τὸ ἔργον τῆς πνευματικῆς διοικήσεως καὶ ἐπισκέψεως τῶν συνειδήσεων τῶν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν αὐτῶν τεταγμένων ἀδελφῶν. Ὄντες δηλ. πλήρεις πνευματικῆς διακρίσεως καὶ ἐμπειρότατοι τῶν ψυχῶν κυβερνῆται, ἐξεπλήρουν ἔργον πνευματικοῦ ποιμένος, ἐξήταζον τὰ τῆς συνειδήσεως ἑνὸς ἑκάστου, ἐψυχολόγουν τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ κατάστασιν, καὶ διερρύθμιζον τὴν πολιτείαν αὐτοῦ, διατάττοντες ἑνὶ ἑκάστῳ τὰς ἀναλόγους πνευματικὰς ἀσκήσεις πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ζητουμένης, κατὰ τὸ δυνατόν, ἠθικῆς ἑκάστου τελειοποιήσεως. Τὸ ἔργον δὲ τῆς οἰκονομίας, τὸ ἀφορῶν τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας καὶ ὑποθέσεις τῆς Μονῆς, ἦτο ἀνατεθειμένον εἰς τὸν **Οἰκονόμον** ἢ **Πραιπόσιτον** τῆς Μονῆς καὶ τὸ συμβούλιον τῶν **Γερόντων** ἐργαζόμενον ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐπίβλεψιν τοῦ Καθηγουμένου. Σήμερον ὅμως οἱ Καθηγούμενοι ἐπέχουσι θέσιν ἁπλοῦ Οἰκονόμου καὶ διαχειριστοῦ τῆς περιουσίας τῶν Μονῶν, καὶ οὐδεὶς λόγος γίνεται περὶ ἀποτελεσματικῆς ἐπισκέψεως συνειδήσεων καὶ ἠθικῆς διαπλάσεως τῶν καρδιῶν, εἰ μή που περὶ ἁπλῆς τυπικῆς ἐξαγορεύσεως.

Ἐν ταῖς Ἰδιορρύθμοις περὶ μὲν τῶν οἰκονομικῶν ὑποθέσεων τῆς Μονῆς φροντίζουσιν οἱ κατ' ἔτος διοριζόμενοι Ἐπίτροποι ἐργαζόμενοι ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐπίβλεψιν τῆς Συνάξεως τῶν Προϊσταμένων. Τὰ δὲ τῆς συνειδήσεως κανονίζονται ὑπὸ τοῦ Πνευματικοῦ, ὃν ἀναγκαίως ἑκάστη ἰδιόρρυθμος Μονὴ ὀφείλει ἐντὸς τῶν περιβόλων της νὰ συντηρῇ, καὶ οὐχὶ ἐν ὡρισμέναις ἡμέραις ἔξωθεν νὰ προσκαλῇ. Ὁ Πνευματικὸς ἐν ταῖς ἰδιορρύθμοις Μοναῖς ἐπέχει, τρόπον τινὰ θέσιν τοῦ ἀρχαίου **Πρεσβυτέρου** τῆς Σκήτεως, ὅς, ὡς προλαβόντες εἴπομεν, ἐπεσκέπτετο τὴν ἠθικὴν τῶν ἀδελφῶν κατάστασιν καὶ ἐρρύθμιζε τὰ τῆς πολιτείας αὐτῶν. Τὰ ***Ἰδιόρρυθμα*** παρουσιάζουσι τὰ ἑξῆς κοινὰ σημεῖα πρὸς τοὺς ἀρχαίους Σκητιώτας καὶ Λαυρεώτας: 1) Ὅτι ἕκαστος διαιτᾶται ἐλευθέρως ἐν τῷ ἰδίῳ δωματίῳ, ἐξ ἑαυτοῦ προμηθευόμενος πάντα τὰ ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ σκεύη καὶ ἔπιπλα, ἐνδύματα καὶ βρώσιμα (πλὴν τῶν ἀναγκαιοτάτων τροφίμων, ὡς εἴπομεν). 2) ὅτι δύναται τὰ ἐκ τοῦ ἐργοχείρου του καὶ τοῦ ἐν τῇ Μονῇ διακονήματός του ποριζόμενα χρήματα νὰ τὰ διαθέσῃ καθὼς βούλεται· 3) ὅτι συνέρχονται ἅπαντες (καθ' ἡμέραν ὅμως) ἐν τῷ Καθολικῷ ναῷ πρὸς ἀκρόασιν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν· καὶ 4) ὅτι ῥυθμίζουσιν ἅπαν-

Κέντρον τοῦ Ἁγίου Ὅρους εἶναι ἡ ἀρχαία Σκήτη τῶν Καρυῶν, ἐν ᾗ ἑδρεύει ὁ **Διοικητὴς** καὶ ἡ **ἱερὰ Κοινότης** μετὰ τῆς **Ἐπιστασίας**. Τὰ πλεῖστα τῶν οἰκημάτων αὐτῆς μετεβλήθησαν σήμερον εἰς μεγαλοπρεπῆ κτίρια, ἐν οἷς ἐργάζονται διάφοροι χειροτέχναι, ὡρολογοποιοί, ῥάπται, ἀρτοποιοί, χαλκεῖς, ὑποδηματοποιοί, παντοπῶλαι κ.λ.π.

Ἡ **Ἱερὰ Κοινότης** ἀποτελεῖται ἐκ τῶν 20 Ἀντιπροσώπων τῶν ἱερῶν Μονῶν. Αὕτη συνεδριάζουσα μετὰ τῆς Ἐπιστασίας διεξάγει τὰς ἑκάστοτε ἀναφαινομένας ὑποθέσεις τοῦ τόπου. Ἡ **ἱερὰ Ἐπιστασία** ἀποτελεῖται ἐκ 4 Ἐπιστατῶν, οἵτινες λαμβάνονται ἐκ τῶν Μονῶν διαδοχικῶς κατ᾿ ἔτος, καὶ οἵτινες δυνατὸν νὰ ἦναι αὐτοὶ οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν οἰκείων Μονῶν, πλὴν τοῦ **Πρωτεπιστάτου**, ὅστις κατ᾿ ἀνάγκην πρέπει νὰ μὴ ἦναι ἐπιφορτισμένος καὶ τὰ καθήκοντα τῶν Ἀντιπροσώπων τῆς ἰδίας Μονῆς. Ὁ Πρωτεπιστάτης ἐπέχει θέσιν τοῦ ἀρχαίου «**Πρώτου** τοῦ **Ὅρους**» καὶ λαμβάνεται πάντοτε

τες τὰς ἀσκήσεις τῆς ἠθικῆς αὐτῶν προόδου συμφώνως πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ Πνευματικοῦ τῆς Μονῆς.

Ἐν ταῖς ἰδιορρύθμοις Μοναῖς οἱ Προϊστάμενοι κυρίως, καὶ αὐτοὶ μόνοι (πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων), ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ προσλαμβάνειν ***ὑποτακτικούς***, ἤτοι μαθητὰς ἀρχαρίους, οὓς προγυμνάζοντες καταλλήλως εἰς τὰ τῆς εὐπειθείας καὶ εὐταξίας μαθήματα καὶ τὰ λοιπὰ μοναχικὰ καθήκοντα, ἀποκείρουσι μετὰ 2 ἢ 3 συνήθως ἔτη μοναχούς.

Οἱ ***ὑποτακτικοὶ*** ὀφείλουσιν ἰδιαιτέραν εὐπείθειαν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τοὺς ἰδίους ***Γέροντας***, ὑπηρετοῦσι τὰς οἰκιακὰς ὑπηρεσίας τοῦ δωματίου, καὶ ἐν γένει ἐκπληροῦσι τὰ ἑκάστοτε ἀνατιθέμενα αὐτοῖς ἔργα. Οἱ δὲ ***Γέροντες*** φροντίζουσι περὶ τῆς ἠθικῆς αὐτῶν μορφώσεως, περὶ τῆς διανοητικῆς αὐτῶν κατὰ τὸ δυνατὸν ἀναπτύξεως, περὶ τῆς προμηθείας τῶν ἀπαιτουμένων αὐτοῖς ἐνδυμάτων καὶ λοιπῶν χρειωδῶν, καὶ ἐν γένει περιέπουσιν αὐτοὺς διὰ βίου διὰ τῆς εὐνοίας καὶ κηδεμονίας αὐτῶν, καὶ χρείας καλούσης προβιβάζουσιν αὐτοὺς βαθμηδὸν καὶ εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης συμφώνως πρὸς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας. Ἐν τισι Μοναῖς, ἐὰν ὁ ὑποτακτικὸς ἦναι δεκτικὸς ἀνωτέρων μαθημάτων ἀποστέλλεται εἴς τινα ἱερατικὴν ἢ θεολογικὴν Σχολὴν (Ριζάρειον, Χάλκην, Πανεπιστήμιον) πρὸς συμπλήρωσιν τῶν μαθημάτων του, Ἐκ τῶν οὕτω καταρτιζομένων καὶ μορφουμένων μοναχῶν λαμβάνονται συνήθως οἱ Προϊστάμενοι τῶν Μονῶν.

ἐκ τῶν ἑξῆς 5 Μονῶν: Λαύρας, Βατοπεδίου, Ἰβήρων, Χελανδαρίου καὶ Διονυσίου, ἐξ οὗ καὶ ἡ τοῦ ἔτους ἐκείνου Ἐπιστασία καλεῖται: Λαυριωτική, Βατοπεδηνή, Ἰβηριτική, Χελανδαρηνή, Διονυσιατική.

Οἱ ἀπαρτίζοντες τὴν Λαυριωτικὴν Ἐπιστασίαν καὶ συνεργαζόμενοι μετὰ τοῦ Λαυριώτου Πρωτεπιστάτου εἶναι οἱ ἐκ τῶν Μονῶν Δοχειαρίου, Ξενοφῶντος καὶ Ἐσφιγμένου λαμβανόμενοι Ἐπιστάται.

Οἱ τὴν Βατοπεδηνὴν Ἐπιστασίαν ἀπαρτίζοντες εἶναι: Ὁ Βατοπεδηνὸς Πρωτεπιστάτης, καὶ οἱ ἐκ τοῦ Κουτλουμουσίου, Καρακάλλου καὶ Σταυρονικήτα Ἐπιστάται

Οἱ τὴν Ἰβηριτικήν: Ὁ Ἰβήρων, Παντοκράτορος, Φιλοθέου, καὶ Σίμωνος Πέτρας.

Οἱ τὴν Χελανδαρηνήν: Ὁ Χελανδαρίου, Ξηροποτάμου, Ἁγίου Παύλου καὶ Γρηγορίου.

Οἱ τὴν Διονυσιατικήν: Ὁ Διονυσίου, Ζωγράφου, Ρωσσικοῦ καὶ Κωνσταμονίτου.

Ἡ Ἱερὰ Ἐπιστασία ἔχει τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, δικάζει πρωτοδίκως καὶ ἐκπληροῖ ἅμα καθήκοντα δημαρχιακῆς φύσεως.

Ἡ ἀναγνώρισις τῶν μελῶν τῆς Ἐπιστασίας γίνεται ἐπισήμως ἐν τῷ **Πρωτάτῳ** (καθεδρικῷ Ναῷ τῆς Σκήτης τῶν Καρυῶν) τῇ 1η Ἰουνίου ἑκάστου ἔτους. Συνάγεται δηλ. διὰ κωδωνοκρουσίας ὁ λαὸς εἰς τὸν Ναόν, καὶ ἐγχειρίζεται τῷ μέλλοντι Πρωτεπιστάτῃ ἡ μέλαινα βακτηρία τοῦ «**Πρώτου τοῦ Ὄρους**» ὑπὸ τοῦ Ἀντιπροσώπου τῆς Μεγίστης Λαύρας, ἀποτείνοντος πρὸς αὐτὸν ἅμα σύντομόν τινα προσφώνησιν, δι' ἧς ὑποδεικνύει αὐτῷ τὰ καθήκοντα, ἅπερ ἀναλαμβάνει καὶ εὔχεται αὐτῷ ἵνα εὐσυνειδήτως ἐκπληροῖ αὐτά.

Λιμὴν τοῦ Ἁγ. Ὄρους, εἰς ὃν προσορμίζονται τὰ τακτικῶς διερχόμενα ἀτμόπλοια, εἶναι ὁ τῆς **Δάφνης**, ἀπέχων ἡμίσειαν ὥραν τῆς Μονῆς τοῦ Ξηροποτάμου, 1 σχεδὸν ὥραν τοῦ Ρωσσικοῦ Κοινοβίου καὶ 2 ὥρας ἀπὸ τῶν Καρυῶν.

Ταχυδρομεῖον καὶ τηλεγραφεῖον ὑπάρχει καὶ ἐν Καρυαῖς καὶ ἐν Δάφνῃ. Τηλέφωνον δὲ ἐν Καρυαῖς, ἐν Δάφνῃ καὶ ἔν τισι Μοναῖς συγκοινωνούσαις τηλεφωνικῶς μετὰ των Καρυῶν καὶ τῆς Δάφνης.

Ὁ μοναχικὸς πληθυσμὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀνέρχεται εἰς 7,000 περίπου ψυχάς. Τούτων περὶ τὰς 3,000 ὑπολογίζονται Ρῶσσοι· ὑπάρχουσι δὲ καὶ ὀλίγοι Βούλγαροι, Σέρβοι καὶ Ρουμοῦνοι.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μοναχῶν ἐν ταῖς πλείσταις τῶν Μονῶν κυμαίνεται ἀπὸ 70 ἕως 100.

Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει βιοῦσι καὶ ὑπὲρ τοὺς χιλίους λαϊκοί. Τούτων οἱ πλεῖστοι ἐργάζονται, ὡς χειροτέχναι ἐν Καρυαῖς. Ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς Μοναῖς εἶναι διεσπαρμένοι οὐκ ὀλίγοι ὡς τέκτονες, ξυλουργοί, ἐργάται κ.τ.λ.

Κατὰ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα τῶν Ἁγιορειτῶν Πατέρων τὸ Ἅγιον Ὄρος εἶναι ἀνεπίβατον τῷ γυναικείῳ φύλῳ. Οἱ ἀρχαῖοι Πατέρες προνοοῦντες περὶ τῆς, κατὰ τὸ δυνατόν, τελειοτέρας καθάρσεως καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας τῶν ὑπὸ τὴν ποιμαντορικὴν αὐτῶν προστασίαν ἀγομένων ἀδελφῶν, ἐφρόντιζον νὰ ἀπάγωσιν αὐτοὺς παντὸς ἀτόπου καὶ σκανδαλώδους θεάματος δυναμένου νὰ ὑπενθυμίσῃ αὐτοῖς ἀπρεπεῖς ἐννοίας, νὰ μολύνῃ τὸν νοῦν αὐτῶν, νὰ ἐκθηλύνῃ καὶ νὰ χαλαρώσῃ τὸν πρὸς τὴν ἁγνότητα τόνον αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο ἐνέκριναν νὰ ἀπαγορεύσωσι τὴν εἴσοδον τῶν γυναικῶν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, κυρώσαντες ἵνα ἡ ἱερὰ χερσόνησος διατηρῆται πάντῃ ἀνεπίβατος τῇ γυναικείᾳ φύσει. Ἵνα δὲ μὴ λάθῃ εἰσελθοῦσά ποτε γυνὴ ἐν Ἄθωνι, ἀπηγόρευσαν καὶ τὴν εἴσοδον τῶν εἰσέτι ἀγενείων ἀρρένων παίδων. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀπαγορεύουσι καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν συμμίκτων ποιμνίων, ὡς καὶ τὴν διατήρησιν παντὸς θήλεος κατοικιδίου ζῴου, ὧν ἡ μίξις θὰ παρεῖχεν ἄτοπον θέαμα εἰς τὰς βδελυσσομένας πᾶσαν ἀσχημοσύνην ὁσημέραι ἐξαγνιζομένας ψυχάς (¹). Οἱ Ἁγιορεῖται αὐστηρῶς μέχρι σήμερον ἀντεχόμενοι τῶν πατρίων τούτων θεσμῶν, μεθ' ὅλην τὴν χαλάρωσιν τῆς σημερινῆς γενεᾶς (ἥτις ἐπήνεγκε μικράν τινα ἀλλοίωσιν), ἀπηγόρευσαν τῷ 1881 νὰ ἀποβῇ εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος ἡ ἐπισκεφθεῖσα τότε τὸν Ἄθωνα μεγάλη Δούκισα τῆς Ρωσσίας Ἀλεξάνδρα Πετρόβνα.

Ὁ προσορμιζόμενος δι' ἀτμοπλοίου εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος θὰ ἀποβιβασθῇ εἰς Δάφνην, ὁπόθεν διερχόμενος ἔξωθεν τῆς Μονῆς Ξηροποτάμου θὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν πολίχνην τῶν Καρυῶν, ἥτις, ὡς εἴπομεν εἶναι κέτρον τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ ἀπέχει τῆς Δάφνης 2 σχεδὸν ὡρῶν δρόμον. Ὥστε πρώτην Μονήν,

---

(¹) «*Παρθένε*, λέγει που ὁ θεολ. Γρηγόριος), *παρθένος ἴσθι*
[*καὶ οὔασι καὶ φαέεσσαι.*
»*Καὶ γλώσσῃ. Πᾶσι γὰρ ἐπὶ τροχὸς ἐστὶν ἁμαρτάς.*» (Ὑπο-
[θῆκαι παρθένοις).

ἣν ἀπαντᾷ ὁ εἰς Δάφνην ἀποβιβαζόμενος ἐπισκέπτης τοῦ Ἁγίου Ὄρους εἶναι ἡ ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ξηροποτάμου. ἐξ ἧς καὶ ἡμεῖς ἀρχόμενοι καταχωροῦμεν ὀλίγας τινὰς εἰδήσεις περὶ μιᾶς ἑκάστης Μονῆς.

1) Ἡ **ἰδιόρρυθμος Μονὴ τοῦ Ξηροποτάμου.** Κεῖται ἐπὶ πλατείας, ὡραίας καὶ ὁμαλῆς θέσεως τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὄρους, ἐν μέσῳ ἐλαιώνων, κήπων καὶ ἀμπελώνων, ἀπέχουσα ὡσεὶ λίθου βολὴν χειμάρρου τινός, ἐξ οὗ ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα νὰ καλῆται **Μονὴ τοῦ χειμάρρου** ἢ συνηθέστερον τοῦ **Ξηροποτάμου.** Ἱδρύθη κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ Βασιλίσσης Πουλχερίας [1] περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ε΄ αἰῶνος Βραδύτερον δὲ ἐρημωθεῖσα ἀνῳκοδομήθη ὑπὸ τοῦ Ὁσίου Παύλου τοῦ Ξηροποταμίτου κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα. Ἐπαυξήσεις καὶ μερικαὶ ἀνοικοδομήσεις ἐν τῇ Μονῇ ἐγένοντο καὶ ἄλλαι βραδύτερον. Τὸ καθολικὸν (ἤτοι ὁ καθεδρικὸς ναὸς) αὐτῆς τιμᾶται ἐπ᾽ ὀνόματι τῶν 40 Μαρτύρων καὶ ἑορτάζει τῇ 9 Μαρτίου.

2) Ἡ **κοινόβιος Μονὴ τῶν Ρώσσων** ἢ **τοῦ ἁγίου**

---

(1) Συμφώνως πρὸς τὴν παράδοσιν ταύτην συνετάχθη καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ προπυλαίου τῆς Μονῆς εὑρισκόμενον ἐπίγραμμα, ὅπερ εἶναι κεχαραγμένον κεφαλαίοις κεχρυσωμένοις γράμμασι καὶ ἔχει ὧδε :

«*Σκηνὴν τήνδε θεοῖο Ἀθωνιάδα πήξατο πρώτη*
Κλυτὴ Πουλχερίη εἵνεκεν εὐσεβείης·
Εἶτα δ᾽ ἐφετμαῖς Παύλου ὁμαίμονος, οὗ κλέος εὐρύ,
Καίνισε θαῦμ᾽ εἰσορᾶν Ρωμανὸς αὐτοκράτωρ.
Ἐκ δ᾽ ἄρα τοῖο Μονὴν Ξηροποτάμου καλέουσι,
Σῆμ᾽ ἀπὸ λειβομένων ἀκροτόμων ναμάτων.
Πὰρ δὲ πύλῃσι νέον τάδ᾽ ἐνώπια παμφανόωντα
(Πρβλ. Ὁμ. Ἰλ. Θ. 435).
Δείματο σεμνοτρόπων δῆμος ἔνοικος ὅσος.
Ξεῖνε, σὺ δ᾽ εἴσισθι λαμπρὸν ἀμείψας λάϊνον οὐδόν,
Τεσσαρακονταρίθμοις μάρτυσιν ἦρα φέρων.
(Πρβλ. Ὁμ. Ἰλ. Θ. Ξ. 435).
Τῆλε δ᾽ ἀπόστιχε κῆρ᾽ ἀλεείνων, ὅστις ἀλιτρός,
Εἰ σταυρὸν τρομέεις φρουρὸν ἀλεξίκακον.»

1852. Ἠλίας Τανταλίδης.

(Ὅρα καὶ ἰδιωτικὰ στιχουργήματα Ἠλία Ταντάλ. Τεργέστη 1860).

Παντελεήμονος.[1] Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὄρους παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀπέχουσα τῆς τοῦ Ξηροποτάμου ἡμίσειαν ὥραν. Ἡ ἵδρυσις αὐτῆς ἀνάγεται εἰς τὸν 18ον αἰῶνα· ἔκτοτε ὅμως ηὐξήθη κολοσσιαίως διὰ πολλῶν λαμπρῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν. Ὁ πρῶτος καθολικὸς αὐτῆς ναὸς τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, (Ἰουλίου 27).

3) Ἡ **κοινόβιος Μονὴ τοῦ Ξενοφῶντος.** Ἀπέχει μίας ὥραν τῆς τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος καὶ 3 ὥρας τῶν Καρυῶν, καὶ κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὄρους ἐπὶ θέσεως ὁμαλῆς παρὰ τὸν αἰγιαλόν. Ὁ καθολικὸς αὐτῆς ναὸς τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου (Ἀπριλ. 23) ἱδρύθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος.

4) Ἡ **ἰδιόρουθμος Μονὴ τοῦ Δοχειαρίου.** Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου καὶ εἶναι ἱδρυμένη παρὰ τὴν θάλασσαν. Ἀπέχει ἡμίσειαν ὥραν τῆς τοῦ Ξενοφῶντος καὶ 4 σχεδὸν ὥρας τῶν Καρυῶν. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἀρχαγγέλων (Νοεμβρ. 8.)

5) Ἡ **κοινόβιος Μονὴ τοῦ Κωνσταμονίτου.** Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου καὶ ἀπέχει τῆς τοῦ Δοχειαρίου καὶ τῆς παραλίας μιᾶς ὥρας διάστημα καὶ 3 ὡρῶν ἀπὸ τῶν Καρυῶν. Ἡ παράδοσις ἀποδίδει τὴν ἵδρυσιν αὐτῆς εἰς τὸν πρῶτον χριστιανὸν βασιλέα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κώνσταντα, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου. (Δεκεμβρίου 27).

6) Ἡ **κοινόβιος Μονὴ τοῦ Ζωγράφου.** Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοδυτικῆς κλιτύος τοῦ Ὄρους, ἀπέχει τῆς τοῦ Κωνσταμονίτου 1 ὥρας ὁδόν, 3 $^1/_2$ ὡρῶν ἐκ τῶν Καρυῶν καὶ ἡμίσειαν περίπου ὥραν ἐκ τῆς θαλάσσης. Ἡ ἵδρυσις αὐτῆς ἀνάγεται εἰς τὸν 10ον αἰῶνα. Κατοικεῖται ὑπὸ Βουλγάρων μοναχῶν καὶ τιμᾶται ἐπ' ἐνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου (Ἀπριλ. 23).

7) Ἡ **ἰδιόρρυθμος Μονὴ τοῦ Χελανδαρίου.** Κεῖται ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς ἱερᾶς χερσονήσου καὶ εἶναι ἡ πλησιεστέρα πρὸς τὸν ἰσθμὸν τὸν ἑνοῦντα τὴν ἱερὰν χερσόνησον μετὰ τῆς ὅλης χαλκιδικῆς χερσονήσου (4 ὡρῶν ἀπόστασις). Ἀπέχει τῆς τοῦ Ζωγράφου ὁδὸν 2 ὡρῶν καὶ 5 $^1/_2$

---

[1]) Ἐνταῦθα ἀναφέρομεν τὰς Μονὰς κατὰ σειράν, ὡς ἀπαντᾷ αὐτὰς ὁ ἐπισκέπτης ἀρχόμενος ἐκ τῆς τοῦ Ξηροποτάμου καὶ προβαίνων πρὸς τὴν γειτονικὴν Μονὴν τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος.

ἐκ τῶν Καρυῶν. Ἱδρύθη κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Συμεὼν (ἡγεμόνος Σερβίας·) καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἁγίου Σάββα ἀρχιεπισκόπου Σερβίας, οἵτινες ἐμόνασαν ἐν αὐτῇ. Εἶναι μία τῶν ἐπισημοτέρων Μονῶν, κατοικεῖται ὑπὸ Σέρβων μοναχῶν καὶ τιμᾶται ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Εἰσοδίων. (Νοεμβρ. 21.).

8) Ἡ **κοινόβιος Μονὴ τοῦ Ἐσφιγμένου.** Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου ἐπὶ ὁμαλῆς παραλίου θέσεως. Εἶναι ἐκτισμένη ὅλως παρὰ τὴν θάλασσαν, ἥτις καὶ ψαύει ἐλαφρῶς τὰ θεμέλια τῆς ἀνατολικῆς αὐτῆς πλευρᾶς. Ἀπέχει τοῦ Χελανδαρίου 1 ὥρας ὁδόν, καὶ 5 ἀπὸ τῶν Καρυῶν. Ἡ παράδοσις ἀποδίδει τὴν ἵδρυσιν αὐτῆς εἰς τὸν βασιλέα Θεοδόσιον τὸν μικρὸν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Πουλχερίαν. (+414—453). Κατὰ τὰς βεβαιοτέρας εἰδήσεις συνέστη κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα. Ὁ καθολικὸς αὐτῆς ναὸς καθιέρωται εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου.

9) Ἡ **ἰδιόρρυθμος Μονὴ τοῦ Βατοπεδίου.** Εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτέρων, πλουσιωτέρων καὶ εὐρυτέρων ἑλληνικῶν Μονῶν τοῦ ἁγίου Ὄρους. κεῖται ἐπὶ τῆς βορειανατολικῆς πλευρᾶς τῆς ἱερᾶς χερσονήσου, κατέχουσα θέσιν σχεδὸν παράλιον καὶ λαμπρὰν ἐπὶ ἐλευθέρου ὁρίζοντος, καὶ περιστοιχουμένη ὑπὸ εὐανθῶν λιμώνων καὶ ἀμπελώνων. Ἀπέχει τῆς τοῦ Ἐσφιγμένου ὁδὸν 3 ὡρῶν καὶ ἴσον διάστημα ὁδοῦ ἀπὸ τῶν Καρυῶν. Ἀνάγει τὴν ἵδρυσιν αὐτῆς εἰς τὸν βασιλέα Θεοδόσιον τὸν μέγαν (379—395), κατὰ δὲ τὰς κρίσεις τῶν νεωτέρων, εἶναι ἵδρυμα τοῦ 10ου αἰῶνος. Ὁ καθολικὸς αὐτῆς ναὸς εἶναι καθιερωμένος εἰς τιμὴν τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμτῦ. (Μαρτ. 25).

10) Ἡ **ἰδιόρρυθμος Μονὴ τοῦ Παντοκράτορος.** Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὄρους, καὶ εἶναι τεθεμελιωμένη ἐπὶ βράχων δερομένων ἰσχυρῶς ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἧς τὰ θραυόμενα ὁρμητικὰ κύματα προξενοῦσι πάταγον λίαν ὀχληρὸν καὶ ἀνυπόφορον. Ἀπέχει τῆς τοῦ Βατοπεδίου ὁδὸν 2 ὡρῶν καὶ ἴσον σχεδὸν διάστημα ὁδοῦ ἀπὸ τῶν Καρυῶν. Εἶναι ἵδρυμα τοῦ 14ου αἰῶνος. Ὁ καθολικὸς αὐτῆς ναὸς εἶναι καθιερωμένος εἰς τιμὴν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου. (Αὐγ. 6).

11) Ἡ **ἰδιόρρυθμος Μονὴ τοῦ Σταυρονικήτα.** Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου καὶ εἶναι τεθεμελιωμένη ἐπὶ βραχώδους ὑψώματος ἐκτεινομένου ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἐφ᾽ οὗ ἀπαύστως προσαρασσόμενα τὰ κύματα παρέχουσιν ὀχληρὸν καὶ ἀφόρητον πάταγον. Ἀπέχει τῆς τοῦ

Παντοκράτορος ὁδὸν 1 ὥρας καὶ ἀπὸ τῶν Καρυῶν ὁδὸν 1½ ὥρας. Ἡ πρώτη αὐτῆς ἵδρυσις δύναται νὰ ἀναχθῇ εἰς τὸν 10ον αἰῶνα. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου. (Δεκεμβ. 6).

12) Ἡ **κοινόβιος Μονὴ τοῦ Κουτλουμουσίου**. Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειανατολικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου, ἐπὶ ἐδάφους ὁμαλοῦ, ἐν μέσῳ ἀνθηρῶν καὶ χλοερῶν λειμώνων, ἀμπελώνων καὶ λεπτοκαρυώνων. Ἀπέχει δεκάλεπτον διάστημα τῶν Καρυῶν, καὶ ἱκανὴν ὁδὸν ἐκ τῆς θαλάσσης. Θεωρεῖται ἵδρυμα τοῦ 13ου αἰῶνος, καὶ ἑορτάζει τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου. (Αὐγ. 6).

13) Ἡ **ἰδιόρρυθμος Μονὴ τῶν Ἰβήρων**. Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειανατολικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου καὶ ἀπέχει τῆς θαλάσσης ὀλίγα βήματα. Εἶναι μία τῶν μεγαλητέρων Μονῶν τοῦ ἁγ. Ὄρους ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἴβηρος Ἰωάννου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Εὐθυμίου κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα. Ἀπέχει τῶν Καρυῶν καὶ τοῦ Κουτλουμουσίου ὁδὸν μιᾶς ὥρας. Ὁ καθολικὸς αὐτῆς ναὸς καθιέρωται εἰς τιμὴν τῆς ἑορτῆς τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. (Αὐγούστου 15).

14) Ἡ **ἰδιόρρυθμος Μονὴ τοῦ Φιλοθέου**. Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου ἐπὶ λαμπροῦ, ὑψηλοῦ καὶ τερπνοῦ ὀροπεδίου καὶ ἀπέχει ἀπὸ μὲν τῆς θαλάσσης περίπου ἡμισείας ὥρας ὁδόν, ἀπὸ δὲ τῆς τῶν Ἰβήρων δίωρον περίπου διάστημα. Εἶναι καὶ αὕτη μία τῶν ἀρχαιοτέρων Μονῶν ἀναγομένη εἰς τὸν 10ον αἰῶνα. Ὁ ναὸς αὐτῆς καθιέρωται εἰς τιμὴν τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. (Μαρτ. 25).

15) Ἡ **κοινόβιος Μονὴ τοῦ Καρακάλλου**. Κεῖται ἔν τινι λαμπρᾷ, τερπνῇ καὶ εὐαέρῳ ὑψηλῇ τοποθεσίᾳ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὄρους ἐν μέσῳ ἀνθηρῶν λειμώνων καὶ κήπων. Ἀπέχει σχεδὸν ἡμίσειαν ὥραν τῆς θαλάσσης, καὶ ἴσον διάστημα τῆς τοῦ Φιλοθέου. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. (Ἰουν.29.), καὶ θεωρεῖται ἵδρυμα τοῦ 11ου αἰῶνος.

26) Ἡ **Λαύρα τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου** ἡ **μεγίστη λεγομένη Λαύρα**. Εἶναι ἰδιόρρυθμος Μονὴ κειμένη ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὄρους πρὸς τὸ ἄκρον τῆς χερσονήσου. Εἶναι τοποθετημένη ἐπὶ ὡραίας, ὁμαλῆς καὶ ἀνοικτῆς τοποθεσίας, ἀπέχουσα μικρὸν τῆς θαλάσσης, 7 ὡρῶν ὁδὸν ἀπὸ τῶν Καρυῶν, καὶ τετράωρον ἐκ τῆς τοῦ Καρακάλλου. Ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Λαυρεώτου χορηγοῦντος τοῦ Αὐτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς Ἀθανασίου (Ἰουλ. 5)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καίπερ τὸ καθολικὸν αὐτῆς καθιέρωται ἔκπαλαι εἰς τιμὴν τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

17) Ἡ **κοινόβιος Μονὴ τοῦ ἁγίου Παύλου.** Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς κλιτύος τοῦ Ὄρους παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ κυρίως Ἄθω, ἔστις ἐγείρεται ὑπεράνω αὐτῆς μετά τινος ἐπιβλητικῆς μεγαλοπρεπείας, καὶ ἐξ οὗ ὁ πηγάζων ὁρμητικώτατος τῶν χειμάρρων τῆς ἱερᾶς χερσονήσου διέρχεται ἐκ τοῦ πλησίον τῆς Μονῆς. Ἀπέχει τῆς μὲν Λαύρας ὁδὸν 5 περίπου ὡρῶν, τῶν δὲ Καρυῶν 7ωρον διάστημα καὶ 20 λεπτὰ τῆς θαλάσσης. Κρίνεται ἵδρυμα τοῦ 10ου αἰῶνος καὶ ἑορτάζει τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Κυρίου. (Φεβρ. 2).

18) Ἡ **κοινόβιος Μονὴ τοῦ Διονυσίου.** Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου εἶναι τεθεμελειωμένη ἐπὶ κυματοθραύστου βράχου. Ἀπέχει τῆς μὲν τοῦ ἁγ. Παύλου ὁδὸν δύσβατον μιᾶς ὥρας, ἀπὸ δὲ τῶν Καρυῶν 6)άωρον διάστημα. Ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Διονυσίου, οὗ καὶ τὸ ὄνομα φέρει κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα. Ὁ καθολικὸς αὐτῆς ναὸς εἶναι καθιερωμένος εἰς τιμὴν τῶν γενεθλίων τοῦ Προδρόμου (Ἰουν. 24).

19) Ἡ **κοινόβιος Μονὴ τοῦ Γρηγορίου.** Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου ἐπὶ βραχώδους ὑψώματος δεχομένου καὶ συντρίβοντος τὴν ἀγρίαν ὁρμὴν τῆς ὑπὸ τῶν νοτιοδυτικῶν ἀνέμων ἐξαγριουμένης θαλάσσης. Ἀπέχει τῆς μὲν τοῦ Διονυσίου ὁδὸν μιᾶς ὥρας δύσβατον καὶ πετρώδη, ἀπὸ δὲ τῶν Καρυῶν περὶ τὰς 5 ὥρας. Φαίνεται ἱδρυθεῖσα κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγ. Νικολάου (Δεκεμβρ. 6).

20) Ἡ **κοινόβιος Μονὴ «Σιμόπετρα».** Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου, καὶ τεθεμελίωται ἐπὶ ἀποκρήμνου καὶ ὑψηλοῦ βράχου, ἐφ' οὗ οἱονεὶ αἰρομένη μετέωρος ἐκ τῆς γῆς διεγείρει τὸν θαυμασμὸν τῶν παραπλεόντων, ἐμφανίζουσα αὐτοῖς θέαν τερπνὴν μὲν καὶ γραφικωτάτην, ἀλλὰ καὶ λίαν τρομεράν. Ἀπέχει ἀπὸ μὲν τῆς παραλίας δρόμον ἑλικοειδῆ καὶ ἀνωφερῆ ἡμισείας σχεδὸν ὥρας, ἀπὸ τῆς τοῦ Γρηγορίου ὁδὸν 1 ὥρας ἀπὸ τῆς τοῦ Ξηροποτάμου ὁδὸν 3 ὡρῶν καὶ 4 σχεδὸν ὡρῶν ὁδὸν ἀπὸ τῶν Καρυῶν. Εἶναι ἵδρυμα τοῦ 14ου αἰῶνος, καὶ τιμᾶται ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων (Δεκεμβρ. 25).

§ 3. Σκῆται, Κελλία, Καλύβαι.

Ἐκτὸς τῶν 20 τούτων ἱερῶν Μονῶν ἀπαντῶμεν ἐν ἁγίῳ Ὄρει καὶ ἄλλα ἱερὰ καθιδρύματα ὑπαγόμενα ὑπὸ τὴν ἄμεσον

δικαιοδοσίαν τῶν Μονῶν. Διότι ἐν ἁγ. Ὄρει, πλὴν τῶν 20 ἱερῶν Μονῶν, οὐδεὶς ἕτερος δύναται νὰ κατέχῃ οὐδὲ σπιθαμὴν γῆς ὡς ἴδιον ἀνεξάρτητον κτῆμα. Εἶναι δὲ τὰ τοιαῦτα ἐξαρτήματα τῶν ἱερῶν Μονῶν: Αἱ **Σκῆται**, τὰ **Κελλία**, καὶ αἱ **Καλύβαι**, τῶν ἡσυχαστῶν ἢ ἐρημιτῶν.

Αἱ Σκῆται εἶναι Κοινόβιοι καὶ Ἰδιόρρυθμοι. Κοινόβιοι Σκῆται εἶναι 4: ἤτοι 2 Ρωσσικαί, 1 Ρουμουνική, καὶ 1 Βουλγαρική.

Αἱ κοινόβιοι αὗται Σκῆται εἶναι αἱ ἑξῆς·

1) Ἡ μεγαλοπρεπὴς **Ρωσσικὴ Σκήτη τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου (τὸ Σεράγιον).** Κεῖται πλησίον τῶν Καρυῶν καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν Μονὴν Βατοπεδίου.

2) Ἡ μεγαλοπρεπὴς **Σκήτη τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ.** Εὑρίσκεται ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Μονῆς Παντοκράτορος, εἰς ἣν καὶ ὑπάγεται. Ἀπέχει αὐτῆς σχεδὸν ἡμίσειαν ὥραν καὶ 1 ½ ὥρας ὁδὸν ἀπὸ τῶν Καρυῶν

3) Ἡ **Ρουμουνικὴ Σκήτη τοῦ τιμίου Προδρόμου.** Κεῖται ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Λαύρας, εἰς ἣν καὶ ὑπάγεται, καὶ ἀπέχει ἀπ' αὐτῆς μιᾶς ὥρας δρόμον.

4) Ἡ **Βουλγαρικὴ Σκήτη τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου,** ἡ καλουμένη σλαυϊστὶ **Βογορόδιστα** (=Θεοτόκος). Ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μονῆς τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος (καίπερ εὑρισκομένη ἐν τοῖς ὁρίοις τοῦ Παντοκράτορος), καὶ κεῖται ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου. Ἀπέχει ἐκ τῆς Ρωσσικῆς κυριάρχου Μονῆς τρίωρον σχεδὸν διάστημα ἐκ τοῦ Βατοπεδίου 1 ½ ὥρας ὁδόν, καὶ 1 ὥραν ἐκ τῆς τοῦ Παντοκράτορος καὶ τῶν Καρυῶν. Ἑορτάζει τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου (Αὐγ. 15).

Αἱ κοινόβιοι αὗται Σκῆται κατὰ τὸν τύπον τῆς οἰκοδομήσεως καὶ τὸν τρόπον τῆς διαίτης τῶν ἐνοίκων μοναχῶν οὐδὲν σχεδὸν διαφέρουσι τῶν Κοινοβίων Μονῶν· ὡς ὑπαγόμεναι ὅμως εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν κυριάρχων Μονῶν στεροῦνται τοῦ τίτλου τῆς Μονῆς καὶ τῆς ψήφου ἐν τῇ ἱερᾷ Κοινότητι.

Αἱ δὲ ἰδιόρρυθμοι Σκῆται, ἅπασαι σχεδὸν ἑλληνικαὶ οὖσαι, εἶναι αἱ ἑξῆς 8.

1) Ἡ **Σκήτη τῆς ἁγίας Ἄννης.** Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν Λαύραν τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου, ἐξ ἧς ἀπέχει περίπου 4 ὡρῶν διάστημα. Τιμᾶται ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς κοιμήσεως τῆς θεομήτορος Ἄννης καὶ εἶναι ἡ ἀρχαιοτέρα Σκήτη τοῦ ἁγίου Ὄρους.

2) Ἡ **Νέα Σκήτη.** Ἀπέχει τῆς ἁγ. Ἄννης ἡμίσειαν ὥραν καὶ κεῖται ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς τοῦ Ὄρους. Ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μονῆς τοῦ ἁγ. Παύλου, καὶ ἀπέχει αὐτῆς ἡμίσειαν περίπου ὥραν. Ἑορτάζει τὸ γενέσιον τῆς Θεοτόκου. (Σεπτεμβρ. 8).

4) Ἡ **τῶν Καυσοκαλυβίων σκήτη.** Εὑρίσκεται εἰς τοὺς νοτίους πρόποδας τοῦ κυρίου Ἄθω πλησίον τῆς θαλάσσης, Ἀπέχει τῆς Λαύρας σχεδὸν 3 ὡρῶν διάστημα ὁδοῦ πετρώδους καὶ δυσβάτου, ἀπὸ δὲ τῆς Κερασιᾶς περισσότερον τῆς μιᾶς ὥρας. Τὸ Κυριακὸν αὐτῆς καθιέρωται εἰς τὴν τιμὴν τῆς ἁγ. Τριάδος.

4) Ἡ **Σκήτη τῆς Ξενοφῶντος Μονῆς.** Κεῖται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου, καὶ ἀπέχει τῆς κυριάρχου Μονῆς 1 ὥρας ὁδόν, τοῦ Ρωσσικοῦ κοινοβίου ἡμίσειαν ὥραν, καὶ μίαν ὥραν ἐκ τῆς τοῦ Ξηροποτάμου. Ἑορτάζει τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου, (Μαρτ. 25).

5) Ἡ **Ἰβηρετικὴ Σκήτη (τοῦ τιμίου Προδρόμου).** Κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου, καὶ ἀπέχει τῆς κυριάρχου Μονῆς ἡμισείας ὥρας ὁδὸν ἀνωφερῆ καὶ ἐπίπονον. Τὸ Κυριακὸν αὐτῆς καθιέρωται εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀποτομῆς τοῦ Προδρόμου (Αὐγ. 29).

6) Ἡ **Κουτλουμουσιανὴ Σκήτη** (τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος). Εὑρίσκεται ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς κυριάρχου Μονῆς πρὸς τὸ ἀνατολικὸν αὐτῆς μέρος καὶ ἀπέχει ἀπ' αὐτῆς ὁδὸν 15 περίπου λεπτῶν τῆς ὥρας.

7) Ἡ **Βατοπεδινὴ Σκήτη** (τοῦ ἁγίου Δημητρίου). Εὑρίσκεται ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς κυριάρχου Μονῆς πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος καὶ ἀπέχει ἀπ' αὐτῆς ὁδὸν ἡμισείας ὥρας.

8) Ἡ **Ρουμουνικὴ Σκήτη τοῦ Λάκκου.** Κεῖται ἐπὶ τὰς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ὄρους, ἔν τινι διασώδει καὶ ἀγρίᾳ χαράδρᾳ, ἐξ οὗ ὀνομάσθη καὶ **Σκήτη τοῦ Λάκκου.** Ὑπάγεται εἰς τὴν Μονὴν τοῦ ἁγίου Παύλου, ἐξ ἧς ἀπέχει ὁδὸν $1\,^1/_2$ σχεδὸν ὥρας. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Δημητρίου.

Αἱ ἰδιόρρυθμοι Σκῆται εἶναι ἄθροισμα οἰκημάτων λιτῶν ἢ καὶ μεγαλοπρεπῶν μετὰ (ἢ ἄνευ) ναϊδρίου, διεσπαρμένων τῇδε κἀκεῖσε ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Σκήτης. Ἕκαστον οἴκημα οἰκεῖται ὑπὸ 2 ἢ 3 ἢ καὶ πλειόνων μοναχῶν συντηρουμένων διὰ τοῦ ἐργοχείρου αὐτῶν. Ἑνὶ λόγῳ αἱ Σκῆται ὁμοιάζουσι πρὸς μικρὰς κώμας ὧν τὰ οἰκήματα δὲν ἐγγίζουσι πρὸς ἄλληλα, ἀλλὰ περιστοιχοῦνται ὑπὸ μικροῦ τινος περιβόλου καλλιεργη-

σίμου γῆς. Ἑκάστη Σκήτη ἔχει καὶ καθεδρικὸν Ναόν, τὸ **Κυριακὸν** λεγόμενον, εἰς ὃ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς λοιπὰς ἑορτὰς ἐκκλησιάζονται ἅπαντες οἱ Σκητιῶται.

Μετὰ τὰς Σκήτας ἀναφέρομεν καὶ τὰ ἑξῆς μοναχικὰ πολίσματα φέροντα μὲν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τὸν τύπον σκήτης, μὴ ἀναγνωριζόμενα δὲ ὡς τοιαῦται :

1) Ἡ **ἀρχαία καὶ ὀνομαστὴ Σκήτη τῶν Καρυῶν,** ἥτις ἀπέβαλε πλέον τὸν τύπον καὶ τὴν ὀνομασίαν τῆς σκήτης, καὶ εἶναι πολίχνη τις μοναχικὴ οὖσα, ὡς καὶ πάλαι, κέντρον τοῦ ἁγ. Ὄρους. Τὰ ἐν αὐτῇ μοναχικὰ οἰκήματα καὶ τὰ λοιπὰ οἰκοδομήματα καὶ ἐργαστήρια τῶν τεχνιτῶν ὑπάγονται εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Μονῶν, ἄλλα εἰς ἄλλην Μονήν· οὕτως ὥστε σχεδὸν ἅπασαι αἱ Μοναὶ ἔχουσιν ἐν Καρυαῖς ἀνὰ 1, ἢ 2 ἢ καὶ πλείονα κελλία, ἅτινα ἠγόρασαν ἔκπαλαι παρὰ τοῦ «**Πρώτου τοῦ Ὄρους**».

2) Ἡ **ἀρχαία Σκήτη τοῦ ἁγ. Βασιλείου**. Ὑπάγεται εἰς τὴν Λαύραν καὶ εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς εἰς τὸ ἄκρον τῆς χερσονήσου, μεταξὺ Καυσοκαλυβίων καὶ ἁγίας Ἄννης. Ἀπέχει τῆς μὲν ἁγ. Ἄννης σχεδὸν 1 $^1/_2$ ὥρας ὁδόν, τῶν δὲ Καυσοκαλυβίων 2 $^1/_2$ ὡρῶν. Αἱ ὁδοὶ κατὰ τὰ μέρη ταῦτα εἶναι ἀνώμαλοι, πετρώδεις, καὶ λίαν τραχεῖαι. Ἡ Σκήτη τοῦ ἁγ. Βασιλείου σήμερον σχεδὸν ἠρημώθη ἕνεκα τῶν δυσχερειῶν καὶ τῶν τραχυτήτων τοῦ τόπου, σώζονται ὅμως ὀλίγαι καλύβαι χρησιμεύουσαι ὡς ἡσυχαστήρια. Τὸ Κυριακὸν τῆς Σκήτης τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ μεγάλου Βασιλείου (Ἰανουαρ. 1)· ἐκκλησιάζονται δὲ ἐν αὐτῷ οἱ ἡσυχασταὶ τῆς ἐρήμου ταύτης μόνον ἐπισήμους τινὰς ἑορτάς.

3) Τὸ **Παληομονάστηρον.** Αὕτη ἦτο ἡ ἀρχαία Μονὴ τῶν Ῥώσσων, ὑπάγεται εἰς τὴν ῥωσσικὴν Μονὴν τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος, κεῖται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκ τῆς Μονῆς εἰς Καρυὰς καὶ ἀπέχει τῆς Μονῆς 1 ὥρας ἀπόστασιν.

4) Ἡ **Χρωμίτσα.** Κεῖται ἐν τοῖς ὁρίοις τοῦ Χελανδαρίου, καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν ῥωσσ. Μονὴν τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος. Φέρει τύπον κοινοβίου Σκήτης καὶ εἶναι μᾶλλον Μετόχιον τῆς κυριάρχου Μονῆς. Οἱ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντες μοναχοὶ ἀποστέλλονται ὑπὸ τῆς Μονῆς πρὸς περιποίησιν καὶ καλλιέργειαν τῶν γαιῶν τοῦ Μετοχίου.

5) Ἡ **νέα Θηβαΐς.** Εἶναι κρᾶμα κοινοβίου καὶ ἰδιορρύθμου Σκήτης, ὑπάγεται εἰς τὴν ῥωσσ. Μονὴν τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος, καὶ ἀπέχει τῆς Χρωμίτσης σχεδὸν δίωρον διάστημα.

Κελλία ἐν ἁγίῳ Ὄρει λέγονται μοναχικὰ καθιδρύματα ἢ μονίδρια ἔχοντα συνήθως μικρόν τι ναΐδριον ἐν ἑαυτοῖς καὶ οἰκούμενα ὑπὸ 3 ἢ καὶ πλειόνων μοναχῶν, ζώντων διὰ τοῦ ἐργοχείρου αὐτῶν καὶ τῆς καλλιεργείας τῆς περιοχῆς αὐτῶν, ἥτις εἶναι συνήθως ἱκανῶς ἐκτεταμένη. Ὁ σημερινὸς κελλιωτικὸς βίος εἶναι πλήρης βιωτικῶν περισπασμῶν ἀνάλογός πως τοῦ βίου τῶν κατὰ κόσμον τεχνιτῶν καὶ γεωργῶν. Ἐργόχειρα τῶν ἁγιορειτῶν εἶναι πρωτίστως ἡ **ἁγιογραφία**, ἡ **ῥαπτική**, ἡ **ὑποδηματοποιΐα**, ἡ κατασκευὴ ξυλίνων **σφραγίδων**, καὶ **κοχλιαρίων κομβολογίων**, **σκούφων**, **καλυμαυχίων** κλπ. Τὰ **κελλία** διαφέρουσιν ἐκ τῶν λεγομένων **καλυβῶν** τῶν Σκητῶν κατὰ τοῦτο, ὅτι αἱ Καλύβαι ἔχουσι περιοχὴν ἐλαχίστην καὶ σχεδὸν ἀσήμαντον ἐνίοτε.

Μετὰ τὰς Σκήτας καὶ τὰ Κελλία ἔχομεν καὶ τὰ ἀθροίσματα τῶν **καλυβῶν τῶν ἡσυχαστῶν**, ἔνθα βλέπει τις σκηνώματα ἐρημιτῶν ἀπομεμονωμένα. Τοιαῦτα εἶναι ἡ **μικρὰ ἁγία Ἄννα**, τὰ **Κατουνάκια**, τὰ **Καρούλια**, ἡ **Κερασέα** καὶ ἡ **Καψάλα**. Ταῦτα πάντα κεῖνται ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Λαύρας ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς ἄκρας τῆς χερσονήσου εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ κυρίως Ἄθω, πλὴν τῆς Καψάλας, ἥτις εὑρίσκεται ἐν τοῖς ὁρίοις τοῦ Παντοκράτορος. Τὰ Καρούλια εἶναι λίαν ἀπόκρημνοι βράχοι, ἔνθα κατέρχεται ὁ ἐπισκέπτης μετὰ μεγάλης δυσκολίας καὶ φόβου κρατούμενος ἐξ ἁλύσεως ἢ σχοινίου προσηρμοσμένου ἐπὶ τῶν βράχων.

Τοιαῦτα ἐν συνόψει τὰ περὶ τῶν ἱερῶν Μονῶν καὶ τῶν λοιπῶν μοναχικῶν πολισμάτων τοῦ ἁγίου Ὄρους.

§ 4. Κορυφὴ Ἄθωνος.

Τὸ ὕψος τῆς ὑψίστης κορυφῆς τοῦ Ἄθωνος ὑπολογίζεται 2 περίπου χιλιόμετρα.

Ὁ θέλων νὰ ἀναβῇ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἱστορικοῦ καὶ ἱεροῦ τούτου ὄρους, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ μαγευτικοῦ θεάματος, ὅπερ παρουσιάζει ἐκεῖθεν ὁ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἐκτεινόμενος ἀχανὴς ὁρίζων, καὶ νὰ ἐξυψώσῃ οὕτω μετὰ τοῦ σώματος καὶ τὰ αἰσθήματα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, δέον νὰ ἐκλέξῃ πρὸ πάντων ἡμέραν τινὰ θερινήν, ἀνέφελον καὶ γαλήνιον. Πρέπει νὰ σπεύσῃ νὰ εὑρεθῇ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ὄρους ὀλίγα τοὐλάχιστον λεπτὰ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἵνα μὴ στερηθῇ καὶ τοῦ ὡραίου καὶ ἀπολαυστικοῦ θεάματος, ὅπερ ἐμφανίζει αὐτῷ ὁ «*ἐξ ἀκαλαρρείταο βαθυρ-*

ρόου ὠκεανοῖο οὐρανὸν εἰσανιῶν» (¹) ἐρυθρὸς καὶ πύρινος ἐκεῖνος δίσκος τῆς ἀκενώτου ταύτης πηγῆς τοῦ φωτός. Πρὸς τοῦτο δέον νὰ ἐκκινήσῃ μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ ἐκ τῆς **Κερασιᾶς** καὶ νὰ καταφθάσῃ ἀφ᾽ ἑσπέρας εἰς τὸν ναΐσκον τῆς Παναγίας, ἔνθα θὰ διανυκτερεύσῃ εἰς τὸ εὑρισκόμενον ἐκεῖ οἴκημα, ὅπερ εἶναι ἀνοικτὸν τοῖς πᾶσιν (οὐδενὸς ἐν αὐτῷ παραμένοντος) καὶ χρησιμεύει ὡς κατάλυμα διὰ τοὺς ἐπισκέπτας. Ἡ ὁδὸς εἶναι ἀνωφερής, τραχεῖα καὶ ἐπίπονος· διαρκεῖ δὲ σχεδὸν 2 ½ ὥρας. Τῇ ἐπαύριον δέον νὰ ἐγερθῇ ὄρθρου βαθέος, καὶ εὐθὺς ὡς φανῶσι τὰ πρῶτα προμηνύματα τῆς ἠοῦ, ὀφείλει νὰ ἀναλάβῃ τὴν πορείαν του καὶ νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ τῆς κορυφῆς, εἰς ἣν ἄγει ὁδὸς μιᾶς ὥρας, τραχυτάτη, πετρώδης καὶ ἐστερημένη πάσης βλαστήσεως. Σημειωτέον, ὅτι σήμερον δύναται ὁ ἐπισκέπτης νὰ ἀναβῇ δι᾽ ἡμιόνου μέχρις αὐτῆς τῆς κορυφῆς τοῦ Ὄρους. Ἡ κορυφὴ τοῦ Ἄθωνος ἔχει μικρὰν ἔκτασιν, ἧς τὸ πλεῖστον μέρος καταλαμβάνει τὸ ἐπ᾽ αὐτῆς ναΐδριον τῆς Μεταμορφώσεως. Μετὰ τὴν προσκύνησιν τοῦ ἐπὶ ὄρους ὑψηλοῦ Μεταμορφωθέντος, ὁ ἐπισκέπτης θὰ στρέψῃ τὰ βλέμματα αὐτοῦ κύκλωθεν καὶ θὰ θαμβωθῇ ἐπὶ τῷ φυσικῷ καὶ μοναδικῷ πανοράματι, ὅπερ ἐμφανίζεζεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Μετὰ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ θελκτικοῦ καὶ εὐφροσύνου θεάματος τῆς ἐκ τῶν ὑδάτων ἀναδύσεως τοῦ ἡλιακοῦ κύκλου, ὃς ἐπὶ πολλὴν ὥραν στερούμενος ἀκτίνων ἐπιτρέπει τῷ ἀσθενεῖ ἡμῶν ὀφθαλμῷ νὰ τὸν ἀπολαύσῃ, ὁ θεατὴς θὰ στρέψῃ τὰ ὄμματα πρὸς διάφορα σημεῖα τοῦ ἐκτεταμένου ἐκείνου ὁρίζοντος, ὃν ἔχει ἔμπροσθέν του, καὶ θὰ ἀπορῇ τί πρῶτον νὰ θαυμάσῃ. Ἔνθεν μὲν παρουσιάζονται αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους, Θάσος, Λῆμνος, Ἴμβρος, Σαμοθράκη, Σκῦρος, Σκίαθος, Σκόπελος, φαινόμεναι ὡς μικρά τινα νησίδια ἐπιπλέοντα ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ἐκεῖθεν δὲ ἡ Χαλκιδικὴ χερσόνησος προβάλλει τὰς δύο ἑτέρας αὐτῆς δακτυλοειδεῖς χερσονησίδας (Παλλήνην καὶ Σιθωνίαν), ἀποτυπούσας ἐφ᾽ ἑαυτῶν τὴν πρωϊνὴν σκιὰν τοῦ ὑψικαρήνου Ἄθω, ἥτις εἶναι μία ὡραία ἀπεικόνισις καὶ σκιαγραφία τοῦ ἱεροῦ τούτου Ὄρους, καὶ ἥτις κατὰ μικρόν, ὑψουμένου τοῦ ἡλίου, συστέλλεται ἐκ τῆς Παλλήνης, περιορίζεται εἰς μόνην τὴν Σιθωνίαν καὶ βαθμηδὸν ἐκλείπει. Ἓν βλέμμα πρὸς τὴν ἀνατολὴν δείκνυσι τῷ θεατῇ τὰ ἱστορικὰ μέρη τῆς ἀρχαίας Τροίας καὶ τὰς κορυφὰς τῆς πολυπίδακος τοῦ Ὁμήρου Ἴδης. Μία στροφὴ

(¹) Ὁμήρου Ἰλ. Η΄. 422.

πρὸς δυσμὰς δείκνυσιν αὐτῷ τὰ ὄρη τῆς Θεσσαλίας καὶ ἐξαιρέτως τὰς χιονοσκεπεῖς κορυφὰς τοῦ πολυδειράδος Ὀλύμπου, ἐξ οὗ ὁ Ὀλύμπιος ἀστεροπητὴς ἐξεσφενδόνιζε τοὺς κεραυνοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς προσκρούοντας τῇ μεγαλειότητι αὐτοῦ θνητούς. Ἐκ τοῦ ὕψους τῆς κορυφῆς τοῦ Ἄθωνος θὰ ἴδῃ ὁ θεατὴς τὰς Μονὰς ὡς μικράς τινας καλύβας παρουσιαζομένας ἔμπροσθέν του. Ἐὰν δὲ προκύψῃ μικρὸν ἐκ τοῦ δυτικοῦ μέρους τῆς κορυφῆς θὰ ἴδῃ ἰλιγγιώδη τινὰ κρημνόν, εἰς τὸ τέρμα τοῦ ὁποίου βλέπει τὴν Μονὴν τοῦ ἁγ. Παύλου ὡς μικρόν τι κελλίον ὑπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ Ὄρους ἱδρυμένον. Τὰ μεγαλοπρεπῆ κτίρια, ἅτινα ἐκ τοῦ πλησίον θαυμάζομεν, οὐδὲν εἰσὶν ἐκ τοῦ αἰθερίου ἐκείνου ὕψους θεώμενα. Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐκεινου ἀνάβασις τοῦ θεατοῦ ἐξυψοῖ σύναμα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ ἐμπνέει αὐτῷ ὅλως καινάς, ἀλλὰ καὶ ἀληθεῖς ἰδέας περὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Πόσον ταλανίζει τότε τὴν ἀνθρωπίνην ματαιότητα! Πόσον βαθέως συναισθάνεται τὴν οὐδένειαν τῆς φύσεως αὐτοῦ! Πόσον καταπίπτει ὁ ἐγωϊσμὸς αὐτοῦ καὶ ἐκμηδενίζεται ἡ φιλαυτία αὐτοῦ! Πόσον μέμφεται ἑαυτὸν διὰ τὴν προσπάθειαν, ἣν ἡ καρδία αὐτοῦ τρέφει πρὸς τὰ θέλγητρα τῶν παθῶν αὐτοῦ, καὶ πόσον ἄρχεται κατὰ μικρὸν νὰ ἀποσπᾶται τῶν ἀναξιοπρεπῶν τούτων ἀντικειμένων! Ἐκεῖ ἀληθῶς ἡ εὐαίσθητος ψυχὴ καταπληττομένη ὑπὸ τοῦ μεγαλείου τῆς φύσεως καὶ θαμβουμένη ὑπὸ τῆς καινότητος καὶ τῶν θελγήτρων τοῦ ὡραίου τούτου πανοράματος, ἐπιλανθάνεται ἑαυτῆς, ἀναπτεροῦται ἐξυψοῦται τῶν γηΐνων, καταποντίζεται εἰς πέλαγός τι ἀφράστου ἀγαλλιάσεως, καὶ ἐν τῷ ἀσχέτῳ αὐτῆς ἐκείνῳ θάμβει λαμβάνει ἔννοιάν τινα τῆς ἐκ τοῦ πηλίνου καὶ παχυλοῦ τούτου περιβλήματος ἐξόδου, καθ᾽ ἣν ὑπὸ θείων ἀγγέλων εὐμενῶς ὁδηγουμένη θὰ ἄγηται αἰθέριος, καταπαύσουσα ἔνθα ἡ τοῦ Πλάστου ἀγαθότης καὶ σοφία προώρισεν αὐτήν. Πόσον ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἀναγεννώμενον ἐν τοιαύταις ἱεραῖς στιγμαῖς! Πόσον καλῶς κατανοεῖ τότε τί ἐστι τὸ ***«ἀπεκδύσασθαι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ ἐπενδύσασθαι τὸν νέον»***! Πόσον δὲ σκυθρωπάζει καὶ θρηνεῖ ἑαυτόν, ὅταν ἴδῃ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ καταλίπῃ ἐπὶ τέλους τὴν κορυφὴν τοῦ Ἄθωνος καὶ νὰ ἐπαναχωρήσῃ εἰς τὰ συνήθη αὐτοῦ ἔργα, ἕλκων αὖθις τὸν ἐπίπονον τῶν βροτῶν βίον! Ἀληθῶς ἐν τοιαύταις στιγμαῖς αἰσθανόμεθα ἑαυτοὺς οἱονεὶ μεταμορφουμένους· καὶ μιμούμενοι τὸν Πέτρον λέγομεν τρόπον τινὰ ἐν ἑαυτοῖς· ***«καλὸν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι»***. (Ματθ. ιζ΄. 4). Ἐν ταῖς τοιαύταις στιγ-

μαῖς ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου αἰσθάνεται οὕτως εἰπεῖν ἀποστροφήν τινα καὶ ἀπέχθειαν πρὸς τὸν θνητὸν βίον, πρὸς ὃν ὅμως μετὰ λύπης του βλέπει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπανέλθη αὖθις, κατερχόμενοι ἐκ τοῦ ὕψους τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν συναισθημάτων ἐκείνων, ἔνθα ἐπί τινας στιγμὰς εἶδε τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ μὴ ἐπισκιαζόμενον ὑπὸ τῶν γηΐνων καὶ χαμερπῶν παθῶν, καὶ ἔνθα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ πρὸς στιγμὴν ἐν ἀνεφίκτῳ τινι ἰδανικῷ ἀπαθείᾳ ἐνετρύφησεν. Ἡ εὐσεβὴς καὶ φιλότιμος τότε ψυχὴ θελγομένη ὑπὸ τῶν θελγήτρων τῆς χάριτος καὶ τιτρωσκομένη ὑπὸ τῶν θείων ἐρώτων σκιρτᾷ καὶ εὐφραίνεται· βλέπουσα ὅμως ἑαυτὴν καθελκομένην ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς θνητότητος καὶ τοῦ ὄγκου τῆς ἐν ἑαυτῇ οἰκούσης ἁμαρτίας, τοῦ θανάτου, λυπεῖται καὶ στυγνάζει· συναισθάνεται, ὅτι, ἵνα ἀπολαύσῃ τελειότερον τῶν πνευματικῶν χαρίτων, εἶναι ἀνάγκη νὰ καταφλεχθῇ καὶ νὰ δαπανηθῇ ἡ ἐν αὐτῇ ἁμαρτία· διὸ καὶ ἀποτεινομένη μετὰ δακρύων πρὸς τὸν Σωτῆρα ἀποκλαίεται, καὶ ζητοῦσα τὴν ἀποκατάστασιν τῆς φύσεως αὐτῆς ὑποψάλλει μετὰ τοῦ ἐξόχου ᾀσματογράφου τῆς Ἐκκλησίας τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο καὶ κατανυκτικώτατον τροπάριον τοῦ κανόνος τῆς Μεταμορφώσεως : «***Ἔθελξας πόθῳ με, Χριστέ, καὶ ἠλλοίωσας τῷ θείῳ σου ἔρωτι, ἀλλὰ κατάφλεξον, πυρὶ ἀΰλῳ τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ ἐμπλησθῆναι τῆς ἐν σοί, τρυφῆς καταξίωσον, ἵνα τὰς δύο σκιρτῶν, μεγαλύνω ἀγαθὲ παρουσίας σου***» (ᾠδὴ θ΄).

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς ταύτης τοῦ Ἄθωνος Μάξιμος ὁ Καυσοκαλύβης, ἡ αἰθέριος καὶ ἐξηγνισμένη ἐκείνη ψυχή, πρὸ 600 περίπου ἐτῶν γευθεὶς τῶν θελγήτρων τῆς θείας χάριτος, δὲν ἔπαυε συχνάκις ἀναβαίνων καὶ ἐπαναζητῶν τὴν ἀπόλαυσιν καὶ τρυφὴν τῶν πνευματικῶν ἐκείνων ἐρώτων. (Ὅρα τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ ἔμπροσθεν.

*
* *

Ὁ οὕτως ἀναφανεὶς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει τοῦ Ἄθωνος μοναχικὸς βίος καὶ ἀκμάσας ὅσον οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ, διατηρούμενος δὲ καὶ συγκροτούμενος εἰσέτι μέχρι σήμερον καὶ ἑλκύων ὁσημέραι πολλὰς φιλοθέους ψυχὰς πρὸς ἑαυτόν, ἀνέδειξε κατὰ καιροὺς πλείστους ἐπιφανεῖς ἄνδρας διαπρέψαντας ἐπὶ ὁσιότητι βίου, κεκοσμημένους διὰ πνευματικῶν χαρισμάτων καὶ διὰ διαφόρων σημείων παρὰ Θεοῦ δοξασθέντας ἔν τε τῇ παρούσῃ ζωῇ καὶ μετὰ θάνατον. Τούτων τοὺς ἐπισημοτέρους ἀναφέρομεν ἐνταῦθα σημειοῦντες διὰ βραχέων βιογραφικάς τινας περὶ αὐτῶν εἰδήσεις.

§ 5. *Οἱ ἐπισημότεροι τῶν Ἁγιορειτῶν Ἁγίων κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν.*

1) **Ἀθανάσιος ὁ ἐν Ἄθῳ, ἡ Λαυριώτης.** (+1000). Ὁ ἀρχαιότερος καὶ ἐπιφανέστερος τῶν Ἀθωνιτῶν κοινοβιαρχῶν. Ὁ Ἀθανάσιος ὑπῆρξε διὰ τὸν Ἄθωνα, ὅ,τι ὁ μέγας Παχώμιος διὰ τὴν Αἴγυπτον καὶ ὁ Βενέδικτος διὰ τὴν Δύσιν. Ἐγεννήθη ἐν Τραπεζοῦντι, ἐξεπαιδεύθη ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐχρημάτισεν ἐπί τινα ἔτη διδάσκαλος ἐν τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ πόλει. Ἠσπάσθη τὸν μοναχικὸν βίον εἰς τὸ τῆς Βυθινίας ὄρος τοῦ Κυμινᾶ παρά τινι διασήμῳ ἀπ' ἀρετῇ ἀνδρί, Μιχαὴλ τῷ Μαλεΐνῳ. Ἐκεῖ ἐσχετίσθη μετὰ τῶν δύο ἀνεψιῶν τοῦ γέροντός των, Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, ὄντος τότε στρατηγοῦ, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος τοῦ Μαγίστρου. Ἵνα μὴ προχειρισθῇ ἡγούμενος τῆς Μονῆς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μιχαήλ, ἀνεχώρησε κρυφίως καὶ ἦλθεν εἰς Ἄθωνα, ἔνθα προσελθὼν ὡς ἄγνωστός τις χωρικὸς ὑπετάγη εἴς τινα τῶν ἀφελεστέρων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γερόντων. Ζητούμενος ὅμως κατόπιν ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου καὶ Λέοντος τοῦ Μαγίστρου, ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Πρώτου τοῦ Ὄρους ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Πρωτάτου. Ὁ Ἀθανάσιος παρεκάλεσε τὸν Πρῶτον ἵνα τὸ πρᾶγμα τηρηθῇ μυστικόν. Ἀλλ' οὐ μετὰ πολὺ ὁ στρατηγὸς Λέων ὁ Μάγιστρος, ἐπιστρέφων νικητὴς ἔκ τινος πολέμου καὶ διερχόμενος διὰ τοῦ Ἄθω, ἐξήτασεν αὐτοπροσώπως καὶ εὗρε τὸν ἀρχαῖον αὐτοῦ φίλον, ὃν ὑπὸ δακρύων ἀγαλλιάσεως περιρρεόμενος ἐνηγκαλίσθη καὶ κατησπάζετο. Οἱ ἁγιορεῖται ἰδόντες τὴν τοσαύτην πρὸς τὸν Ἀθανάσιον οἰκείωσιν καὶ ἀφωσίωσιν τῶν μεγιστάνων τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου παρεκάλεσαν αὐτὸν ἵνα προτείνῃ αὐτῷ περὶ συνδρομῆς πρὸς μεγέθυνσιν τοῦ ναοῦ τοῦ Πρωτάτου, ὅπερ καὶ προθύμως ἐξετελέσθη. Ὁ Νικηφόρος, ὅστις ἀναγορευθεὶς βραδύτερον αὐτοκράτωρ (663) δὲν ἐφάνη τοσοῦτον εὔνους εἰς τὰ μοναχικὰ τάγματα, ἅτε ζητήσας νὰ περιστείλῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν Μοναστηρίων καὶ ἀπαγορεύσας τὴν ἀφιέρωσιν ἀκινήτων κτημάτων εἰς αὐτά, ἐν τούτοις ὅμως παρεκίνει ἐπιμόνως τὸν Ἀθανάσιον καὶ πρὸ τῆς ἀναρρήσεώς του· ὅπως ἱδρύσῃ Λαύραν ἐν Ἄθωνι, ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς καιροῦ καλοῦντος νὰ ἐνδυθῇ τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Ὁ Ἀθανάσιος προτιμῶν τὸν ἡσυχαστικὸν καὶ ἀπερίσπατον βίον ἀπεποιεῖτο τοῦτο κατ' ἀρχάς· ἐνδοὺς ὅμως ἐπὶ τέλους, ἀνέλαβε τὴν οἰκοδομὴν τῆς Λαύρας χορηγοῦντος

ἄδρῶς τοῦ Νικηφόρου μικρὸν πρὸ τῆς ἀναρρήσεώς του. Ἀκούσας ὅμως βραδύτερον ὅτι ὁ Νικηφόρος ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ, ἐλυπήθη καιρίως καὶ ἐμελέτησε νὰ καταλίπῃ ἡμιτελὲς τὸ ἔργον του, ὅπερ μόνον καὶ μόνον ὑπ' ἐκείνου παρακινούμενος ἀνέλαβε (διακόψας τὴν κατὰ πολλὰ ποθεινήν του ἡσυχίαν) ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ἵνα καὶ ἐκεῖνος μονάσῃ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ Λαύρᾳ. Μεταβὰς εἰς Κ)ολιν καὶ ἐμφανισθεὶς ἐνώπιον τοῦ φίλου του Αὐτοκράτορος ἤλεγξεν αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἀθετήσει τῶν πρὸς Θεὸν ὑποσχέσεών του· ὁ δὲ βεβαιώσας αὐτόν, ὅτι ἄκων πως περιεβλήθη τὴν βασιλικὴν πορφύραν, καὶ ὅτι ἐλπίζει νὰ ἀποθέσῃ ἡμέραν τινὰ τὸ διάδημα καὶ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποσχέσεις του, καὶ δοὺς αὐτῷ ἱκανὸν χρυσίον κατέπεισεν αὐτὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἔργον τῆς οἰκοδομήσεως τῆς Λαύρας. Ὁ Ἀθανάσιος πεισθεὶς ἀπέπλευσεν εἰς Ἄθω καὶ ἐξηκολούθει ἀτρύτους καταβάλλων πόνους καὶ μόχθους ὑπὲρ τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ἔργου. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς οἰκοδομῆς τῆς Λαύρας, ὁ ἐν Ἄθω μοναχισμὸς ἔφερε τύπον ἀναχωρητικόν. Οἱ μοναχοὶ κατῴκουν ἐν μικραῖς αὐτοσχεδίοις καλύβαις, αἵτινες κατὰ μέγα μέρος κατεσκευάζοντο ἐκ ξύλων καὶ κλάδων. Ὁ Ἀθανάσιος ἱδρύων σχετικῶς μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομήματα, ἀνεγείρων τείχη, κατασκευάζων ὑδραγωγεῖα καὶ μύλους, καλλιεργῶν κήπους καὶ φυτεύων ἀμπελῶνας. ἑπόμενον ἦτο νὰ διεγείρῃ τοὺς μυστικοὺς γογγυσμοὺς τῶν ἀρχαιοτρόπων τοῦ Ὄρους μοναχῶν, ὧν ἡ δυσφορία κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον ἐδιπλασιάζετο καθ' ὅσον ἔβλεπον, ὅτι ἡ φήμη τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ προσείλκυεν ὁσημέραι πληθὺν μαθητῶν ἐκ τῶν περάτων τῆς οἰκουμένης, οὐ μόνον πτωχῶν καὶ ἀσήμων, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀνωτάτων κοινωνικῶν τάξεων. (Ἡ Ἰταλία, ἡ Ῥώμη, ἡ Καλαβρία, ἡ Ἄμαλφις, ἡ Ἀρμενία καὶ πολλαὶ ἄλλαι χῶραι ἁμιλλητικῶς οὕτως εἰπεῖν ἐφιλοτιμοῦντο νὰ πέμψωσιν ἐραστὰς τῆς μοναχικῆς τελειότητος εἰς τὸν περικλεῆ καὶ μεγαλώνυμον ἐκεῖνον ἀναχωρητὴν καὶ μύστην τῶν ὑψηλῶν μαθημάτων τῆς εὐαγγελικῆς τελειότητος. Εἰς τὸν ἔμπειρον τοῦτον καὶ διακριτικώτατον τῶν ψυχῶν κυβερνήτην προσήρχοντο οὐ μόνον λαϊκοί, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν μοναχικῶν τάξεων περιβόητοι ἀγωνισταὶ ζητοῦντες νὰ ταχθῶσιν ὑπὸ τὴν ἐκείνου χειραγωγίαν καὶ δι' αὐτοῦ νὰ κατευθυνθῶσι πρὸς τὸν ἀκύμαντον λιμένα τῆς αἰωνίου μακαριότητος. Ἀναφέρονται μάλιστα πολλοὶ ἡγούμενοι κοινοβίων, μητροπολῖται καὶ ἐπίσημοι ἐρημῖται, οἵτινες καταλιπόντες τὰς ἰδίας θέσεις ἐρρίφθησαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου τούτου Πα-

πρός, ἀσφαλεστέραν κρίναντες τὴν ἐκείνου χειραγωγίαν τοῦ ἰδίου αὐτῶν προγράμματος). Ὁ βάσκανος λοιπὸν δαίμων, ὁ πάντοτε τοῖς καλοῖς βασκαίνων, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀφήσῃ ἀτρώτους τὰς μικροψύχους καρδίας μιᾶς μερίδος ἁπλοϊκῶν τινων μοναχῶν, οἵτινες βλέποντες ὁσημέραι ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς ὑπερισχύουσαν τὴν ἀδελφότητα τοῦ Ἀθανασίου, ἐπισκιάζουσαν οὕτω τὴν λάμψιν αὐτῶν καὶ ἀπειλοῦσαν νὰ ὑποτάξῃ καὶ αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν, ἐζήτουν παντὶ σθένει νὰ ἐμποδίσωσι τὰς μεγαλεπηβόύλους αὐτοῦ ἐνεργείας, ἃς καὶ πολλοὶ τῶν τότε διακεκριμένων ἐπ' ἀρετῇ Ἁγειορειτῶν ἀπεδοκίμαζον, ὡς καταργούσας τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα τοῦ τόπου καὶ εἰσαγούσας τὸν κόσμον εἰς τὸ Ὄρος. Μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ ποιήσωσί τι βασιλεύοντος εἰσέτι τοῦ Νικηφόρου, ἡσυχάσαντες πρὸς ὥραν, κατεξανέστησαν αὐτοῦ μετὰ μεγάλης σφοδρότητος ἅμα τῇ ὑπὸ τοῦ Τσιμισκῆ παραλήψει τῆς βασιλείας. Ὁ Τσιμισκῆς ἀποστείλας τὸν ἡγούμενον τῆς ἐν Κ)πόλει Μονῆς Στουδίων συνεδίβασε τοὺς ἁγιορείτας πρὸς τὸν Ἀθανάσιον. Τότε συνετάχθη καὶ τὸ τυπικὸν τοῦ Ὄρους (972), ὅπερ γραφὲν ἐπὶ τραγείου δέρματος ἐκυρώθη ὑπὸ τοῦ Τσιμισκῆ καὶ ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν ἁγιορειτῶν «**Τράγος**». Ἀλλὰ καὶ βραδύτερον ἐπὶ τοῦ διαδόχου τοῦ Τσιμισκῆ, Βασιλείου Β' τοῦ Βουλγαροκτόνου (990) βλέπομεν ἐξεγερθέντας καὶ πάλιν τοὺς Ἀθωνίτας κατὰ τοῦ Ἀθανασίου. Καταπείσαντες καὶ παραλαβόντες μεθ' ἑαυτῶν τὸν Πρῶτον τοῦ Ὄρους, οὗτινος πρὸ πάντων τὰ δικαιώματα κατήργει ἡ μεγάλη τοῦ Ἀθανασίου ἐπιρροή, ἐπορεύθησαν πρὸς τὸν βασιλέα ἐστρατοπεδευμένον ἐν Μακεδονίᾳ· πλησιάσαντες ὅμως εἰς τὸ στρατόπεδον συνήντησαν ἀνελπίστως τὸν Ἀθανάσιον ὑποστρέφοντα ἐκεῖθεν, ἔνθα μετέβη ὡς φαίνεται, ἵνα ὑποβάλῃ τὰς προσρήσεις αὐτοῦ εἰς τὸν Αὐτοκράτορα. Τότε ὁ μὲν Πρῶτος σεβασθεὶς τὸ ἦθος τοῦ Ἀθανασίου καὶ μεταμεληθεὶς ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ὀπίσω· οἱ δὲ λοιποὶ προχωροῦντες περιέπεσον εἰς χεῖρας βαρβάρων, παρ' ὧν πολλὰς κακώσεις ὑπέμειναν.

Ὁ Ἀθανάσιος εἶχε λίαν ἐκτεταμένον τὸν ὁρίζοντα τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Ἡ φιλοστοργία καὶ ἡ περιπάθεια τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐξετείνετο ἄνευ διακρίσεως προσώπων ἐπὶ πάντα προσφεύγοντα αὐτῷ καὶ ζητοῦντα παρ' αὐτῷ ἄσυλον σωτηρίας. Ἦτο λίαν κηδεμονικός, περιποιητικὸς καὶ συμπαθέστατος πρὸς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ. Ἡ μεγάλη αὐτοῦ καρδία ἐν τῇ ἁπαλότητι αὐτῆς δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ πηγάζῃ ἄφθονα δάκρυα ἐν ταῖς ἑκάστοτε διδασκαλίαις καὶ παραινέσεσιν, ἃς ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς μαθητάς του. Ὁ μεγαλουργὸς καὶ σλπαγχνικώτατος

ἐκεῖνος κοινοβιάρχης οὐδένα ποτὲ τῶν προσερχομένων ἀπέπεμπεν, ἀλλὰ πάντας ἐδέχετο εἰς τὴν πνευματικήν του μάνδραν, καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς γεγηρακότας, ἢ ἐπινόσους καὶ ἀναπήρους, οὓς οἱ ἄλλοι σύγχρονοί του (καθάπερ καὶ σήμερον δρῶμεν) ὡς ἀχρήστους ἀπέρριπτον· καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς παρ᾽ ἄλλων κεκαρμένους μοναχοὺς προσεδέχετο, ἤρκει μόνον νὰ ἐφαίνοντο δόκιμοι ἐν τῇ συμπεριφορᾷ. Ἰδοὺ τὸ ὑπερέχον τοῦ Ἀθανασίου· ἰδοὺ ὁ λαμπρὸς χαρακτὴρ τῆς εὐαγγελικῆς καὶ συμπαθεστάτης αὐτοῦ καρδίας· ἰδοὺ πλεονέκτημα, ὅπερ καὶ μόνον, χωρὶς τῶν ἄλλων αὐτοῦ ἀρετῶν, ἀναδεικνύει τὸν ἄνδρα μέγαν, καθιστᾷ αὐτὸν σεβαστὸν καὶ ἀγαπητὸν τοῖς πᾶσι, κλείζει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἐφελκύει τὴν ἀφοσίωσιν τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ κυβερνωμένων καὶ εὐηργετημένων ψυχῶν. (¹) Τοῦ τοιούτου εὐαγγελικοῦ χαρακτῆρος ἐστερημένοι ὄντες τινὲς τῶν συγχρόνων του Ἀθωνιτῶν, καίπερ ἄλλως ἀγωνισταὶ καὶ αὐστηροτάτης διαίτης ἀντεχόμενοι, κατεξανέστησαν κατὰ τοῦ θεοφόρου Πατρός· ἀλλ᾽ εἰς μάτην. Τὸ ἔργον τοῦ Ἀθανασίου ἐπέπρωτο νὰ προχωρήσῃ νὰ συντελεσθῇ καὶ νὰ ἐπιζήσῃ μέχρι σήμερον.

Ὁ Ἀθανάσιος παρέτεινε τὸν βίον μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 11ου αἰῶνος. Ἦτο μεγαλόσωμος καὶ Ῥωμαλέος ἀνὴρ ἰσοφαρίζων πρὸς τριῶν ἀνδρῶν δύναμιν. Ἔγραψε **Κανονικά, Ὑποτύπωσιν** καὶ **Διατύπωσιν** ἢ Διαθήκην ἐκδοθέντα ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων φιλολόγων. Τὸ Κανονικὸν αὐτοῦ βλέπε καὶ παρὰ Μ. Γεδεὼν. «Ἄθως» σελ. 245. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουλίου 5ῃ.

Μίαν σχεδὸν ὥραν μακρὰν τῆς Λαύρας πέραν τῆς Ρουμουνικῆς τοῦ Προδρόμου Σκήτης καὶ οὐ μακρὰν αὐτῆς εἶναι Σπήλαιόν τι, εἰς ὃ ὁ ἐραστὴς τῆς ἡσυχίας καὶ μύστης τῶν θεωρητικῶν ἀρετῶν, ὁ ἐξ ἴσου γινώσκων νὰ διακόπτῃ τὴν ἡσυχίαν αὐτοῦ χάριν τῆς τοῦ πλησίον ἀγάπης καὶ ὠφελείας, καὶ πάλιν καιροῦ καλοῦντος νὰ βυθίζηται δὲ αὐτῆς εἰς τὰ μυστήρια τῆς αἰωνιότητος, ὁ νηπτικώτατος, λέγω, Ἀθανάσιος, ἀπεμακρύνετο τῶν θορύβων τοῦ Κοινοβίου καὶ ἀνεπτέρου διὰ

(¹) Τὰ αἰσθήματα τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου δείκνυνται ἐκ τῆς Διαθήκης ἢ διατυπώσεως αὐτοῦ· ἧς καὶ ἁπλῆ τις ἀνάγνωσις συγκινεῖ τὸν ἀναγινώσκοντα ἐμφανίζουσα, ὡς ἐν κατόπτρῳ, τὴν φιλοστοργίαν τῆς μεγάλης αὐτοῦ ψυχῆς, τὴν ὑψίστην αὐτοῦ ταπεινοφροσύνην καὶ τὴν περιαλγῆ αὐτοῦ διάθεσιν διὰ τὸ μέλλον τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων.

τῆς νήψεως καὶ προσευχῆς τὸ διορατικὸν αὐτοῦ ὄμμα εἰς τὸ ὕψος τῶν θείων θεωριῶν. Ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ κατὰ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ, ἐκτίσθη βραδύτερον οἴκημά τι. χρησιμεῦον ὡς ἡσυχαστήριον δι' ἕνα ἀναχωρητὴν μεθ' ἑνὸς ἢ δύο μαθητῶν. Εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ σπηλαίου ὑπάρχουν καὶ 2 μικρὰ παρεκκλήσια. Ὁ ἐν αὐτῷ ἡσυχάζων διορίζεται ὑπὸ τῆς Λαύρας, ἐξ ἧς καὶ λαμβάνει τὰ ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ.

Σήμερον (ἀπὸ 4 περίπου ἐτῶν) ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ ἀσκεῖται εἷς τῶν διεκεκριμένων Ἁγιορειτῶν Πνευματικῶν ὁ ἡσυχαστὴς Μεθόδιος ἱερομόναχος Ἡλιουπολίτης, ὃς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς νεότητος αὐτοῦ διανύσας ἐν τοῖς Κοινοβίοις τοῦ ἁγ. Ὄρους, ἱκανῶς τε προγυμνασθεὶς ἐν τῇ ὑποταγῇ τῶν κοινοβιακῶν κανονισμῶν, καὶ εὐδοκίμως ἀντιπροσωπεύσας ἐν Καρυαῖς παρὰ τῇ ἱερᾷ Κοινότητι τὴν ἰδίαν Μονήν, ἐρρίφθη βραδύτερον εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἡσυχαστικοῦ βίου, πρὸς ὃν ἐκ νεότητος ἀκατάσχετον ἔτρεφεν ἔρωτα.

2) **Ἀθανάσιος Α΄. πατριάρχης Κων)πόλεως.** Ἦτο Ἀδριανουπολίτης καὶ ἤκμασε περὶ τὰ τέλη τοῦ 13ου αἰῶνος. Ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας περιβληθεὶς τὸν μοναχικὸν φόρεμα ἐπεσκέφθη τὸν Ἄθω, εἰσῆλθεν εἰς τὴν μοναχικὴν ἀδελφότητα τοῦ Ἐσφιγμένου, καὶ διέμεινεν ἱκανὸν χρόνον διακονῶν τὰ προστασσόμενα. Περιῆλθε κατόπιν τοὺς ἁγίους τόπους καὶ πολλὰ Μοναστήρια τῆς Ἀνατολῆς χάριν εὐλαβείας καὶ ψυχικῆς ὠφελείας. Ἀνῆλθεν εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἐπὶ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ Β΄. (1289) καὶ μετὰ 4 ἔτη (1293) ἕνεκα σκανδάλων παραιτηθεὶς ἀνεκλήθη πάλιν τὸ δεύτερον εἰς τὸν θρόνον (1303) πατριαρχεύσας μέχρι τοῦ 1313, ὁπότε καὶ πάλιν ἔδωκε τὴν παραίτησίν του. Σώζονταί τινες συγγραφαὶ αὐτοῦ ἐν τῷ 142ῳ τόμῳ τῆς ἑλληνικῆς Πατρολογίας τοῦ Mique. Μνήμη αὐτοῦ Ὀκτωβρίου 28.

3) **Ἀκάκιος ὁ Καυσοκαλυβίτης.** Κατήγετο ἔκ τινος μικρᾶς κώμης τῆς χώρας τῶν Ἀγράφων (ἐν τῇ στερεᾷ Ἑλλάδι), καὶ ἤκμασε κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα. Ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας μείνας ὀρφανὸς πατρός, καὶ ἀναγκασθεὶς νὰ κυβερνᾷ αὐτὸς τὰς οἰκιακὰς ὑποθέσεις ἔμεινεν ἀγράμματος. Ἐν ἡλικίᾳ 23 ἐτῶν ἀναχωρήσας ἐκ τῆς πατρίδος του μετέβη εἰς τὰ παρὰ τὴν Ζαγορὰν μέρη καὶ ἐγκαταστὰς εἰς τὸ ἐκεῖ Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ ἐν Ὀλύμπῳ ἐκάρη ἐν αὐτῷ μοναχός. Ἀναχωρήσας μετά τινα ἔτη ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος καὶ ἔμεινεν ἐπὶ ἓν ἔτος εἴς τι κελλίον παρὰ τὴν Μονὴν τοῦ Γρηγορίου, πλησίον δύο ἐναρέτων ἀσκητῶν, παρ' ὧν, πρὸς

τοῖς πνευματικοῖς μαθήμασιν, ἐδιδάχθη καὶ τὴν τέχνην τοῦ κατασκευάζειν ξύλινα κοχλιάρια. Ἐκεῖθεν ἀναχωρήσας περιήρχετο ζητῶν ἡσυχαστικώτερόν τι καὶ ἐρημικώτερον μέρος, ἵνα ἡσυχάσῃ κατὰ μόνας· μὴ εὑρίσκων ὅμως τοιοῦτον κατὰ τὸν πόθον του ἐδιχάζετο κατὰ τὴν γνώμην· ὁτὲ μὲν ἔλεγε νὰ ἀναχωρήσῃ πάλιν εἰς Ζαγοράν, ὁτὲ δὲ νὰ ζητήσῃ τι ἔρημον καὶ ἀοίκητον νησίδιον πρὸς κατοίκησιν, φλεγόμενος ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς ἡσυχίας, ἧς τὰ κάλλη εἶχεν ἱκανῶς δοκιμάσει ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ μοναχικοῦ του σταδίου. Οὕτω πολιορκούμενος ὑπὸ τῶν ἀντιρρόπων λογισμῶν καὶ μὴ δυνάμενος ὁριστικῶς νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ πρακτέου, ἀποκαμὼν ἐκάθισεν ὀλίγον νὰ ἀναπαυθῇ· ἐκεῖ ὑπὸ τῆς ἀθυμίας καὶ τοῦ σκοτισμοῦ τῶν λογισμῶν καταβεβλημένος ἀπεκοιμήθη ὀλίγον καὶ βλέπει ἔμπροσθέν του μέλανά τινα καὶ δυσειδῆ γίγαντα τρίζοντα κατ' αὐτοῦ τοὺς ὀδόντας· ἀφ' ἑτέρου δὲ ἠσθάνετο ἐνδομύχως μυστικήν τινα φωνὴν ἔνδοθεν εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ μετὰ μειλιχιότητος ὑπηχοῦσαν καὶ λέγουσαν: «βλέπεις αὐτὸν τὸν ἄσχημον γίγαντα: οὗτος εἶναι ὁ πονηρὸς δαίμων, ὅστις ζητεῖ νὰ σὲ ἀπολέσῃ». Διυπνισθεὶς πάραυτα ἔντρομος, ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ εἴς τινα ἐκεῖ πλησίον ἡσυχάζοντα πνευματικὸν διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν συμβουλήν του. Καθ' ὁδὸν ὅμως περιπατοῦντι ἐπιπίπτει αὐτῷ οἱονεὶ σκοτοδίνη καὶ βίαιός τις ἀνεμοστρόβιλος, ὅστις συνωθῶν καὶ συνελαύνων αὐτὸν μετὰ μεγάλης σφοδρότητος, τὸν ἐξέωσεν ἱκανὸν διάστημα μακρὰν τῆς ὁδοῦ. Ὁ δὲ ταῦτα πάσχων καὶ βιαζόμενος οὕτω φανερῶς ὑπὸ τῆς δαιμονικῆς ἐκείνης ἐνεργείας ἐφοβήθη σφόδρα, καὶ ἐπεκαλεῖτο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Θεοτόκου μεγαλοφώνως· πάραυτα καταργηθείσης τῆς σατανικῆς ἐκείνης ἐνεργείας ὑπὸ τῆς θείας χάριτος, συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν κατῆλθεν εἰς τὸν πνευματικόν, ὅστις συνεβούλευσεν αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς Καυσοκαλύβια καὶ νὰ μένῃ εἴς τι ὡρισμένον κελίον. Ἐν τῷ κελλίῳ τούτῳ ἐγκαταστὰς ὁ Ἀκάκιος ἔμεινεν ἐπὶ 20 ἔτη ἐργαζόμενος ἐν αὐτῷ τὸ ἐργόχειρόν του καὶ δι' ἄρτου μόνου καὶ χόρτων τρεφόμενος. Βραδύτερον κατέβη εἴς τι μικρὸν σπήλαιον, ὅπερ λέγουσι, κατῴκησέ ποτε ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Καυσοκαλύβης. Τὸ σπήλαιον τοῦτο δείκνυται μέχρι τῆς σήμερον, σώζονται δὲ καὶ αἱ δοκοί, ἃς ὁριζοντίως εἶχε τεταγμένας εἰς ὕψος δύο περίπου σπιθαμῶν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, καὶ ἐφ' ὧν, ὡς φαίνεται, εἶχεν ἐστρωμένους κλάδους δένδρων καὶ ἐκάθητο. Οἱ ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ ἀγῶνες αὐτοῦ εἶναι ὑπεράνθρωποι, καὶ οἱ ἐκ τῶν δαιμόνων αἰσθητῶς καὶ νοητῶς ἐπιπίπτοντες κατ' αὐτοῦ πειρασμοὶ ἀνεκδιήγητοι: Ἄλλοτε μὲν ἐπεχείρουν νὰ τὸν ἐκφοβίσωσι διὰ φωνῶν καὶ κτύπων καὶ ὄψεων φοβερῶν θηρίων καὶ γιγάντων, ἄλλοτε δὲ προσέβαλλον αὐτῷ διὰ σωματικῶν ἀσθενειῶν, προξενοῦντες αὐτῷ ἀτονίαν καὶ βάρος σώματος. Ἡμέραν τινὰ ἐξελθὼν τοῦ

σπηλαίου καὶ ἐπανερχόμενος πρὸς τὸ ἑσπέρας, εἶδεν ἔμπροσθεν τοῦ σπηλαίου του πλῆθος ἀθιγγάνων μετὰ γυναικῶν καὶ παιδίων χαλκεύοντας καὶ ἀλλαλάζοντας· ὁ δὲ ἀτενίσας τὸ νοερὸν ὄμμα τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν Θεὸν διέλυσε καὶ ἠφάνισε τὰς δαιμονικὰς ταύτας φαντασίας. Οὕτως ἀγωνιζόμενος ὁ Ὅσιος καὶ αἴρων ὁσημέραι λαμπρὰ κατὰ τοῦ διαβόλου τρόπαια ἠξιώθη τοῦ χαρίσματος τῆς νοαρᾶς προσευχῆς καὶ θείας ἐλλάμψεως, τοῦ προορατικοῦ καὶ διορατικοῦ χαρίσματος καὶ πολλῶν θείων ἀποκαλύψεων. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦτο πρότερον ἄνυδρον, παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν συρρεόντων ὁσημέραι καὶ τασσομένων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν αὐτοῦ μαθητῶν ἐξήγαγε διὰ προσευχῆς ὕδωρ ἄφθονον, ἐξ οὗ μέχρι σήμερον ὑδρεύονται οἱ Καυσοκαλυβῖται. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα θαύματα τελέσας καὶ πολλῶν ὁσιομαρτύρων ἀλείπτης πρὸς τὸ μαρτύριον γενόμενος ἐτελεύτησεν ἐν βαθυτάτῳ γήρατι τὸ 98ον που ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἄγων (1730). Ὁ Ρῶσσος περιηγητὴς Βασίλειος ὁ Βάρσκης, ὁ ἐπισκεψάμενος δὶς τὸ ἅγιον Ὄρος (1724 καὶ 1747) καὶ γράψας εἰδικὴν συγγραφὴν περὶ τῆς περιοδείας του, γνωρίσας προσωπικῶς τὸν Ὅσιον, ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφομένῳ : «Δευτέρα ἐπίσκεψις τοῦ ἁγίου Ὄρους Ἄθω». Μνήμη αὐτοῦ Ἀπριλίου 12η.

4) **Ἀντώνιος ὁ Πετσέρσκης** (=Σπηλαιώτης) [†1073]. Ἦτο Ρῶσσος τὸ γένος καὶ θεωρεῖται ὡς ὁ πρῶτος ἱδρυτὴς τοῦ ἐν Ρωσσίᾳ μοναχισμοῦ. Ἐγεννήθη ἔν τινι χωρίῳ πλησίον τῆς Τσερνιγόβης κειμένῳ καὶ κατῴκησεν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἔν τινι σπηλαίῳ τῆς γενεθλίου αὐτοῦ γῆς προγυμναζόμενος ἐν αὐτῷ δι᾽ ὑψηλοτέρους ἀσκητικοὺς ἀγῶνας. Ἐν Ἄθωνι ἐλθὼν καὶ ἐνδυθεὶς τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἠγωνίσθη ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἔν τινι σπηλαίῳ πλησίον τῆς Μονῆς τοῦ Ἐσφιγμένου κειμένῳ καὶ δεικνυμένῳ μέχρι σήμερον. Ἐπεσκέφθη τὸν Ἄθω δὶς καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ γῆν ἵδρυσεν ἰδίαν Λαύραν ἐν Κιέβῳ. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουλίου 10ης

5) **Βασίλειος Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης**. Κατήγετο ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἤκμασε κατὰ τὸν 9ον αἰῶνα. Ἐχρημάτισε μαθητὴς ἑτέρου Ἁγιορείτου, τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου τοῦ Θεσσαλονικέως, οὗτινος καὶ τὸν βίον συνέγραψε. Ὁ Ἅγιος Βασίλειος μεταβὰς εἶτα εἰς Θεσσαλονίκην συνέστησε Μονήν τινα (¹) προσαρτηθεῖσαν βραδύτερον ὑπὸ Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ εἰς τὴν Λαύραν. Ἐγένετο ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης περὶ τὰ τέλη τοῦ 9ου αἰῶνος (895—900). Ἐν τῷ Συναξαρίῳ λέγεται **ὁμολογητὴς** ὡς καὶ ὁ ἅγιος Εὐθύμιος· διότι, ὡς λέγει

(¹) Αὕτη εἶναι ἡ ἀναφερομένη ἐν τῷ Κανονικῷ ἢ Τυπικῷ τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου Μονὴ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, ἢ Μονὴ τῶν Περιστερῶν.

τις τῶν συγγραψάντων περὶ τοῦ Ἄθω συγχρόνων (Γεδεὼν. Ἄθως), ἡ ἱστορία ἀναφέρει ἐξ Ἄθω θεοφόρους ἄνδρας εἰς σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθόντας (842), καὶ ὑπὲρ τῆς ἀναστηλώσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀγωνισαμένους. Μνήμη αὐτοῦ Φεβρουαρίου 1η.

6) **Γεώργιος ὁ Ἴβηρ.** (†1066). Ἦτο ἀνεψιὸς Ἰωάννου τοῦ Ἴβηρος κτίτορος τῆς Μονῆς τῶν Ἰβήρων, καὶ ἦλθε βραδύτερον εἰς τὸ Ὄρος εἰσελθὼν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ θείου του ἱδρυθεῖσαν Μονήν, πρὸς ἐπαύξησιν καὶ καθωραϊσμὸν τῆς ὁποίας συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον. Ἐχρημάτισεν ἡγούμενος αὐτῆς μετὰ τὸν ἐξάδελφόν του Εὐθύμιον, υἱὸν τοῦ Ἰωάννου. Μνήμη αὐτοῦ Μαΐου 13η.

7) **Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης.** Ὁ κλεινὸς οὗτος Ἁγιορείτης, ὁ ὡς λαμπρός τις φωστὴρ ἀναφανεὶς ἐν τῷ στερεώματι τῆς Ἐκκλησίας ἐν ταῖς δειναῖς ἐκείναις τοῦ ἔθνους ἐποχαῖς, ὁ οὐ μόνον λόγῳ τε καὶ βίου καθαρότητι διαπρέπων, ἀλλὰ καὶ θαυμάτων ἐνεργείαις κατηγλαϊσμένος, εἶναι ὁ ἐνδοξότερος τῶν ἐξ ἁγίου Ὄρους ἱεραρχῶν καὶ τὸ ἐγκαλλώπισμα τοῦ ἁγιορειτικοῦ μοναχισμοῦ, ἀναδειχθεὶς θερμὸς ὑπέρμαχος τῆς ὀρθοδοξίας εἰς τὰς τότε συγκροτηθείσας ἐν Κωνσταντινουπόλει συνόδους (1341—1350) ἐπὶ Ἀνδρονίκου Γ΄. Παλαιολόγου καὶ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ, καὶ καταπολεμήσας τὰς ταραττούσας τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας περὶ **«ἀκτίστου φωτός, θείας ἐλλάμψεως καὶ θείων ἐνεργειῶν»** κακοδοξίας Βαρλαὰμ τοῦ Καλαβροῦ καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ. Ὁ Γρηγόριος ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν ᾗ καὶ ἐξεπαιδεύθη τήν τε ἱερὰν καὶ τὴν θύραθεν παιδείαν. Ἐν ἁγίῳ Ὄρει ἠσκήθη πρότερον ἐν τοῖς ὁρίοις τοῦ Βατοπεδίου καὶ εἶτα ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Λαύρας παρὰ τῷ διασήμῳ καὶ νηπτικωτάτῳ ἡσυχαστῇ Νικηφόρῳ τῷ ἐξ Ἰταλίας, παρ᾽ οὗ καὶ ἐμυήθη τὰ ἀπόρρητα τῆς ἡσυχίας καὶ νοερᾶς προσευχῆς ὑψηλὰ μυστήρια. Προεχειρίσθη βραδύτερον ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Ἐσφιγμένου. Ἡ φήμη τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ καὶ ὁ ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ζῆλός του ἀνεβίβασαν αὐτὸν μετ᾽ οὐ πολὺ εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Θεσσαλονίκης (1349), ἧς τὸ ποίμνιον ἐποίμανε μέχρι τῆς τελευτῆς του (1360). Ἡ Ἐκκλησία ἐκτιμῶσα τοὺς ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ἀγῶνας αὐτοῦ καθιέρωσεν εἰς τιμὴν αὐτοῦ πλὴν τῆς ἡμέρας τῆς τελευτῆς αὐτοῦ (14 Νοεμβρίου) καὶ τὴν Β΄ Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν. Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ εὕρηνται ἐν τῷ 150—151ῳ τόμῳ τῆς Πατρολογίας τοῦ Migne. Βλέπε καὶ Φιλοκαλίας Τόμ. Β΄.

8) **Γρηγόριος ὁ Συναΐτης** (†1346). Κατήγετο ἔκ τινος χωρίου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πλησίον τῶν ἀρχαίων Κλαζομενῶν κειμένου. Ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν φόρεμα ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ, ἔνθα ἐχρημάτισεν ὡς **δόκιμος** παρά τινι ἐναρέτῳ

Γέροντι. Ἐκεῖθεν ἀναχωρήσας μετέβη εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, ἐκάρη μοναχὸς καὶ διέμεινεν ἐκεῖ χρόνους ἱκανοὺς φανεὶς δοκιμώτατος εἰς ὅλας τὰς διατάξεις τοῦ Προεστῶτος. Μετὰ ταῦτα ὅμως φεύγων τὸν φθόνον μοναχῶν τινων ζηλοτύπως πρὸς αὐτὸν διακειμένων διὰ τὴν μεγάλην του εὐδοκίμησιν, ἀνεχώρησεν εἰς Κρήτην ἔνθα καὶ ἐδιδάχθη τὰ ἀπόρρητα μυστήρια τῆς νήψεως καὶ νοερᾶς προσευχῆς παρά τινος ἐναρέτου ἀναχωρητοῦ. Ἀπάρας ἐκ Κρήτης ὁ Γρηγόριος ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος καὶ ἔμεινεν ἱκανὸν χρόνον εἰς τὴν τότε Σκήτην τοῦ Μαγουλᾶ, ἥτις ἔκειτο ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Μονῆς τῶν Ἰβήρων πλησίον τῆς Μονῆς τοῦ Φιλοθέου. Ἐνταῦθα διαμένων ὁ Γρηγόριος ἐγένετο ὀνομαστὸς εἰς πάντας τοὺς πατέρας τοῦ Ὄρους, ὡς ἔμπειρος διδάσκαλος τῆς νοερᾶς προσευχῆς. Ἐρωτώμενός ποτε ὑπό τινος τῶν μαθητῶν του (Καλλίστου Α΄. πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως) τοῦ καὶ συγγράψαντος τὸν βίον του, τί εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ πῶς ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν Ἁγίων ἀπεκρίθη ὡς ἑξῆς: Ὅτι ὁ μὴ ἰδὼν τὴν ἀνάστασιν τῆς ἰδίας ψυχῆς δὲν δύναται ἀκριβῶς νὰ μάθῃ τί εἶναι ἡ νοερὰ ψυχή· ὅτι ἡ μετὰ λόγου καὶ διακρίσεως συστηματικῶς ἀγωνιζομένη ἐν τῷ πρακτικῷ μέρει τῶν ἀρετῶν ψυχὴ συστέλλει καὶ ὑποτάσσει βαθμηδὸν τὰ πάθη, τὰς ἐπεισάκτους ταύτας ἀταξίας καὶ νόσους αὐτῆς, καὶ μετὰ τὴν ὑποταγὴν τῶν παθῶν περιστοιχίζεται καὶ περιέπεται ὑπὸ τῶν φυσικῶν ἀρετῶν, αἵτινες διδάσκουσι καὶ ὁδηγοῦσιν αὐτὴν βαθμιαίως εἰς τὰ ὑπὲρ φύσιν· ὅτι ἡ οὕτω ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος περιλαμβανομένη καὶ φωτιζομένη ψυχὴ ἀνάγεται εἰς ὕψος θεωριῶν, ἀποβάλλει πρὸς τοῖς ἄλλοις πάθεσι καὶ πᾶσαν δειλίαν καὶ φόβον, γίνεται ὅλη θεοειδής, βλέπει τοὺς αὐτῆς λογισμοὺς καταπίπτοντας καὶ παυομένους τελείως, καὶ ἑνουμένη διά τινος ἀθανάτου ἔρωτος μετὰ τοῦ οὐρανίου Νυμφίου αὐτῆς, διαλέγεται μόνη πρὸς μόνον τὸν Θεόν, παρ᾽ οὗ πλουσίως καὶ δαψιλῶς διὰ τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων καταγλαΐζεται· ὅτι ἡ οὕτως ἀνακαινισθεῖσα καὶ τὴν θαυμασίαν ταύτην ἀλλοίωσιν ἀλλοιωθεῖσα ψυχὴ φαίνεται διαφανής, λαμπρὰ καὶ ὄντως νοερὰ καὶ ἄϋλος φύσις μηδόλως ἐπαισθανομένη ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τῶν θεωριῶν, ὅτι εὑρίσκεται εἰσέτι συμπεπλεγμένη μετὰ τοῦ ὑλικοῦ τούτου σώματος· καὶ ὅτι τοιοῦτόν τι συνέβαινε καὶ εἰς τὸν Πρωτόπλαστον, ὅστις μηδόλως πρότερον ἐπαισθανόμενος ὑλικήν τινα ἐπιπρόσθησιν τοῦ σώματος, ἅτε κατηγλαϊσμένος ὑπὸ τῶν θείων δωρεῶν καὶ σκεπόμενος ὑπὸ τῶν χαρίτων τοῦ ἀπλέτου ἐκείνου φωτός, ὤφθη μετὰ τὴν παράβασιν ἐξαίφνης γυμνός. (1)

---

(1) «Non cognoscebant quid eis indumento gratiae praestaretur...?va gratia remota, exstitit in motu corporis quaedam impudens novita», unde esset indecens

Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ὁ Γρηγόριος διέμεινεν ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ ἐγνωρίσθη μετὰ πάντων τῶν διακεκριμένων ἐπὶ συνέσει καὶ ἀρετῇ μοναχῶν τοῦ Ὄρους. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Ἀγαρηνοὶ πειραταὶ προσέβαλλον πολλάκις τὸ ἅγιον Ὄρος κακοποιοῦντες καὶ αἰχμαλωτίζοντες τοὺς μοναχούς, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ διελθὼν διὰ Κωνσταντινουπόλεως μετέβη εἰς Σωζόπολιν καὶ ἐγκατέστη μετὰ τῶν μαθητῶν του εἰς τὴν βαθυτάτην ἔρημον τῶν Παρορίων. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἠναγκάσθη διά τινα ἐπιβουλὴν νὰ ἐπανέλθῃ πάλιν εἰς ἅγιον Ὄρος, ἔνθα καὶ ἐγένετο πανηγυρικώτατα δεκτὸς ὑπὸ πάντων τῶν ἁγιορειτῶν καὶ ἐξαιρέτως τῶν Λαυρεωτῶν. Μὴ δυνάμενος ὅμως πάλιν νὰ ἀπολαύσῃ πλήρους ἡσυχίας διὰ τὰς συχνὰς καταδρομὰς τῶν Ἀγαρηνῶν, ἀνεχώρησεν αὖθις εἰς τὰ Παρόρια καὶ κατῴκησεν εἰς τὸ Κατακεκρυωμένον ὄρος, ἔνθα καὶ εἵλκυσε πλῆθος μαθητῶν πρὸς ἑαυτὸν διὰ τῆς λαμπρότητος τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ἀρετῶν του. Κατέλιπε καὶ νηπτικάς τινας συγγραφὰς ἐκδοθείσας ἐν τῷ 151ῳ τόμῳ τῆς Πατρολογίας τοῦ Migne, ὡς καὶ ἐν τῷ Β' τόμῳ τῆς Φιλοκαλίας. Μνήμη αὐτοῦ Ἀπριλίου 6η.

9) **Γρηγόριος Ὅσιος.** Εἶναι ὁ κτίτωρ τῆς φερωνύμου Μονῆς τοῦ Γρηγορίου καὶ ἀνήκει εἰς τὸν 14ον αἰῶνα. Μνήμη αὐτοῦ Δεκεμβρίου 7η.

10) **Διονύσιος ὁ ἐν Ὀλύμπῳ.** Κατήγετο ἐκ τῆς ἐπαρχίας Φαναρίου, υἱὸς εὐσεβῶν γονέων, καὶ ἤκμασε κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα. Ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἀποκτήσας ἱκανὴν ἐν τοῖς γράμμασι μάθησιν, ἐξήσκησε μετὰ τὸν θανατον τῶν γονέων του ἐπί τινα καιρὸν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ γραμματοδιδασκάλου, ἐξ οὗ καὶ ἐπορίζετο τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀπαιτούμενα. Συλλαβὼν βραδύτερον τὸν πόθον τοῦ νὰ μονάσῃ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ Μετέωρα, ἔνθα ἐπὶ ὀλίγον χρόνον διαμείνας ἀπῆρε διὰ τὸ ὄρος τοῦ Ἄθωνος. Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἐλθὼν ὑπετάγη εἴς τινα διακεκριμένον πνευματικὸν γέροντα, παρ' ᾧ ἐκάρη μοναχὸς καὶ προεχειρίσθη μετ' οὐ πολὺ Διάκονος. Τοῦ γέροντός του ψηφισθέντος βραδύτερον Πρώτου τοῦ Ὄρους καὶ σταλέντος ἀποστολήν τινα εἰς Βλαχίαν, ἐχειροτονήθη κοινῇ ψήφῳ Πρεσβύτερος, ἵνα λειτουργῇ ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὸ Πρωτᾶτον. Μετὰ τὴν τοῦ γέροντός του ἐπάνοδον, ἐπειδὴ ἐπόθει τὸν ἡσυχαστικὸν βίον, μετέβη τῇ ἀδείᾳ αὐτοῦ εἰς τὰ ὅρια τοῦ Καρακάλλου, ἔνθα μικρόν τι πρόχειρον κελλίον κτίσας ἐσχόλαζεν ἐν αὐτῷ, νηστείαις, ἀγρυπνίαις καὶ προσευχαῖς προσέχων. Μετέβη ἐκεῖθεν εἰς προσκύνησιν τῶν ἁγίων Τόπων, καὶ πολλὰ παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ τότε Πατριάρχου Ἱεροσολύμων νὰ μείνῃ παρ' αὐτῷ ὡς διάδοχος τοῦ θρόνου, δὲν ἔστερξε. Ἐπανελθὼν εἰς ἅγιον Ὄρος ἐξηκολούθει τοὺς

---

nuditas, et fecit adtentos reddiditque cofusos». (Ἁγ. Αὐγουστίνου. De civitate Dei. XIV, 17).

πνευματικοὺς αὐτοῦ ἀγῶνας ἐν τῷ αὐτῷ κελλίῳ. Καταστὰς σὺν τῷ χρόνῳ περιφανὴς διὰ τὰς ἀρετάς του καὶ ἑλκύσας τὸν σεβασμὸν τῶν πλησιοχώρων μοναχῶν, παρεκλήθη ὑπὸ τῆς μοναχικῆς ἀδελφότητος τῆς Μονῆς τοῦ Φιλοθέου, ἥτις δι' ἔλλειψιν καταλλήλου ποιμένος ἔτεινε πρὸς ἀποσύνθεσιν, ἵνα δεχθῇ τὴν ἡγουμενίαν καὶ διακυβέρνησιν τοῦ Μοναστηρίου. Πεισθεὶς ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν (περὶ τὸ 1500) καὶ μεταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ σεβαστὸς γενόμενος εἰς τοὺς φιλοχρίστους διὰ τὰς ἀρετάς του, συνέλεξεν ἱκανὰ ἐλέη ὑπὲρ τῆς Μονῆς. Μετέβαλε τὴν ἰδιόρρυθμον τάξιν τῆς Μονῆς εἰς κοινόβιον καὶ καθιέρωσεν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀντὶ τῆς βουλγαρικῆς, ἥτις, διὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰσελθόντων πρότερον βουλγάρων μοναχῶν, εἶχεν ἐπικρατήσει. Ἐπειδὴ ὅμως τινὲς τῶν ἀλλογλώσσων τούτων μοναχῶν ἐπεβουλεύθησαν τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ καταλιπὼν τὸ Ἅγιον Ὄρος ἔρχεται εἰς τὴν Σκήτην τῆς Βερροίας παρὰ τὴν Θεσσαλονίκην. Ἐκ Βερροίας μεταβαίνει κρυφίως εἰς Ὄλυμπον, ἵνα μὴ ἀναγκασθῇ νὰ δεχθῇ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης, ὅπερ προσεφέρετο αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων. Ἐκεῖ, ἀκουσθείσης τῆς φήμης τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ, συνέρρεον πολλοὶ πρὸς αὐτόν, ἵνα συγκατοικήσωσιν αὐτῷ. Τοῦ πλήθους τῶν συντρεχόντων αὐξανομένου ὁσημέραι, ἐγένετο ἀνάγκη νὰ κτισθῶσι κελλία καὶ ναός· ἡ ἐργασία ἤρξατο· ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἀγᾶς τοῦ τόπου δὲν εἰδοποιήθη περὶ τούτου, μαθὼν τὰ τῆς οἰκοδομήσεως, ἐξέδοτο δικαστικὴν ἀπόφασιν, ὅπως κρημνισθῶσι τὰ κτίρια καὶ οἱ κτίζοντες ἀχθῶσι δεδεμένοι. Τὴν ἀπόφασιν ταύτην μαθὼν ὁ Ἅγιος ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ μετέβη εἰς τὸ παρὰ τὴν Ζαγορὰν ὄρος, ἔνθα καὶ Μοναστήριον ἔκτισε καὶ μοναχικὰς διατυπώσεις συνέθετο. Ἐπειδὴ δὲ μετ' οὐ πολὺ ἐνέσκηψε θεομηνία εἰς τὰ περὶ τὸν Ὄλυμπον χωρία καί, μαστιζομένης τῆς χώρας ὑπὸ ἀνομβρίας, οἱ πάντες ἀπέδιδον τὸν αἰχμὸν τοῦτον εἰς τὴν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου ἐκδίωξιν τοῦ Ὁσίου, ἐπληροφόρησαν περὶ τούτου τὸν Ἀγᾶν, ὅστις πάραυτα ἀποστέλλει τοὺς προκρίτους τῆς πόλεως μετ' ἐπιστολῶν παρακαλῶν αὐτὸν νὰ ἐπανέλθῃ μετὰ τῆς συνοδίας του καὶ νὰ κτίσῃ ὅσας θέλει Μονάς. Οὕτως ὁ Ὅσιος ἐπανελθὼν ἔκτισεν ἐκεῖ τὸ Κοινόβιον τῆς ἁγ. Τριάδος, ἔνθα καὶ ἐτελεύτησε πλήρης ἡμερῶν γενόμενος. Μνήμη αὐτοῦ Ἰανουαρίου 24ῃ.

11) **Διονύσιος ὅσιος.** Εἶναι ὁ κτίτωρ τῆς φερωνύμου Μονῆς τοῦ Διονυσίου. Κατήγετο ἐκ Κορυτσᾶς τῆς Καστορίας καὶ ἤκμασε περὶ τὰ μέσα τοῦ 14ου αἰῶνος. Ἦτο ἀδελφὸς τοῦ ὁσίου Θεοδοσίου τοῦ χρηματίσαντος ἡγουμένου τῆς Μονῆς Φιλοθέου καὶ γενομένου βραδύτερον μητροπολίτου Τραπεζοῦντος. Ὁ Διονύσιος μεταβὰς εἰς Τραπεζοῦντα συνεστήθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ εἰς τὸν τότε βασιλέα Τραπεζοῦντος, (Ἀλέξιον Γ'. τὸν

Κομνηνόν, ὃς εὐλαβηθεὶς τὸ ἦθος καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρός, ἐχορήγησεν αὐτῷ ἱκανὸν χρηματικὸν ποσὸν πρὸς μεγέθυνσιν τῆς ὑπ᾽ αὐτοῦ πρότερον ἱδρυθείσης μικρᾶς Μονῆς. Ἐτελεύτησε μικρὸν πρὸ τοῦ 1400. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουνίου 25η.

12) **Δομέτιος ὅσιος.** Ὑπῆρξε σύγχρονος, φίλος καὶ συνασκητὴς τοῦ ἀνωτέρω Διονυσίου, ὃν καὶ διεδέξατο ἐν τῇ ἡγουμενείᾳ τῆς Μονῆς. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουνίου 25η.

13) **Εὐθύμιος ὁ Ἴβηρ.** (†1028). Ἦτο υἱὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἴβηρος τοῦ κτίτορος τῆς Μονῆς τῶν Ἰβήρων. Ἐχρημάτισε μετὰ τοῦ πατρός του μαθητὴς τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Λαυριώτου, ὅστις ἐν τοῖς μέχρι σήμερον σωζομένοις ἐν τῇ Λαύρᾳ αὐτογράφοις αὐτοῦ μέμνηται μετὰ σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης ἀμφοτέρων, ἀποκαλῶν μάλιστα τὸν Εὐθύμιον τοῦτον πνευματικόν αὐτοῦ τέκνον. Διεδέχθη τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐν τῇ ἡγουμενείᾳ τῆς ἰδίας Μονῆς τῶν Ἰβήρων, μετέφρασε τὴν ἁγίαν Γραφήν, ὡς καὶ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, εἰς τὴν Ἰβηρικὴν γλῶσσαν, καὶ κατέστησε τὴν Μονὴν ταύτην κέντρον πνευματικῆς ἀναπτύξεως διὰ τοὺς ὁμοεθνεῖς του, οἵτινες ἔπεμπον νέους ἱεροσπουδαστὰς εἰς Ἄθω πρὸς ἐκμάθησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν γραμμάτων καὶ τάξεων καὶ πρὸς σπουδὴν διὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης τοῦ βυζαντινοῦ θρησκευτικοῦ πολιτισμοῦ. Μνήμη αὐτοῦ Μαΐου 13η.

14) **Εὐθύμιος ὅσιος,** κτίτωρ τῆς Μονῆς Δοχειαρίου. Ἦτο εἷς τῶν ἐπισήμων βυζαντινῶν εὐπατριδῶν καὶ ἐγένετο κατ᾽ ἀρχὰς μαθητὴς τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Λαυρεώτου, χρηματίσας καὶ **δοχειάρης** (¹) τῆς Λαύρας. Βραδύτερον δὲ συνέστησε τὴν ἀπ᾽ αὐτοῦ ὀνομασθεῖσαν Μονὴν τοῦ **Δοχειαρίου.** Μνήμη αὐτοῦ Νοεμβρίου 9η.

15) **Θεοδόσιος μητροπολίτης Τραπεζοῦντος.** (†1370). Ἦτο ἀδελφὸς τοῦ ὁσίου Διονυσίου τοῦ κτίτορος τῆς φερωνύμου Μονῆς. Ἐχρημάτισε πρότερον ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Φιλοθέου· αἰχμαλωτισθεὶς ὅμως κατόπιν ὑπὸ βαρβάρων ἐγένετο μετὰ πολλὰς περιπετείας μητροπολίτης Τραπεζοῦντος. Ὁ τότε βασιλεὺς Τραπεζοῦντος Ἀλέξιος Γ´ ὁ Κομνηνὸς ἠγάπα καὶ ηὐλαβεῖτο μεγάλως αὐτὸν διὰ τὰς ἀρετάς του. Μνήμη αὐτοῦ Ἰανουαρίου 11η.

16) **Θεόληπτος μητροπολίτης Φιλαδελφείας.** Ἐγεννήθη περὶ τὸ 1252 ἐν Νικαίᾳ, ἥτις (ἐπειδὴ ἡ Κ)πολις κατείχετο εἰσέτι ὑπὸ τῶν Λατίνων) ἦτο πρωτεύουσα τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, βασιλεύοντος ἐν αὐτῇ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, ὅστις ἐκδιώξας βραδύτερον τοὺς Λατίνους ἀνεκτήσατο

(¹) ***Δοχεῖον*** λέγεται ἡ ἀποθήκη τῆς Μονῆς, ἐν ᾗ φυλάσσονται τὸ ἔλαιον, τὸ πετρέλαιον, τὸ ἅλας, ταριχευτά, τυρός, κλπ. Ὁ διαχειριστὴς τοῦ Δοχείου καλεῖται ***Δοχειάρης***.

τὴν Κων)πολιν 1261). Ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα ἐν Ἄθωνι καὶ ἠσκήθη ἐν τοῖς ὁρίοις τῶν Καρυῶν. Ἐχρημάτισε διδάσκαλος καὶ χειραγωγὸς ἐν τοῖς πνευματικοῖς γυμνάσμασι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, καὶ βραδύτερον ἀνήχθη εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Φιλαδελφίας († 1320). Ἐτελεύτησε περὶ τὸ 1325. Νηπτικὰς αὐτοῦ συγγραφὰς βλέπε ἐν τῇ Φιλοκαλίᾳ τόμ. Β'. καὶ ἐν τῷ 143ῳ τόμῳ τῆς Πατρολογίας τοῦ Migne. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουνίου 25η.

17) **Θεόφιλος ὁ μυροβλήτης.** († 1548). Ἦτο Μακεδὼν τὴν καταγωγήν. Ἐξεπαιδεύθη ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἱκανῶς τὰ ἐγκυκλοπαιδικὰ μαθήματα καὶ ἐχειροτονήθη ἱερεύς. Ἐλθὼν βραδύτερον εἰς ἅγιον Ὄρος εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Βατοπεδίου καὶ μετά τινα καιρὸν εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων, ἐν ᾗ καὶ ὡς καλλιγράφος ἐργασθεὶς κατέλιπεν ἱκανὰ ἰδιόχειρα ἀντίγραφα σωζόμενα μέχρι σήμερον. Κατέστη περιώνυμος διὰ τὰς κοσμούσας τὸ ἦθος αὐτοῦ ἀρετάς, οὐ μόνον ἐντὸς τοῦ ἁγίου Ὄρους ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ· διὸ καὶ ἐζητήθη ὡς ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ὅπερ ὅμως δὲν ἔστερξεν· ἀλλ' ἀσπαζόμενος τὴν ἡσυχίαν ἀπεσύρθη εἴς τι κελλίον τοῦ ἁγίου Βασιλείου κείμενον ἐν τοῖς ὁρίοις τοῦ Παντοκράτορος, οὐ μακρὰν τῶν Καρυῶν, ἔνθα καὶ ἐτελεύτησε. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουλίου 8η.

18) **Θεωνᾶς ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης.** († 1525). Ἄδηλον πόθεν κατήγετο. Οὗτος ἱερεὺς ὢν ἐχρημάτισε κατὰ πρῶτον ἐφημέριος τῆς Μονῆς Παντοκράτορος. Ἐκ πόθου πρὸς τὸν ἡσυχαστικὸν βίον ἐπεσκέπτετο πολλάκις θεωρητικόν τινα καὶ διακεκριμένον ἡσυχαστήν, τὸν ἅγιον Ἰάκωβον, ἀσκούμενον ἔν τινι ἡσυχαστηρίῳ κειμένῳ ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς σημερινῆς Ἰβηριτικῆς Σκήτης, οὗτινος καὶ ἐχρημάτισε μαθητής. Ἐγένετο κατόπιν ἱδρυτὴς τοῦ Μοναστηρίου τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ παρὰ τὴν Γαλάτισταν, καὶ βραδύτερον ἀνῆλθεν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Θεσσαλονίκης. Τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον σώζεται μέχρι σήμερον ἀδιάφθορον ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ Μονῇ. Μνήμη αὐτοῦ Ἀπριλίου 4η.

19) **Ἰωάννης ὁ Ἴβηρ.** Ἤκμασε κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα. Ἦτο εἷς τῶν μεγιστάνων τῆς Ἰβηρίας, καὶ καταλιπὼν τὰ τοῦ κόσμου ἔρχεται εἰς Ἄθω, γίνεται μαθητὴς τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Λαυριώτου καὶ ἀσκεῖται ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν αὐτοῦ ἔν τισι ἡσυχαστηρίοις μακρὰν τῆς Λαύρας κειμένοις. Προπονηθεὶς οὕτως ἱκανῶς ἐν τοῖς πνευματικοῖς ἀγῶσι παρὰ τῷ μεγάλῳ ἐκείνῳ ἀνδρί, συνέστησε τῇ προτροπῇ αὐτοῦ τὴν ἱερὰν Μονὴν τῶν Ἰβήρων, ἧς ἐχρημάτισε καὶ πρῶτος ἡγούμενος. Ἐτελεύτησε ἀρχομένου τοῦ 11ου αἰῶνος. Μνήμη αὐτοῦ Μαΐου 13η.

20) **Κάλλιστος Α'. Πατριάρχης Κ)πόλεως.** († 1350). Ὑπῆρξε μαθητὴς Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου, οὗ καὶ τὴν βιογραφίαν συνέγραψε. Ἀνέβη εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρό-

νον ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου καὶ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ (1350) καὶ μετὰ 4 ἔτη παραιτηθεὶς ἠσπάσθη τὸν ἡσυχαστικὸν πάλιν βίον. Ἀποσυρθέντος μετέπειτα τοῦ Καντακουζηνοῦ εἰς Μοναστήριον καὶ βασιλεύσαντος μόνου τοῦ Παλαιολόγου ἀνεβιβάσθη τὸ δεύτερον εἰς τὸν θρόνον (1355) καὶ ἐκυβέρνησε τὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ 8 ἄλλα ἔτη. Ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος εἰς Σερβίαν διά τινας ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις καὶ διελθὼν διὰ τοῦ Ἄθωνος ἐπεσκέφθη τὸν πάλαι γνωστὸν αὐτῷ Μάξιμον τὸν Καυσοκαλύβην, ὃς ἐν τῇ ἀποχαιρετήσει αὐτοῦ προπέμπων αὐτὸν ἔψαλλε τὸ «*Μακάριοι οἱ ἄμωμοι ἐν ὁδῷ*»· δι᾿ οὗ αἰνιγματωδῶς ὑπεδήλου, ὅτι τετέλεσται πλέον ὁ ἐπίγειος δρόμος αὐτοῦ καὶ ὅτι δὲν θὰ ἐπανίδῃ πλέον τὸ ποίμνιόν του· ὅπερ καὶ ἐγένετο, τελευτήσαντος αὐτοῦ καὶ ταφέντος ἐν Σερβίᾳ. Κατέλιπε συγγραφάς τινας εὑρισκομένας ἐν τῷ 147ῳ τόμῳ τῆς Πατρολογίας τοῦ Migne. Τὰ νηπτικὰ κεφάλαια, ἅτινα φέρονται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐν τῇ Φιλοκαλίᾳ ἀποδίδονται ὑπό τινων εἰς ἕτερον ὁμώνυμον αὐτοῦ Κάλλιστον Β΄ χρηματίσαντα καὶ αὐτὸν πατριάρχην Κων)πόλεως, ὃς ἦτο ἐπίσης ἁγιορείτης (1397). Μνήμη αὐτοῦ Ἰουνίου 20.

21) **Κοσμᾶς ὁ ἰσαπόστολος** († 1770). Οὗτος ἐξ Αἰτωλίας ὁρμώμενος εἰκοσαετὴς εἰσέτι ὢν ἦλθεν ὡς ἱεροσπουδαστὴς εἰς ἅγιον Ὄρος, ἑλκυσθεὶς ὑπὸ τῆς φήμης τοῦ περικλεοῦς τοῦ γένους διδασκάλου Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως, τοῦ διδάσκοντος τότε (1753—1757) τὰ ἐγκύκλια μαθήματα εἰς ὑπερδιακοσίους μαθητὰς ἐν τῇ ἐγγὺς τοῦ Βατοπεδίου κειμένῃ Ἀθωνιάδι Σχολῇ, ἧς τὰ ἐρείπεια βλέπει ὁ ἐπισκέπτης μέχρι σήμερον. Ὁ Κοσμᾶς ἀποφοιτήσας ἐκ τῆς Σχολῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Φιλοθέου, ἐφημερεύων ἐν αὐτῇ, ἐμμελετῶν ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν Πατέρων καὶ προετοιμαζόμενος διὰ τὸ εὐρὺ στάδιον τοῦ ἱεροκήρυκος, εἰς ὃ ἐκαλεῖτο. Μετέβη ἀκολούθως εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς συνάντησιν τοῦ ἀδελφοῦ του, ὄντος διδασκάλου τῆς ῥητορικῆς, παρ᾿ οὗ καὶ προητοιμάσθη κάλλιον εἰς τὸ στάδιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ῥήτορος, λαβὼν σύναμα καὶ τὴν τοῦ Πατριάρχου συγκατάθεσιν ἐπιδοκιμάσαντος τὸ μελετώμενον ἔργον καὶ πολλὰ πρὸς τοῦτο αὐτὸν ἐνθαρρύναντος καὶ προτρέψαντος. Περιῆλθε τὴν Θεσσαλίαν καὶ ἅπασαν σχεδὸν τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἤπειρον κηρύσσων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ἐν τῷ σκότει τῆς ἀμαθείας ὑπὸ τὸν δουλικὸν ζυγὸν διατελοῦντας χριστιανούς, ὧν εἵλκυε μεγάλως τὴν προσοχὴν ὡς ἄλλος ἀπόστολος ὑπ᾿ αὐτῶν τιμώμενος. Μετὰ ταῦτα διαπεραιοῦται εἰς τὰς νήσους Κεφαλληνίαν, Κέρκυραν, Ζάκυνθον καὶ Λευκάδα καὶ τελευταῖον διῆλθεν ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἀλβανίαν, ἐν ᾗ καὶ συκοφαντηθεὶς εἰς τὸν τότε Πασᾶν τοῦ Βερατίου ὑπὸ τῶν Ἑβραίων, ὡς ὄργανον δῆθεν τῶν Ῥώσσων, συνελήφθη καὶ ἀπήχθη εἰς θάνατον. Ἀποδίδονται αὐτῷ χρησμοὶ

τινες ἀφορῶντες τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ κλπ. Μνήμη αὐτοῦ Αὐγούστου 4ῃ.

22) **Μάξιμος ὁ Καυσοκαλύβης.** Ἀνήκει εἰς τὸν 14ον αἰῶνα καὶ ἐγεννήθη ἐν Λαμψάκῳ ἐξ ἐπαγγελίας ὑπὸ γονέων εὐσεβῶν ἀτέκνων ὄντων πρότερον. Ἐδιδάχθη παιδιόθεν τὰ στοιχειώδη ἱερὰ γράμματα καὶ ἀφιερώθη κατόπιν εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ὑπὸ τῶν γονέων του πληρούντων τὴν ἰδίαν ὑπόσχεσιν. Ἐκ τῆς ἐν τῷ ναῷ ἐκείνῳ διαμονῆς αὐτοῦ, ἐν ᾧ ὅλος εἰς ψαλμῳδίας καὶ προσευχὰς ἐδίδετο, καὶ ἐκ τῆς συναναστροφῆς ὁσίων τινῶν γερόντων, ἐκεῖ που πλησίον ἡσυχαζόντων τρωθεὶς ὑπὸ ἔρωτος πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον, καταλείπει κόσμον, πατρίδα καὶ γονεῖς καὶ ἀπέρχεται 17έτης που ὑπάρχων εἰς τὸ ὄρος τοῦ Γάνου, καὶ ἐνδύεται τὸ μοναχικὸν σχῆμα παρά τινι δοκιμωτάτῳ γέροντι Μάρκῳ ὀνομαζομένῳ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ γέροντός του διεπέρασεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἔνθα εὗρεν ἱκανοὺς ὁσίους καὶ ἐναρέτους ἄνδρας ἀσκουμένους εἰς τὰ πλησιόχωρα ὄρη, μεθ' ὧν συναναστραφεὶς καὶ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ὁμιλήσας ὠφελήθη πολύ. Ἐκεῖθεν μεταβαίνει εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ παραμένει εἰς τὰ προαύλια τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ὁδηγητρίας, κακοπαθῶν ἐν νηστείαις, ἀγρυπνίαις, παννύχοις στάσεσι καὶ γυμνότητι. καὶ φαινόμενος οἱονεὶ ἔκφρων εἰς τοὺς ἀγνοοῦντας τὰς ἀρετάς του. Ὁ φιλομόναχος βασιλεὺς Ἀνδρόνικος Β' ὁ Παλαιολόγος μαθὼν τὰ περὶ αὐτοῦ προσεκάλεσε πολλάκις αὐτὸν εἰς τὰ παλάτια συνομιλῶν καὶ εὐλαβούμενος αὐτόν· ἐπίσης κατὰ πολλὰ ἠγάπα αὐτὸν καὶ ὁ τότε Πατριάρχης Ἀθανάσιος (ὁ ἁγιορείτης), πρὸς ὃν συχνάκις ἐφοίτα ὁ ὅσιος εὐφραινόμενος καὶ ὠφελούμενος πολὺ ἐκ τῶν ὁμιλιῶν του. Καταλείψας μετ' οὐ πολὺ τὴν Κων)πολιν ἔρχεται εἰς ἅγιον Ὄρος καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν Λαύραν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. Ἐνταῦθα ἐγγυμνασθεὶς ἱκανῶς εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας προσεκλήθη ὑπὸ τῆς Θεομήτορος (δι' ἐπανειλημμένης τριττῆς ὀπτασίας) νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ἄθωνος· παραλαβὼν εἰς τὴν συνοδίαν του καὶ ἄλλους τινὰς μοναχοὺς ἀνέρχεται καὶ μετὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς θείας λειτουργίας ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ τῆς κορυφῆς, τῶν ἄλλων πάντων καταβάντων, παρέμεινεν ἐκεῖ μόνος ἐπὶ τρία ἡμερόνυκτα τῷ θεῷ προσευχόμενος. Αἱ δαιμονικαὶ ἔφοδοι καὶ ἐπιβουλαί, ἃς ὑπέστη κατὰ τὸ τριήμερον τοῦτο διάστημα (νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐκδειματούμενος), εἶναι ἀνεκδιήγητοι. Μετὰ τὴν ὀλιγοήμερον μέν, ἀλλὰ φρικαλέαν ταύτην δοκιμασίαν, λυθεισῶν τῶν δαιμονικῶν ἐπιβουλῶν καὶ φαντασμάτων, ἐπιφαίνεται αὐτῷ ἡ Θεοτόκος ἐν δόξῃ πολλῇ περιστοιχουμένη ὑπὸ ἀγγελικῶν δυνάμεων καὶ ἔχουσα ἐν ἀγκάλαις τὸν Κύριον. Πληροφορηθεὶς περὶ τῆς θειότητος τῆς ὀπτασίας ταύτης ὁ ὅσιος προσεκύνησε καὶ ηὐχαρίστησεν αὐτήν.

Λαβὼν δὲ παρ᾽ αὐτῆς χάριν καὶ δύναμιν κατὰ δαιμόνων, διετάχθη νὰ κατοικήσῃ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὄρους. Ὁ δὲ πλησθεὶς ἐκ τῆς θείας ταύτης ἐμφανείας θείας λάμψεως, χαρᾶς τε καὶ εὐωδίας, δὲν ἤθελε νὰ καταβῇ τελείως ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ Ἄθωνος· ἀλλὰ κατελθὼν μιᾶς ὥρας ὁδὸν ἔμεινεν εἰς τὸν σωζόμενον μέχρι σήμερον ναΐσκον τῆς Παναγίας, ἐξ οὗ ἀνέβη καὶ πάλιν εἰς τὴν κορυφὴν ζητῶν αὖθις τὴν θείαν ἐκείνην ἐμφάνειαν καὶ κατασπαζόμενος τὸν τόπον ἔνθα εἶδε τὴν Θεοτόκον μετὰ δόξης ἱσταμένην· ὅμως τὴν μὲν Θεοτόκον ἐκ δευτέρου δὲν εἶδε πλέον, ἠξιώθη ὅμως θείου φωτὸς καὶ εὐωδίας καὶ ἐνεπλήσθη χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης ἀρρήτου δὶς ἢ τρὶς ἀναβὰς ἐπὶ τῆς κορυφῆς. Καταλιπὼν ἐπὶ τέλους τὴν κορυφὴν τοῦ Ἄθωνος καὶ καταβὰς εἰς τὴν παρακειμένην ταπεινοτέραν κορυφὴν τοῦ ὄρους, τὴν λεγομένην Καρμήλιον, ἐν ᾧ τὸ ἐκκλησίδιον τοῦ προφήτου Ἠλία (¹) εὗρέ τινα ἡσυχαστὴν γέροντα, πρὸς ὃν ἀνήγγειλε τὸ ὅραμα. Ὁ δὲ ἐξ ἀπειρίας καὶ ζηλοτυπίας ἴσως κινούμενος πλάνην τὰ τοιαῦτα ἀπεκάλει καὶ τὸν Μάξιμον ὡς πεπλανημένον τοῖς πᾶσι διεκήρυττε. Οὐδόλως διαταραχθεὶς ἐπὶ τούτῳ ὁ ὅσιος κατέρχεται ἐκεῖθεν εἰς τὸ μέρος ἔνθα σήμερον ἡ ἀπ᾽ αὐτοῦ ὀνομασθεῖσα σκήτη «**Καυσοκαλύβια**», καὶ σχηματίζων σκηνήν τινα ἐκ κλάδων διέμενεν ἐν αὐτῇ ἐπί τινα καιρόν, καὶ εἶτα καίων αὐτὴν ἀνεχώρει εἰς ἕτερον τόπον τὰ ὅμοια πράττων, ἐξ οὗ καὶ Καυσοκαλύβης ὠνομάσθη. Ἔζη λοιπὸν βίον ὑπεράνθρωπον πολλὰ ὑπὸ τῆς ἐνδείας, τῆς πείνης καὶ τοῦ κρυμοῦ ταλαιπωρούμενος, καὶ πρὸς οὐδένα τῶν γειτόνων ἀσκητῶν ἐπικοινωνῶν, καθότι οἱ πάντες ἐκ προκαταλήψεως ἀπέφευγον αὐτὸν ὡς πεπλανημένον καὶ ἔκφρονα, εἰ μή πού τις συμπαθῶν καὶ οἰκτείρων αὐτὸν παρεῖχεν αὐτῷ μικράν τινα περίθαλψιν τροφῆς ἢ ἐνδύματος· καὶ διετέλεσεν ἐφ᾽ ἱκανὰ ἔτη παραγνωριζόμενος καὶ βδελυσσόμενος ὑπὸ τῶν ἁγιορειτῶν, μέχρις ὅτου διεγνώσθη ἡ πνευματικὴ αὐτοῦ ἐργασία ὑπὸ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου ἐλθόντος εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 14ου αἰῶνος.

Ὁ Γρηγόριος ἀκούων πολλὰ περὶ τῆς πολιτείας τοῦ Μαξίμου καὶ τῆς πεπλασμένης αὐτοῦ μωρίας, δι᾽ ἣν ἔκαιε τὰς καλύβας αὐτοῦ, ἐπεθύμησε νὰ τὸν ἴδῃ· ἀποστείλας ὅθεν τινὰς τῶν

(¹) Ἐνταῦθα κατῴκησεν ἐπὶ 20ετίαν ὁ ἐπιζῶν ἔτη ἡσυχαστὴς Γεράσιμος (ὅστις ἀπὸ 15ετίας περίπου κατῆλθεν εἰς τὰ Κατουνάκια). Οὗτος ἀγωνισάμενος θαυμασίως κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῶν παθῶν καὶ ἐκκαθάρας τὸ νοερὸν ὄμμα τῆς ψυχῆς, δείκνυται ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ὁμιλίας, ὅτι εἶναι ἀνώτερος τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν, καὶ ἐφάμιλλος τῶν ἀρχαίων ἡσυχαστῶν, μετερχόμενος τὴν ἡσυχίαν μετὰ λόγου καὶ ἐπιγνώσεως.

μαθητῶν του καὶ προσκαλεσάμενος αὐτὸν συνωμίλησε πολλὰ μετ' αὐτοῦ κατὰ μόνας, ἐξ οὗ καὶ κατενόησεν ὅτι οὗτος εἶναι ἱερά τις καὶ θεία ψυχὴ κατηγλαϊσμένη ὑπὸ ποικίλων χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος. Εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Γρηγορίου, ἂν κρατῇ τὴν νοερὰν πρασευχὴν καὶ ἐὰν τῷ συνέβη ποτὲ κατ' αὐτὴν ἀλλοίωσίς τις θεϊκή, θεία ἔλλαμψις ἢ ἕτερός τις καρπὸς τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὁ Μάξιμος ἀπεκρίθη, ὅτι διὰ τοῦτο ἀκριβῶς μετεδίωκε τοὺς ἐρημικωτέρους καὶ ἡσυχαστικωτέρους τόπους, ἵνα δαψιλέστερον ἐντρυφᾷ καὶ ἀπολαμβάνῃ τοῦ καρποῦ τῆς προσευχῆς, ὅστις εἶναι ὑπερβολικὴ ἀγάπη πρὸς Θεὸν καὶ ἁρπαγὴ πρὸς Κύριον. Καὶ ὄντως ὁ ἀγνοῶν τὴν πνευματικὴν ταύτην ἐργασίαν καὶ μὴ αἰσθανόμενος τὸ χρύσεον ἐκεῖνο τῆς κατανύξεως κέντρον καὶ τὰ περιπαθῆ τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν ἴδιον Πλάστην σκιρτήματα ἡσυχαστής, οὐδὲν τῆς ἡσυχίας ἀπώνατο.

Ἐπὶ τῇ ἀνακαλύψει τοιούτου πνευματικοῦ θησαυροῦ χαρεὶς ὁ Γρηγόριος παρεκάλεσεν αὐτόν. ἵνα παύσηται τοῦ λοιποῦ καίων τὴν καλύβην του. Πεισθεὶς εἰς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ Γρηγορίου ὁ θεῖος Μάξιμος ἐγκατέστη εἴς τι σπήλαιον ἐπέκεινα τῆς Λαύρας κείμενον, ἐν ᾧ ἐδέχετο καὶ παρεμυθεῖτο πάντας τοὺς πρὸς αὐτὸν ἐρχομένους. Ἐν τούτῳ τῷ σπηλαίῳ καὶ ἐτελεύτησε (περὶ τὸ 1364) καὶ ἐτάφη ἐν τῷ μνημείῳ, ὅπερ ὁ ἴδιος ἐκεῖ πλησίον ὤρυξε. Σημειωτέον ὅτι τοσοῦτον εἶχε λεπτυνθῇ καὶ ἀποπνευματισθῇ παρ' αὐτῷ ἡ γεώδης τοῦ σώματος φύσις, ὥστε ὁ βιογράφος αὐτοῦ μαρτυρεῖ, ὅτι μεταβάς ποτε πρὸς ἐπίσκεψίν του καὶ μὴ εὑρὼν αὐτὸν ἐπιστραφεὶς εἶδεν ἐξαίφνης αὐτὸν διὰ τοῦ ἀέρος φερόμενον, ὡς πτηνὸν αἰρόμενον ὑπεράνω τοῦ δάσους καὶ τῶν πετρωδῶν ὑψωμάτων, καὶ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτόν, ἵνα μηδενὶ εἴπῃ τὸ ὅραμα πρὶν ἀποθάνῃ. Μνήμη αὐτοῦ Ἰανουαρίου 13ῃ.

23) **Νεῖλος ὁ μυροβλύτης.** Κατήγετο ἐκ Πελοποννήσου καὶ ἤκμασε περὶ τὰ μέσα τοῦ 16ου αἰῶνος. Ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι ὑπὸ τοῦ θείου του Μακαρίου ἱερομονάχου, παρ' ᾧ καὶ ἱερεὺς ἐχειροτονήθη. Καταλιπὼν τὰ τοῦ κόσμου καὶ ἐλθὼν μετὰ τοῦ θείου του εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος κατῴκησεν ἔν τινι ἡσυχαστηρίῳ ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Λαύρας κειμένῳ, ἔνθα καὶ ἱκανοὺς ἀπέκτησε μαθητάς. Βραδύτερον χάριν πλείονος ἡσυχίας κατῆλθεν εἰς τὸ δεικνύμενον μέχρι σήμερον σπήλαιον, εὑρισκόμενον εἰς τὸ κρημνῶδες τοῦ βουνοῦ, εἰς ὃ ἡ κατάβασις εἶναι κλιμακωτὴ καὶ δυσχερεστάτη. Ἐκεῖ δείκνυται καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ καὶ τὸ αὐτοσχέδιον παρεκκλήσιον, ὅπερ ἀνεπιτηδεύτως κατασκευάσας ἐντὸς τοῦ σπηλαίου ἐλειτούργει. Ὁ γνωστὸς Ῥῶσσος περιηγητὴς καὶ ἐπισκέπτης τοῦ ἁγίου Ὄρους Βασίλειος ὁ Βάρσκης ὁ ἐπισκεψάμενος δὶς τὴν Ἄθω (1724 καὶ 1747) γράφει ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφομένῳ «***Δευτέρα ἐπίσκεψις τοῦ ἁγίου***

Ὄρους Ἄθω, ὅτι γενόμενος κατὰ τοὺς τόπους ἐκείνους ἔνθα τὸ σπήλαιον καὶ ὁ τάφος τοῦ Ὁσίου καὶ προσκυνήσας κατενύγη καὶ ἀνεμνήσθη τῶν λόγων τοῦ Κυρίου ὅτι «***στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν***» (Ματθ. ζ'. 14). Διηγοῦνται ὅτι ἐκ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἀνέβλυζε μύρον ἱκανόν, ὅπερ πηγάζον ἐκ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ λειψάνου καὶ ὑπερεκχυνόμενον τοῦ τάφου ἔρρεεν ἐπὶ τῶν κρημνωδῶν καὶ ἀποτόμων ἐκείνων βράχων καὶ κατήρχετο μέχρι τῆς θαλάσσης, ἥτις ἀπέχει ἀπὸ τοῦ τάφου αὐτοῦ 130 περίπου μέτρα. Ἐκ τῆς Σκήτης τῶν Καυσοκαλυβίων, ἐκ τοῦ βορείου αὐτῆς μέρους φαίνεται τὸ σπήλαιον τοῦ Ὁσίου, ἀπέχον σχεδὸν 1 ½ ὥρας ὁδόν. Μνήμη αὐτοῦ Νοεμβρίου 12η.

24) **Νεκτάριος ὅσιος** († 1500). Ὑπέδυ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐν τῇ σκήτῃ τῶν Καρυῶν, καὶ ἠσκήθη ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἐναρέτου καὶ ὁσιωτάτου γέροντος, Φιλοθέου καλουμένου, ἔν τινι Κελλίῳ τῶν Ταξιαρχῶν τῷ καλουμένῳ τοῦ Ἰάγαρι. Μνήμη αὐτοῦ Δεκεμβρίου 5η.

25) **Νεόφυτος ὅσιος**, κτίτωρ καὶ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Δοχειαρίου. Ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Εὐθυμίου τοῦ συστήσαντος τὴν Μονὴν Δοχειαρίου, καὶ πατρίκιος πρότερον τὸ ἀξίωμα. Ἐχρημάτισε Πρῶτος τοῦ ἁγίου Ὄρους καὶ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Δοχειαρίου, ἧς τὰς οἰκοδομὰς ἐπηύξησε καὶ τὸν Ναὸν ᾠκοδόμησεν. Ἤκμασε περὶ τὰ τέλη τοῦ 11ου αἰῶνος. Μνήμη αὐτοῦ Νοεμβρίου 9η.

26) **Νήφων Β'. πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως** († 1508). Κατήγετο ἐκ Πελοποννήσου ἔνθα καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων τὰ ἱερὰ γράμματα. Μετὰ τὰ γεγονότα τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ συνόδου κατὰ τὸ παράδειγμα πολλῶν ἄλλων μοναχῶν περιῆλθε καὶ αὐτὸς μετά τινος ἁγιορείτου γέροντος πολλὰ μέρη ὑποστηρίζων τοὺς πιστοὺς καὶ πείθων νὰ μὴ δεχθῶσι τὴν μετὰ τῶν Λατίνων ἕνωσιν. Βραδύτερον ἐλθὼν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος καὶ διαμείνας κατ' ἀρχὰς ἐπὶ μακρὸν ἐν ταῖς Μοναῖς Βατοπαιδίου, Παντοκράτορος καὶ Λαύρας, κατέληξεν εἰς τὴν τοῦ Διονυσίου, ἐν ᾗ καὶ ἐχειροτονήθη ἱερεύς. Ἡ φήμη τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ καὶ ὁ διδασκαλικὸς αὐτοῦ τρόπος ὕψωσαν αὐτὸν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Θεσσαλονίκης, ἐξ ἧς μετ' οὐ πολὺ ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως, ἧς ἐγένετο δὶς πατριάρχης (1488—89 καὶ 1497—1498). Μετὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ παραίτησιν ἐκ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου διετέλει ἐφησυχάζων εἴς τι μετόχιον τῆς Λαύρας ἐν Ἀδριανουπόλει. Ράδουλος ὁ τότε ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας γινώσκων ἐκ φήμης τὰς ἀρετὰς τοῦ Ἁγίου καὶ διερχόμενος δι' Ἀδριανουπόλεως ἐπεσκέψατο αὐτὸν καὶ τῇ αὐτοκρατορικῇ ἀδείᾳ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζὴτ Β' παρέλαβεν αὐτὸν εἰς τὴν

ἡγεμονίαν του. Ἡ διδασκαλία καὶ τὸ παράδειγμα τῆς ἁγιοσύνης αὐτοῦ ὠφέλησε κατὰ πολὺ τὸ νέον αὐτοῦ ποίμνιον, ὅπερ δυστυχῶς πρὸς μεγάλην του λύπην ἠναγκάσθη μετά τινα χρόνον νὰ ἐγκαταλείψῃ· διότι, πιστὸς τηρητὴς ὢν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ ἔνθερμος ὑπερασπιστὴς τῆς δικαιοσύνης, δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπινεύσῃ εἰς τὴν νομιμοποίησιν ἀνόμου τινὸς συνοικεσίου· ὑπέπεσεν ὅθεν εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος ἔνθα καὶ ἐτελεύτησεν ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Διονυσίου περὶ τὸ 1508. Μνήμη αὐτοῦ Αὐγούστου 11η.

27) **Νήφων ὅσιος** († 1330). Οὗτος ἱερομόναχος ὢν εἰσῆλθεν εἰς τὸ Ὄρος καὶ ἠγωνίσθη κατ᾿ ἀρχὰς παρά τινι δοκιμωτάτῳ ἡσυχαστῇ, Θεογνώστῳ καλουμένῳ, ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ ἁγίου Πέτρου τοῦ Ἀθωνίτου. Μετῴκησε κατόπιν εἰς τὴν Σκήτην τοῦ ἁγίου Βασιλείου, εἶτα εἰς τὴν τῆς ἁγίας Ἄννης καὶ τελευταῖον εἰς Καυσοκαλύβια, ἔνθα καὶ ὁ ἅγιος Μάξιμος, οὗ καὶ στενώτατος φίλος ὑπῆρξε. Δείκνυται μέχρι σήμερον ἐν Καυσοκαλυβίοις τὸ σπήλαιον ἔνθα ἠγωνίζετο, κείμενον πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος τῆς Σκήτης καὶ ἀπέχον αὐτῆς σχεδὸν ³/₄ τῆς ὥρας ὁδόν. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουνίου 14η.

28) **Νικηφόρος ὅσιος** († 1340). Κατήγετο ἐξ Ἰταλίας καὶ ἠσπάσθη τὸν μοναχικὸν βίον ἐν Ἄθωνι ἀγωνισθεὶς εἰς τὰ ἐρημικώτερα καὶ λίαν δυσπρόσιτα μέρη τοῦ Ὄρους. Ἐχρημάτισε χειραγωγὸς καὶ διδάσκαλος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἐν τῇ κατὰ Χριστὸν φιλοσοφίᾳ, καθὼς αὐτὸς οὗτος ὁ Γρηγόριος μαρτυρεῖ τοῦτο ἐν ταῖς ἑαυτοῦ συγγραφαῖς. Κατέλιπε νηπτικά τινα κεφάλαια ἅπερ βλέπε ἐν τῇ Φιλοκαλίᾳ τόμ. Β΄. καὶ ἐν τῷ 146ῳ τόμῳ τῆς Πατρολογίας Migne. Μνήμη αὐτοῦ Μαΐου 4η.

29) **Παῦλος ὁ Ξηροποταμίτης** († 1000). Κατὰ μὲν τὴν παράδοσιν ἦτο υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Ραγκαβέ, εὐνουχίσθη παῖς ἔτι ὢν ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Μιχαὴλ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου (813) ἵνα ἀποκληρωθῇ τοῦ θρόνου καὶ ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος ἀνεχώρησε καὶ ὑπέδυ τὸν μοναχικὸν βίον ἐν Ἄθωνι. Κατὰ τὰς κρίσεις δὲ τῶν νεωτέρων ἦτο ἐπίσημός τις βυζαντηνός, ὃς ἀπαρνηθεὶς τὰ τοῦ κόσμου καὶ ἐλθὼν εἰς Ἄθωνα (περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 10ου αἰῶνος) ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ ἔζη βίον ἐρημικὸν καὶ αὐστηρότατον παρὰ τὸν χείμαρρον τῆς σημερινῆς Μονῆς τοῦ Ξηροποτάμου, ἣν αὐτὸς βραδύτερον ἵδρυσε. Ἦτο σύγχρονος τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καί, ὡς δείκνυται ἐκ τῶν σωζομένων ἐγγράφων, ἔζη μέχρι τοῦ 1000 [1]). Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του συνέπηξε καὶ ἑτέραν Μονὴν

---

(1) Τινὲς εἶπον ὅτι ὁ Παῦλος οὗτος ἦτο ἔγγονος τοῦ αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ τοῦ Λεκαπηνοῦ (920), ἄλλοι δὲ φρονοῦσιν,

ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς τοῦ Ὄρους, ἥτις μέχρι σήμερον φέρουσα τὸ ὄνομα αὐτοῦ καλεῖται Μονὴ τοῦ ἁγίου Παύλου. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουλίου 28η.

30) **Πέτρος ὁ Ἀθωνίτης.** Εἶναι ὁ ἀρχαιότερος καὶ ἐπισημότερος τῶν Ἀθωνιτῶν ἡσυχαστῶν καὶ ἤκμασε περὶ τὰ μέσα τοῦ 9ου αἰῶνος. Κατὰ τὰς φερομένας παραδόσεις ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἐπισήμων στρατιωτικῶν ἀνδρῶν ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοφίλου τοῦ εἰκονομάχου. Αἰχμαλωτισθεὶς ἔν τινι πρὸς τοὺς Σαρακηνοὺς πολέμῳ ἐνεκλείσθη εἰς τὸ ἐν Συρίᾳ φρούριον Σαμαρᾶ. Ἐνταῦθα οὐδεμίαν παρ' ἀνθρώπων ἀναμένων σωτηρίαν ἔστρεψε τὰ βλέμματα αὐτοῦ πρὸς τὸν παντοδύναμον Θεὸν μετὰ δακρύων ἐξαιτούμενος παρ' Αὐτοῦ τὴν ἀπελευθέρωσίν του. Ἀπελευθερωθεὶς διὰ θαύματος ἐκ τῆς τοιαύτης καθείρξεως ὡδηγήθη εἰς Ρώμην καὶ ἐκ Ρώμης ἀποπλεύσας προσωρμίσθη εἰς τὸν Ἄθωνα. Ὁ Πέτρος εὗρε τότε τὸν Ἄθωνα ἔρημον καὶ ἀκατοίκητον. Ἡ γενναία καὶ ἡρωϊκὴ ἐκείνη ψυχὴ εἰσδῦσα εἰς τὰς φοβερὰς καὶ ἀγρίας ἐκείνας ὀρεινὰς πτυχὰς τοῦ Ἄθω, κατῴκησεν ἔν τινι λίαν φοβερῷ σπηλαίῳ ἐπὶ πεντήκοντα περίπου ἔτη, ἔνθα διήνυσεν ὑπερανθρώπους ἀγῶνας καὶ ἐδοκίμασε ποικίλους ὑπὸ τῶν δαιμόνων πειρασμούς. Ἡ τροφὴ αὐτοῦ ἦτο χόρτα καὶ πᾶν ὅ,τι αὐτοφυὲς καὶ σχέδιον παρεῖχεν αὐτῷ ἡ γῆ. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἀγώνων αὐτοῦ οὐδένα ἄνθρωπον εἶδε· ἀνεκαλύφθη δὲ τυχαίως περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ὑπό τινος ἐλαφηβόλου θηρευτοῦ, ὃν παρήγγειλεν ἵνα ἐπανέλθῃ αὖθις πρὸς αὐτὸν μετὰ ἓν ἔτος. Πεισθεὶς εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ θαυμαστοῦ ἐκείνου ἀναχωρητοῦ ὁ θηρευτής, παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ δύο μοναχοὺς καὶ ἔρχεται πρὸς δευτέραν ἐπίσκεψιν τοῦ ἁγίου, ὃν εὗρον ὅμως νεκρόν. Ἄραντες τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον ἤγαγον αὐτὸ εἰς τὴν τότε Μονὴν τοῦ Κλήμεντος, κειμένην ἐν τῷ μέσῳ τῆς χερσονήσου, ὅπου ἐκηδεύθη εὐλαβῶς ὑπὸ τῶν μοναχῶν. οἵτινες περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου τοῦ Ὁσίου εἶχον εἰσδύσει εἰς τὴν ἱερὰν χερσόνησον ἐγκαταστάντες ἔκτοτε εἰς τὰ ἐπιτηδειότερα πρὸς κατοίκησιν μέρη αὐτῆς. Τὸ σπήλαιον τοῦ Ὁσίου δείκνυται μέχρι σήμερον· ἐπειδὴ ὅμως τινὲς τῶν περὶ τὰ μέρη ἐκεῖνα οἰκούντων μοναχῶν ἐτόλμων ἀκρίτως καὶ ἀπαιδεύτως ἄνευ τῆς πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένης προετοιμασίας νὰ εἰσοικίζωνται ἐν αὐτῷ πρὸς ἐπίδειξιν δῆθεν ὑψηλοτέρων ἀγώνων, προσβαλλόμενοι δὲ ὑπὸ δειμάτων, ὡς λέγουσι, ἔπασχον ἔκστασιν φρενῶν καὶ κατακρημνιζόμενοι ἐφονεύοντο, διὰ τοῦτο ἡ ἱερὰ Μονὴ τῆς Λαύρας, εἰς τὰ ὅρια τῆς ὁποίας εὑρίσκεται, κηδομένη τῶν τοιούτων θυμάτων, ἀπέστειλεν οἰκοδόμους καὶ

ὅτι ἕτερος ἦτο ὁ βασιλόπαις Παῦλος ὁ κτίτωρ τῆς Μονῆς, καὶ ἕτερος ὁ Ὅσιος Παῦλος ὁ Ξηροποταμίτης, ὁ σύγχρονος τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου.

ἀπέφραξε τὴν θύραν τοῦ σπηλαίου. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουνίου 12η.

31) **Σάββας Α΄ ἀρχιεπίσκοπος Σερβίας.** Ἦτο υἱὸς τοῦ τότε βασιλεύοντος τῆς Σερβίας Στεφάνου καὶ ἤκμασε κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα. Παιδευόμενος ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τὰ ἱερὰ γράμματα ἐτρώθη τὴν καρδίαν ὑπὸ θείου ἔρωτος καὶ ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν ἀναχωρεῖ κρυφίως ἐκ τῆς πατρίδος ἔρχεται εἰς ἅγιον Ὄρος καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὸ τότε ῥωσσικὸν Μοναστήριον. Ἡ λαθραία αὕτη ἀναχώρησις ἐνέβαλε τὸν βασιλέα εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν, ὃς ἔστειλε πανταχοῦ ἀπεσταλμένους πρὸς ἀνεύρεσίν του· τέλος ἀνευρεθεὶς ὑπ᾽ αὐτῶν εἰς τὸ ῥηθὲν Μοναστήριον δὲν ἔστερξε νὰ ἐπανέλθῃ μετ᾽ αὐτῶν εἰς τὸν πατέρα του· ἀλλ᾽ ἀναβὰς εἰς τὸν πύργον τῆς Μονῆς ἠνάγκασε κατ᾽ ἐκείνην τὴν νύκτα τὸν γέροντά του νὰ τὸν κείρῃ μοναχόν, καὶ ῥίψας ἐκ τῶν τειχῶν τὰ χρυσοκέντητά του φορέματα μετὰ τῆς κόμης (ἣν ἐν τῇ ἐπενδύσει τοῦ ἱεροῦ σχήματος ἀπέκειρε), εἶπεν εἰς τοὺς βασιλικοὺς ἀπεσταλμένους νά τὰ κομίσωσιν εἰς τὸν πατέρα του πρὸς βεβαίωσιν ὅτι εὑρέθη ζῶν καὶ ἐκάρη μοναχός. Ἔγραψε πρὸς τούτοις καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς γονεῖς του περὶ ματαιότητος κόσμου καὶ τῆς τῶν ἁγίων μακαριότητος, δι᾽ ἧς τοσοῦτον ἐμάλαξε καὶ συνεκίνησεν αὐτούς, ὥστε ἀπεφάσισαν ἀμφότεροι νὰ ἀπαρνηθῶσι τὸν κόσμον. Καὶ ἡ μὲν μήτηρ αὐτοῦ ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα εἴς τι γυναικεῖον μοναστήριον, ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἀναθεὶς τὴν βασιλείαν εἰς τὸν πρεσβύτερον καὶ ὁμώνυμόν του υἱὸν Στέφανον Β΄. κράλην τῆς Σερβίας ἔρχεται εἰς ἅγιον Ὄρος, πρὸς συνάντησιν τοῦ υἱοῦ του Σάββα, εὑρίσκει αὐτὸν ἐν τῇ Μονῇ Βατοπεδίου, καὶ ἐνδύεται ὑπ᾽ αὐτοῦ τὸ μοναχικὸν σχῆμα μετονομασθεὶς Συμεών. Βραδύτερον λαβὼν ὁ ἅγιος Σάββας διὰ χρυσοβούλλου τοῦ τότε βασιλεύοντος ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Ἀγγέλων Κομνηνῶν αὐτοκράτορος τὸ ἠρημωμένον μοναστήριον τοῦ Χελανδαρίου, ἀνῳκοδόμησεν αὐτὸ εἰς λαμπρὰν καὶ περικαλλῆ Μονὴν καὶ συνήγαγεν ἐν αὐτῇ πάντας τοὺς ἐκ Σερβίας συρρέοντας ὁμογενεῖς του, οὓς ἡ φήμη τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ βασιλέως πατρός του καθ᾽ ἑκάστην προσείλκυον. Κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐγένετο ἀνάγκη νὰ ἀποσταλῶσιν ὑπὸ τοῦ Πρώτου καὶ τῆς Συνάξεως τινὲς τῶν Ἁγιορειτῶν δι᾽ ἀναγκαίας ὑποθέσεις τοῦ Ὄρους πρὸς τὸν βασιλέα Θεόδωρον τὸν Λάσκαριν, βασιλεύοντα τότε ἐν Νικαίᾳ· (διότι μετὰ τὴν τετάρτην σταυροφορίαν ἡ Κωνσταντινούπολις κατελήφθη ὑπὸ τῶν Λατίνων, οἵτινες ἐβασίλευσαν ἐν αὐτῇ ἐπὶ 57 ἔτη (1204—1261). Οἱ Ἁγιορεῖται λοιπὸν κοινῇ ψήφῳ ἀπέστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα τὸν Σάββαν, ὅστις ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἦτο περιβόητος διὰ τὰς ἀρετάς του, ἦτο σύναμα καὶ συγγενὴς τοῦ βασιλέως ἐξ ἐπιγαμβρίας· διότι ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ἁγίου Ροδοσλάβος ἦτο γαμβρὸς τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως. Ὁ βασι-

λεὺς μεγάλως χαρεὶς ἐπὶ τῇ ἀφίξει αὐτοῦ καὶ φιλοφρόνως δεξιωθεὶς αὐτὸν συνομιλήσας τε καὶ συνευφρανθεὶς μετ' αὐτοῦ τὸν ἐχειροτόνησε μετὰ προηγουμένην μετὰ τοῦ Πατριάρχου συνεννόησιν ἀρχιεπίσκοπον Σερβίας ἄκοντα. Χειροτονηθεὶς ὁ Ἅγιος μετέβη εἰς τὴν ἐπαρχίαν του ποιμαίνων καὶ διδάσκων τὸ ποίμνιόν του τὰς εὐαγγελικὰς ἀληθείας. Διαρρυθμίσας καλῶς τὰ τῆς ἐπαρχίας του καὶ διελθὼν διὰ τοῦ ἁγίου Ὄρους μετέβη εἰς προσκύνησιν τῶν ἁγίων Τόπων. Ἐκεῖθεν ἐπιστρέφων διῆλθε διὰ τῆς Νικαίας, ἔνθα καὶ ἐδεξιώθη ὑπὸ τοῦ συμπεθέρου του βασιλέως Ἰωάννου Γ'. Δούκα τοῦ Βατάτση (1222), γαμβροῦ Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως. Ὁ βασιλεὺς ὑπερευχαριστηθεὶς καὶ μεγάλως τιμήσας αὐτὸν τὸν ἀπέστειλε διὰ βασιλικοῦ πλοίου εἰς τὸ Μοναστήριον· ἔνθα διαμείνας ἐπί τινα καιρὸν ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, ἣν ποιμάνας θεαρέστως καὶ καταφωτίσας ἅπασαν τὴν Σερβίαν διὰ τῆς θείας διδασκαλίας καὶ τῶν θαυμάτων του ἐτελεύτησε (περὶ τὸ 1237) καταλιπὼν διάδοχον τοῦ θρόνου τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἀρσένιον. Μνήμη αὐτοῦ Ἰανουαρίου 14η.

32) **Σάββας Β'. ἀρχιεπίσκοπος Σερβίας** (†1267). Ἦτο νεώτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Στεφάνου τοῦ Β', καὶ ἀνεψιὸς τοῦ εἰρημένου Σάββα Α'. ἀρχιεπισκόπου Σερβίας. Ἠγωνίσθη τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἐν Ἄθωνι, καὶ ἐπανελθὼν βραδύτερον εἰς τὴν Σερβίαν ἐγένετο διάδοχος τοῦ εἰρημένου Ἀρσενίου, ὃς εἶχε διαδεχθῇ τὸν ἅγιον Σάββαν Α'. ἀρχιεπ. Σερβίας. Μνήμη αὐτοῦ Φεβρουαρίου 8η.

33) **Σίμων ὁ μυροβλύτης** († 1287). Εἶναι ὁ ἱδρυτὴς τῆς φερωνύμου Μονῆς, ἣν ἐπὶ τινος ὑψηλοῦ καὶ ἀποκρήμνου βράχου κατὰ θείαν νεῦσιν ᾠκοδόμησεν, ἥτις καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται Σιμόπετρα (ἤτοι Πέτρα τοῦ Σίμωνος). Μνήμη αὐτοῦ Δεκεμβρίου 28η.

Εἰς ἀπόστασιν λίθου βολῆς ἀπὸ τῆς Μονῆς, παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς αὐτήν, δείκνυται τὸ σπήλαιον, ἔνθα ὁ Ἅγιος διήνυσε τοὺς ὑπὲρ ἄνθρωπον αὐτοῦ ἀγῶνας. Ἄνωθεν τοῦ σπηλαίου τούτου εἶναι οἴκημά τι, ἐν ᾧ ἐφησυχάζει νῦν ὁ Πνευματικὸς Ματθαῖος ἱερομόναχος, ἀνὴρ εὐπαίδευτος καί, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, ἐμπειρότατος ἐξαγορευτής. Ὁ Πνευματικὸς Ματθαῖος διῆλθε πολλὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀνατολῆς κηρύττων κατ' αἴτησιν τῶν Ἐπισκόπων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐξομολογῶν ἀποτελεσματικώτατα τοὺς σωρηδὸν ἀπαύστως πρὸς αὐτὸν συνωστιζομένους χριστιανούς.

34) **Συμεὼν ὁ κτίτωρ τοῦ Χελανδαρίου** († 1200). Ὠνομάζετο πρότερον Στέφανος, καὶ εἶναι ὁ εἰρημένος ἡγεμὼν (ζουπάνος) τῆς Σερβίας πατὴρ τοῦ προμνημονευθέντος Σάββα Α', ἀρχιεπισκόπου Σερβίας. Ὁ τάφος του δείκνυται μέχρι σήμερον εἰς τὸν ναὸν τοῦ Χελανδαρίου, ἐξ οὗ ἀνεφύη κλῆμα, τοῦ

ὁποίου ὁ καρπὸς λέγεται ὅτι εἶναι ἀντίδοτον κατὰ τῆς στειρώσεως. Μνήμη αὐτοῦ Φεβρουαρίου 13η.

35) **Συμεὼν ὁ ἀνυπόδητος** (16ος—17ος αἰών). Φαίνεται ὅτι κατήγετο ἐκ τῆς ἐπαρχίας τοῦ Βόλου. Ἦτο υἱὸς ἱερέως, ἐξεπαιδεύθη ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τὰ ἱερὰ γράμματα, προσεκολλήθη τῷ τότε ἐπισκόπῳ Δημητριάδος καὶ ἐχειροτονήθη παρ' αὐτοῦ Διάκονος. Ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἔν τινι Μοναστηρίῳ τοῦ Ὀλύμπου, καὶ ἠγωνίσθη ἐκεῖ ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἐν μεγάλῃ σκληραγωγίᾳ, μονοχίτων, ἀνυπόδητος καὶ χαμαιεύνης. Ἐπεσκέφθη κατόπιν τὸ ἅγιον Ὄρος, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Λαύραν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, καὶ ἐχειροτονήθη ἐν αὐτῇ ἱερεύς. Καταλιπὼν μετά τινα καιρὸν τὴν Λαύραν εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀδελφότητα τῆς Μονῆς τοῦ Φιλοθέου, ἧς καὶ ἐγένετο ἡγούμενος. Φεύγων ὅμως τὰς ἐπιβουλὰς κακοτρόπων τινῶν μοναχῶν ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Ζαγορᾶς, εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Φλαμούριον, ἔνθα ὑπὸ Θεοῦ ὁδηγηθεὶς ἔκτισε καὶ Μοναστήριον. Διέδραμε πολλὰ μέρη τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ ἦλθε καὶ εἰς αὐτὰς τὰς Ἀθήνας κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῆς εὐλαβείας καὶ ἑλκύων πολλὰς ψυχὰς εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ἐναρέτου πολιτείας του. Τελευταῖον μετέβη καὶ εἰς τὴν Κων)πολιν, ἔνθα καὶ ἔτυχε λαμπρᾶς ὑποδοχῆς ὑπὸ τοῦ τότε Πατριάχου. Ἐνταῦθα καὶ ἐτελεύτησεν ἐπισπασάμενος ἄπειρον πλῆθος μαθητῶν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον. Μνήμη αὐτοῦ Ἀπριλίου 19η.

36) **Φιλόθεος ὅσιος.** Ἤκμασε περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 11ης ἑκατονταετηρίδος σύγχρονός που ὢν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Λαυριώτου. Εἶναι ἱδρυτὴς τῆς φερωνύμου Μονῆς, ἣν ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸ ὄνομα τῆς Θεομήτορος καθιέρωσε. Μνήμη αὐτοῦ Ὀκτωβρίου 21η.

Τοιαῦτα ἐν ἐπιτομῇ τὰ περὶ τοῦ βίου τῶν ἐπισημοτέρων Ἁγιορειτῶν Ἁγίων, οἵτινες ὑπέδειξαν ἡμῖν διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος, ὅτι ἔργον τοῦ μοναχοῦ δὲν εἶναι ἁπλῶς ὁ ἐγκλεισμὸς ἡμῶν ἔν τινι Μονῇ ἢ ἡσυχαστηρίῳ, ἀλλ' ἡ καθημερινὴ μελέτη τῆς καρδίας ἡμῶν, ἡ ἀκριβὴς ἐπαγρύπνησις ἐπὶ τῶν κινημάτων αὐτῆς, ἡ βαθεία ἐξέτασις πασῶν τῶν ἠθικῶν ἡμῶν ἐλλείψεων, ἡ ἐξερεύνησις πάσης τῆς ἐσωτερικῆς ἡμῶν ἐκρυθμίας καὶ παραμορφώσεως, ἡ ἀνακάθαρσις καὶ ἀποστίλβωσις τῶν ἱερῶν καὶ ἁγνῶν συναισθημάτων τῆς ψυχῆς ἡμῶν, ἐνὶ λόγῳ ἡ θανάτωσις παντὸς σπέρματος κακίας ἐμφωλεύοντος ἐν ἡμῖν. καταπικραίνοντος καὶ ἀμαυροῦντος σύμπασαν τὴν εὐγένειαν τῆς φύσεως ἡμῶν, ἣν ἐκλήθημεν νὰ ἐξαγνίσωμεν καὶ νὰ ἀποπνευματίσωμεν, ὄργανα κρουόμενα τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος γινόμενοι καὶ ναοὶ Θεοῦ ζῶντος. «***Μοναχός ἐστι,*** (λέγει τις τῶν Πατέρων), ***τάξις καὶ κατάστασις ἀσωμάτων ἐν σώματι ὑλικῷ ἐκτελουμένη... Μοναχός ἐστιν ἡγνισμέ-***

νον σῶμα, κεκαθαρμένον στόμα καὶ πεφωτισμένος νοῦς» (Κλίμαξ Ἰωάννου Α΄. ι΄.). Ἰδοὺ ὁ προορισμὸς τοῦ μοναχοῦ, οὗ ἡ παραγνώρισις οὐ μόνον καθιστᾷ ματαίαν τὴν ὑποταγὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ λίαν οἰκτρῶς αὐτὸν παραλογιζόμενον καὶ ναυαγοῦντα ἐμφαίνει. Μόνον διὰ τῆς τοιαύτης ἐργασίας θὰ δυνηθῇ ὁ μοναχὸς νὰ ἀναπτερώσῃ τὴν ἰδίαν ψυχὴν πρὸς τὸν ἀμάραντον καὶ ἀθάνατον ἔρωτα τοῦ ἄκρου ἐφετοῦ, δι᾽ οὗ θὰ δυνηθῇ νὰ γνωρίσῃ ***«τὸν τῆς ψυχῆς πνευματικὸν γέλωτα»*** (Κλίμ. Ζ΄. μα΄.), καὶ νὰ σκιρτᾷ καθ᾽ ἡμέραν σκιρτήματα εἰρηνικὰ ἀφράστου ἀγαλλιάσεως. Τὸ ἔργον εἶναι ἐπίπονον καὶ δυσχερές: εἶναι **τέχνη τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν**· εἶναι ἔργον ὁλοκλήρου τοῦ βίου καὶ οὐχὶ μιᾶς ἡμέρας ἢ ἑνὸς ἔτους· δεῖται γενναίου φρονήματος καὶ ἀπαιτεῖ αὐταπάρνησιν καὶ αὐτοθυσίαν· ἑνὶ λόγῳ εἶναι ἔργον ὀλίγοις ἀληθῶς ἐφικτόν. Πλὴν ἐπειδὴ ἐκ τούτου ἐξαρτᾶται ἡ αἰώνιος ἡμῶν τύχη, εἶναι ἐπάναγκες νὰ ἀποδυθῶμεν καὶ νὰ κατέλθωμεν εἰς τὸν ἀγῶνα, πεπεισμένοι, ὅτι ***τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ».*** [1])

Σημειωτέον, ὅτι ἐν τῇ χορείᾳ τῶν Ἁγιορειτῶν Ἁγίων συναριθμοῦνται καὶ πλεῖστοι ὁσιομάρτυρες μετὰ τὴν ἅλωσιν μαρτυρήσαντες, οἵτινες μετὰ τὴν ἑκούσιον ἢ ἀκούσιον αὐτῶν ἐξόμωσιν καταφυγόντες εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος καὶ προγυμνασθέντες ἱκανῶς ἐν τοῖς μαθήμασι τῆς μετανοίας ἐξώρμησαν ἐντεῦθεν, ὡς ἀπό τινος ἱερᾶς ἀκροπόλεως, πρὸς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ σκάμματα τοῦ μαρτυρίου. Τούτων οἱ βίοι περιέχονται ἐν τῷ **Νέῳ Μαρτυρολογίῳ**. Ἐκτεταμένους βίους τῶν Ἁγιορειτῶν βλέπε ἐκτὸς τοῦ Συναξαριστοῦ Δουκάκη καὶ εἰς τὸ **«Νέον Ἐκλόγιον»** καὶ **«Νέον Λειμωνάριον»**.

§ 6. Λόγος περὶ τῶν πλεονεκτημάτων καὶ καθηκόντων τοῦ μοναχικοῦ βίου (ὑπὸ Φενελῶνος)[2]).

Ὁ κόσμος ὅλος δὲν εἶναι τίποτε, διότι πᾶν τὸ πεπερασμένον ἔχει τέλος, καὶ ἑπομένως παρέρχεται. Ὁ οὐρανὸς οὗτος, ὁ

---

[1]) Ἡ τοιαύτη ἐργασία εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιτευχθῇ ἄλλως, εἰ μὴ αἰρομένης ἐκ τῆς ψυχῆς ἡμῶν τῆς ἀναισθησίας, εἴτε πωρώσεως. εἴτε ἀκατανυξίας καὶ ἀναλγησίας. Ποῖα δὲ τὰ σημεῖα καὶ γνωρίσματα αὐτῆς καὶ τίς ὁ πρακτικὸς τρόπος τῆς ἄρσεως αὐτῆς, βλέπε ἐν τῇ Κλίμακι τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τὸν ΙΖ΄. Λόγον, ἐπιγραφόμενον: *«Περὶ ἀναισθησίας, ἤγουν νεκρώσεως ψυχῆς καὶ θανάτου νοός, πρὸ θανάτου σώματος.»*

[2]) Ὁ Φενελὼν ἐγεννήθη τῷ 1651 ἐξ οἰκογενείας ἐπιφανοῦς, Τυχὼν φύσεως δεξιᾶς πρὸς τὰ μαθήματα, ἐποίει προόδους τα-

ὁποῖος ἐπιστεγάζει ἡμᾶς διὰ τοῦ ἀχανοῦς αὐτοῦ θόλου, ὁμοιάζει κατὰ τὴν ἁγίαν Γραφὴν πρὸς σκηνήν τινα, τὴν ὁποίαν στήνει ὁ ταξειδιώτης τὸ ἑσπέρας, καὶ αἴρει αὐτὴν τὴν πρωΐαν. (Ἰώβ. 36, 29). Ὁποῖος λοιπὸν πρέπει νὰ ἦναι ὁ ἐπὶ τῆς γῆς βίος καὶ ἡ ἀναστροφὴ ἡμῶν, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου (Β΄. 3, 10), ἀφ' οὗ οἱ οὐρανοὶ οὗτοι, τοὺς ὁποίους βλέπομεν, καὶ ἡ γῆ αὕτη, ἡ ὁποία μᾶς βαστάζει, θὰ κατακαῶσι διὰ τοῦ πυρός; Τὸ τέλος τῶν πάντων ἔρχεται καὶ σχεδὸν ἐπλησίασε. Πᾶν ὅ,τι φαίνεται σταθερόν, οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰ μὴ εἰκών τις κενή, σχῆμα παρερχόμενον καὶ δραπετεῦον, καὶ μὴ ἐπιτρέπον νὰ τὸ ἀπολαύσωμεν· οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰ μὴ σκιά τις, ἡ ὁποία ἀστραπιαίως ἐξαφανίζεται. Ὁ καιρὸς εἶναι συν-

---

χείας ἐν ταῖς σπουδαῖς αὐτοῦ, καὶ ἐδείκνυτο ἐπιτήδειος πρὸς πᾶν εἶδος μαθήσεως. Ἐν ἡλικίᾳ 19 ἐτῶν κηρύξας, διήγειρε τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀκροατῶν του καὶ ἐπεκροτήθη ὑπὸ πάντων. Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ μαρτυροῦσιν αὐτὸν ἄνδρα ἐντεθραμμένον ἐν τοῖς ἄνθεσι τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας κλασσικῆς φιλολογίας. Εἶχε τρυφερὰν καὶ εὐαίσθητον καρδίαν, ἥτις ποτισθεῖσα ὑπὸ τῶν ἁγνῶν ναμάτων τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν καὶ προσφόρως καλλιεργηθεῖσα, διεφλέγετο ὅλη ὑπὸ τοῦ θείου ἔρωτος. Ὑπῆρξε τύπος μειλιχιότητος, πραότητος καὶ μετριοφροσύνης. Ἡ γλυκύτης τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, ἡ ἐπανθοῦσα καὶ διακοσμοῦσα καὶ αὐτὰ τὰ συγγράμματά του, ἀπειργάζετο λίαν τερπνὴν καὶ χαρίεσσαν τὴν συναναστροφήν του, καὶ καθίστα αὐτὸν ἀγαπητὸν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Κράτους. Ἔγραψε πολλά, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τὸν ***Τηλέμαχον***, ***τοὺς νεκρικοὺς Διαλόγους***, ***τοὺς Μύθους*** (ἔργα συγγραφέντα ἐξ ἀπόψεως παιδαγωγικῆς διὰ τοὺς ἰδίους τροφίμους), ***Πραγματείαν περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ καὶ τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ***, ***Πραγματείαν περὶ τοῦ ἔργου τῶν Ποιμένων***, ***Περὶ ἀνατροφῆς τῶν κορασίων*** καὶ λοιπά. Τὸ λεκτικὸν ὕφος τοῦ Φενελῶνος εἶναι ἀνθηρὸν καὶ κομψὸν μᾶλλον, παρὰ ὑψηλὸν καὶ ἔντονον. Ἐγένετο ἀρχιεπίσκοπος Καμβραίας (1695) καὶ ἀπεβίωσεν ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐπισκοπῇ μετὰ 20 ἔτη (1715).

Ἡ μετάφρασις τοῦ Λόγου τούτου περὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου, γενομένη εἰς γλῶσσαν ἁπλουστέραν, ἐξεπονήθη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ 28ου τόμου τῆς συλλογῆς τῶν *Orateurs chrétiens*, τῆς ὑπὸ τοῦ *Migne* τῷ 1864 ἐν Παρισίοις γενομένης ἐκδόσεως. Ἅπασαι αἱ ὑποσημειώσεις εἰς τὸν Λόγον τοῦτον εἶναι προσθήκη τοῦ μεταφραστοῦ.

εσταλμένος, λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὁμιλῶν περὶ τῶν παρθένων· πρέπει λοιπὸν νὰ χρώμεθα τῷ κόσμῳ τούτῳ ὡς μὴ χρώμενοι. (Α'. Κορ. 7, 29—31). Πρέπει ἐν τῇ χρήσει τοῦ κόσμου νὰ περιορισθῶμεν εἰς μόνον τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα· πρέπει νὰ κάμωμεν χρῆσιν νηφάλιον καὶ νὰ μὴ ζητῶμεν ἐν αὐτῇ ἀπολαύσεις· νὰ κάμωμεν χρῆσιν τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου παρερχόμενοι, χωρὶς νὰ προσηλώμεθα καὶ νὰ σταματῶμεν ἐν αὐτοῖς. Ὥστε εἶναι οἰκτρὰ πλάνη τὸ νὰ φανταζώμεθα, ὅτι ἀφιερόνομεν κἄτι τι μέγα εἰς τὸν Θεόν, ὅταν ἐγκαταλείπωμεν τὸν κόσμον διὰ νὰ γίνωμεν μοναχοί· οὐδὲν ἄλλο κάμνομεν, εἰ μὴ ὅτι ἀπαρνούμεθα μίαν αὐταπάτην ὀλεθρίαν· ἀπαρνούμεθα ἀληθινὰ κακά, τὰ ὁποῖα εἶναι μετημφιεσμένα καὶ φαίνονται ἐξωτερικῶς ὡς ἀγαθά. Εἶναι δυνατόν ποτε νὰ εἴπωμεν ὅτι χάνομεν τὸ στήριγμά μας, ὅταν ἀπορρίψωμεν μίαν ῥάβδον ῥαγισμένην, ἡ ὁποία οὐχὶ μόνον δὲν θὰ δανηθῇ νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ ὡς στήριγμα, ἀλλ' ἐνδέχεται καὶ νά μᾶς διατρυπήσῃ τὴν χεῖρα, ὅταν θελήσωμεν νὰ ἐπιστηριχθῶμεν ἐπ' αὐτῆς; Ἀπαιτεῖται ἀρά γε μεγάλη εὐτολμία διὰ νὰ ἐκφύγωμεν ἔκ τινος οἰκίας ἑτοιμορρόπου, ἡ ὁποία δύναται νὰ μᾶς φονεύσῃ διὰ τῆς πτώσεώς της; Τί λοιπὸν ἐγκαταλείπει ἐκεῖνος ὅστις ἀφήνει τὸν κόσμον; Οὐδὲν ἄλλο ἐγκαταλείπει, εἰ μὴ ὅ,τι ἐγκαταλείπει ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐξυπνᾷ ἔκ τινος ταρακτικοῦ καὶ τρομακτικοῦ ὀνείρου. Πάντα ὅσα βλέπομεν, πάντα ὅσα ἐγγίζομεν, πάντα ὅσα ἀριθμοῦνται, πάντα ὅσα μετροῦνται διὰ τοῦ χρόνου, οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰ μὴ σκιὰ ἀληθείας. Μόλις ἀρχίζουσι νὰ ὑπάρχωσι καὶ πάραυτα ἐξαφανίζονται καὶ δὲν ὑπάρχουσι πλέον. Καὶ ὁλόκληρον τὴν φύσιν νὰ ἀφιερώσωμεν εἰς τὸν Θεόν, πάλιν οὐδέν ἄλλο ἀφιερώνομεν εἰς αὐτόν, εἰ μὴ τὸ οὐδέν. τὴν ματαιότητα, τὸ ψεῦδος αὐτὸ.

Ἐξ ἄλλου ὁ τοσοῦτον μάταιος καὶ σαθρὸς οὗτος κόσμος εἶναι ἀπατεών, ἀχάριστος καὶ προδότης· Ὢ! Πόσον σκληρὰ εἶναι ἡ δουλεία αὐτοῦ! Ὢ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, διὰ τί δὲν σᾶς φαίνεται ἐπίπονος ἡ δουλεία αὐτοῦ, διὰ τί δὲν βαρύνεσθε νὰ τὸν κολακεύητε. νὰ προσπαθῆτε νὰ τῷ ἀρέσητε, καὶ νὰ ζητῆτε ὡς ἐπαῖται τὰς ἀναξίας λόγου χάριτάς του! Ὁπόσας διόδους εἶναι ἀνάγκη νὰ διέλθῃ τις, ὁπόσας ταραχάς, ὁπόσους ἐξευτελισμούς, ὁπόσας ἀνάνδρους πράξεις διὰ νὰ φθάσῃ εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν ἐντρέπονται νὰ ὀνομάζωσι τιμὰς οἱ ἄνθρωποι! Ἐν οἵᾳ ταραχώδει καταστάσει διατελοῦσι καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἀγωνίζονται νὰ ἐπιτύχωσι τὰς τοιαύτας τιμὰς ταὶ δόξας, καὶ ἐκεῖνοι ἀκόμη οἱ ὁποῖοι ἐπέτυχον αὐτάς! Οἵαν πραγματικὴν πτωχείαν βλέπει τις ἐν τῷ φαινομενικῷ ἐκείνῳ πλούτῳ! Τὰ πάντα προδίδουσι καὶ ἐκκαλύπτουσι τὴν κατάστασιν τῆς καρδίας τῶν τοιούτων ἀνθρώπων, ἀκόμη καὶ αὐτὴ ἡ ἐλπίς, διὰ τῆς ὁποίας τρέφεται καὶ ζωογονεῖται ἡ καρδία αὐτῶν. Αἱ ἐπιθυ-

μίαι αὐτῶν ὀξύνονται καὶ ἐξερεθίζονται· γίνονται ἄγριαι, ἀκάθεκτοι καὶ ἀκόρεστοι· ὁ φθόνος διασπαράσσει τὰ σπλάγχνα αὐτῶν. Εἶναι δυστυχεῖς ὄχι μόνον διὰ τὴν ἰδικήν των δυστυχίαν, ἀλλ' ἀκόμη καὶ διὰ τὴν εὐημερίαν τοῦ πλησίον· δὲν αἰσθάνονται πλέον τόσον ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔχουσιν, ὅσον λυποῦνται καὶ τυραννοῦνται διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐκείνων τα ὁποῖα δὲν ἔχουσι. Ἐδοκίμασαν διὰ τῆς πείρας τὴν ματαιότητα τῶν πραγμάτων ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἀπέκτησαν· καὶ ὅμως ἡ τοιαύτη πεῖρα οὐδόλως ὀλιγοστεύει τὴν ὁρμὴν καὶ μανίαν των, τὴν ὁποίαν δεικνύουσι πρὸς τὸ νὰ ἀποκτήσωσι καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα γνωρίζουσι πολὺ καλά, ὅτι εἶναι ἐξ ἴσου ἀνεπιτήδεια πρὸς τὸ νὰ καταστήσωσιν αὐτοὺς εὐτυχεῖς. Δὲν δύνανται οὔτε νὰ κορέσωσι τὰ πάθη των, οὔτε νὰ τὰ κατανικήσωσι. Αἰσθάνονται τὴν τυρρανίαν τῶν παθῶν, καὶ ὅμως δὲν θέλουσι νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἐξ αὐτῶν.

Ὢ! Εἴθε νὰ ἠδυνάμην νὰ ἑλκύσω τὸν κόσμον ὅλον εἰς τὰ Μοναστήρια καὶ εἰς τὰς ἐρήμους, καὶ θὰ ἔβλεπεν, ὅτι θὰ τοὺς ἔκαμον νὰ ὁμολογήσωσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν δυστυχίαν καὶ ἀπελπισίαν, Οἴμοι! Εἰσέλθετε εἰς τὸν κόσμον, μελετήσατε αὐτὸν ἐκ τοῦ πλησίον ἐν τῇ φυσικωτάτῃ αὐτοῦ καταστάσει· οὐδὲν ἄλλο θὰ ἀκούσητε μεταξὺ τῶν οἰκογενειῶν, εἰ μὴ θρήνους καὶ ἀναστεναγμοὺς καρδιῶν πιεζομένων καὶ ἐστενοχωρημένων. Οὗτος ὑπέπεσεν εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ κυρίου του, καὶ ἐν ᾧ ἐργάζεται ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη, οὐδένα μισθὸν ἀπολαμβάνει διὰ τοὺς κόπους του, καὶ ἑπομένως καταντᾷ πλέον νὰ χάσῃ τὴν ὑπομονήν του, Ἐκεῖνος ἀπαντᾷ πολλὰς ἀπαρεσκείας καὶ δυσαρεσκείας ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ. Οὗτος ζημιοῦται· ἐκεῖνος φοβεῖται μὴ ζημιωθῇ· ὁ ἄλλος δὲν ἔχει ἀρκετὴν περιουσίαν καὶ εὑρίσκεται εἰς στενόχωρον θέσιν. Ἡ λύπη καὶ ἡ ἀθυμία καταδιώκει τοὺς πάντας, ἕως καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ θέατρα· καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἡδονῶν ὁμολογοῦσιν, ὅτι εἶναι δυστυχεῖς. Δὲν ζητῶ τὴν μαρτυρίαν ἄλλου τινός, εἰ μὴ αὐτοῦ τοῦ κόσμου, διὰ νὰ διδάξω τοὺς ἀνθρώπους πόσον ὁ κόσμος εἶναι ἄξιος καταφρονήσεως.

Ἀλλά, ἐν ὅσῳ τὰ τέκνα τοῦ κόσμου ὁμιλοῦσιν οὕτω καὶ ὁμολογοῦσι τὴν δυστυχίαν των, ποία εἶναι ἄραγε ἡ ἔκφρασις τῶν μοναχῶν, δηλ. ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ὀφείλουσι νὰ ἦναι τέκνα τοῦ Θεοῦ; Φεῦ! θαυμάζουσι καὶ ἐκτιμῶσι μυστικῶς ἐν τῇ καρδίᾳ των τὰ μάταια πράγματα τοῦ κόσμου, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος, ὅσον μάταιος καὶ ἂν ἦναι (δὲν δύναται νὰ μὴ) τὰ περιφρονεῖ. Θεέ μου! Ἐκρίζωσον, ἐκρίζωσον ἐκ τῆς καρδίας τῶν τέκνων σου τὴν κατηραμένην ταύτην ἀπάτην. Εἶδον μάλιστα πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι ἂν καὶ ἦναι ἀγαθοὶ καὶ εἰλικρινεῖς ἐν τῇ εὐσεβείᾳ αὐτῶν, ὅμως ἕνεκα τῆς ἀπειρίας των ἐθαύμαζον μετὰ μεγάλου θάμβους τὰς παχυλὰς

λάμψεις τῶν κοσμικῶν ἀγαθῶν· ἐξεπλήττοντο μάλιστα, ὅταν ἔβλεπον ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι προώδευον εἰς τὰς τιμὰς καὶ καὶ τὰς δόξας τοῦ κόσμου. καὶ οἱ ὁποῖοι ἐν τούτοις ἔλεγον εἰς αὐτούς: «**Δὲν εἴμεθα εὐτυχεῖς.**» Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἐφαίνετο εἰς αὐτοὺς νέα, ὡσὰν νὰ μὴ τὴν εἶχεν ἀποκαλύψει εἰς αὐτοὺς τὸ Εὐαγγέλιον· καὶ ὡσὰν ἡ ἀποταγή των νὰ μὴ ὤφειλε νὰ ἦναι τεθεμελιωμένη ἐπὶ τῆς τελείας καὶ σταθερᾶς πεποιθήσεως περὶ τῆς ματαιότητος τοῦ κόσμου. Θεέ μου! Ὁ μὲν κόσμος, διὰ τῆς ἐκφράσεως τῶν ἰδίων αὐτοῦ παθῶν, μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου Σου, τὸ ὁποῖον λέγει: «**Οὐαὶ τῷ κόσμῳ!**» (Ματθ. 18, 7)· τὰ δὲ τέκνα Σου δὲν ἐντρέπονται καθόλου νὰ δεικνύωσιν, ὅτι ὁ κόσμος φαίνεται ἀκόμη εἰς αὐτὰ γλυκὺς καὶ εὐάρεστος!

Ἐξ ἄλλου ὁ κόσμος δὲν εἶναι μόνον σαθρὸς καὶ ἄθλιος, ἀλλ' εἶναι ἀκόμη ἀσυμβίβαστος πρὸς τὰ ἀληθινὰ ἀγαθά. Οἱ πόνοι τοὺς ὁποίους βλέπομεν ὅτι ὁ κόσμος ὑποφέρει, εἶναι δι' αὐτὸν ἡ ἀρχὴ τῶν αἰωνίων ὀδυνῶν. Καθὼς ἡ οὐράνιος χαρὰ μορφοῦται βαθμηδὸν ἐκ τῆς παρούσης ἤδη ζωῆς ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν δικαίων, ἐν τῇ ὁποίᾳ εἶναι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ (Λουκ. ιζ'. 21)· οὕτω καὶ ἡ φρίκη καὶ ἡ ἀπελπισία τοῦ Ἅδου μορφοῦνται βαθμηδὸν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀνοσίων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ζῶσι μακρὰν τοῦ Θεοῦ. Ὁ κόσμος εἶναι ἕνας Ἅδης, ὁ ὁποῖος ἤδη ἤρχισε· διότι τί ἄλλο βλέπομεν εἰς τὸν κόσμον, εἰ μὴ φθόνους, μανίας, καὶ μῖσος κατὰ τῆς ἀληθείας καὶ ἀρετῆς; τί ἄλλο, εἰ μὴ ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι, ἐπειδὴ ἀδυνατοῦσι νὰ καθησυχάσωσι τὴν καρδίαν των, καὶ νὰ κορέσωσι τὰς ἐπιθυμίας της, ἀπηλπίσθησαν πλέον; Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν εἰς τὴν γῆν διὰ νὰ κεραυνοβολήσῃ διὰ τῶν ταλανισμῶν καὶ τῶν ἀρῶν του τὸν ἀσεβῆ κόσμον, ἀφ' οὗ πρῶτον ἀποχωρίσει ἀπ' αὐτοῦ τοὺς ἐκλεκτούς του. «**Ὁ Θεός, λέγει ὁ Ἀπόστολος, ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ**». (Κολοσσ. 1, 13). Ὁ κόσμος εἶναι βασιλεία τοῦ Σατανᾶ, καὶ τὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας καλύπτει τὴν χώραν ταύτην τοῦ θανάτου. «**Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων**» (Ματθ. 18, 7). Φεῦ! καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ δίκαιοι κλονίζονται πολλάκις. Ὢ! πόσον εἶναι φοβερὰ ἡ δύναμις αὕτη τοῦ σκότους, ἡ ὁποία διαδίδει τὴν πλάνην, ἡ ὁποία ποιεῖ νὰ μὴ βλέπωσι πλέον οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔβλεπον, ἡ ὁποία ποιεῖ νὰ φοβῶνται νὰ τὸ ἐπανίδωσι, καὶ ἡ ὁποία εὐαρεστεῖται εἰς τὸ σκότος τοῦ θανάτου! Τέκνα τοῦ Θεοῦ, φύγετε ταύτην τὴν στυγηρὰν δύναμιν· αὕτη παρασύρει τὰ πάντα, τυραννεῖ καὶ ἁφαρπάζει τὰς καρδίας. Ἀκούσατε τί κράζει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός: Οὐδεὶς δύναται νὰ δουλεύῃ εἰς δύο κυρίους, δηλ. εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν κόσμον. Ἀκούσατε πρὸς τούτοις τί λέγει ὁ ἀπόστολος Ἰά-

κωβος: «**Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε, ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστιν;**» (Ἰακ. 4, 7). Δὲν ὑπάρχει ἐνταῦθα μεσότης οὐδεμία· οὐδεμίαν ἐλπίδα δύναταί τις νὰ εὕρῃ ἐνταῦθα. Ἀφ' οὗ ὁ κόσμος εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, ἕπεται, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, ἐγκαταλείπει τὸν Θεὸν καὶ ἀπαρνεῖται τὴν ἀγάπην Αὐτοῦ.

Ἀλλά, ὅταν τις ἀπαρνηθῇ τὸν κόσμον, εἶναι ἀνάγκη ἆρά γε νὰ ἀπαρνηθῇ καὶ πάντα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου; Ἀκούσατε πρὸς τούτοις καὶ τὸν ἀπόστολον Ἰωάννην, ὁ ὁποῖος λέγει: «**Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ**» (Α'. 2, 15). Ὥστε, οὔτε τὸν κόσμον πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν, οὔτε ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀνήκουσιν εἰς τὸν κόσμον. Πάντα ὅσα μᾶς παρέχει ὁ κόσμος εἶναι ἐξ ἴσου μάταια, διεφθαρμένα καὶ δεδηλητηριασμένα, ὅσον καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος. Ἀλλὰ τί; Εἶναι ἆρά γε ἀνάγκη, ἵνα οἱ χριστιανοὶ ζῶσι μὲ τοιαύτην ἀπάρνησιν καὶ ἀποταγὴν τοῦ κόσμου; Ὡς πρὸς τοῦτο, ἀκούσατε τοὐλάχιστον τὸν ἑαυτόν σας, ἐὰν δὲν θέλητε νὰ ἀκούσητε τοὺς Ἀποστόλους. Τί ὑπεσχέθητε εἰς τὸ βάπτισμά σας, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπρόκειτο νὰ εἰσαχθῆτε ὄχι εἰς τὴν τελειότητα τῆς μοναχικῆς πολιτείας, ἀλλὰ ἁπλῶς μόνον νὰ εἰσέλθητε εἰς τὸν χριστιανισμὸν καὶ νὰ γίνητε κοινωνοὶ τῆς ἐλπίδος τῆς σωτηρίας; Δὲν εἶναι ἀληθές, ὅτι εἰς τὸ βάπτισμά σας ἀπετάξασθε καὶ ἀπηρνήθητε τὸν Σατανᾶν καὶ τὴν πομπὴν αὐτοῦ; Παρατηρήσατε τώρα ποία εἶναι ἡ πομπὴ τοῦ Σατανᾶ. Οὐδεμίαν ἄλλην ἰδιαιτέραν πομπὴν ἔχει ὁ Σατανᾶς, εἰ μὴ τὰς πομπὰς τοῦ κόσμου. Ὥστε, κατὰ τὸν λόγον τοῦτον, αἱ πομπαὶ τοῦ κόσμου, τὰς ὁποίας προσπαθεῖτε νὰ θεωρήσητε ὡς ἀθώας, εἶναι πομπαὶ τοῦ διαβόλου. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ ὑπόσχεσίς σας, τὴν ὁποίαν ἐδώκατε δημοσίως ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας, καταντᾷ νὰ ἦναι κωμῳδία καὶ περίγελως τῆς θρησκείας. Ὥστε, ἡ ἀποταγὴ τοῦ κόσμου καὶ ὁ ἀποτροπιασμὸς τῶν ματαιοτήτων αὐτοῦ, εἶναι ἀπαραίτητα εἰς τὴν σωτηρίαν παντὸς χριστιανοῦ. Λοιπόν, εἴπατέ μοι τώρα τί προσθέτει εἰς ταῦτα, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐγκαταλείπει τὸν κόσμον διὰ τὸν μοναχικὸν βίον; Ἀπομακρύνεται ἐκ τοῦ ἐχθροῦ του, ἀποστρέφει τοὺς ὀφθαλμούς του διὰ νὰ μὴ βλέπῃ πλέον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μισεῖ, καί, ἐπειδὴ ἀπέκαμε πλέον νὰ ἔρχηται καθ' ἡμέραν εἰς χεῖρας μετὰ τοῦ ἐχθροῦ του, ἀποφεύγει τὴν πρὸς αὐτὸν συμπλοκήν, διότι γνωρίζει ὅτι οὐδέποτε εἶναι δυνατὸν νὰ κάμῃ μετ' αὐτοῦ εἰρήνην ἢ ἀνακωχήν. Λοιπὸν εἶναί ποτε δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ τοῦτο μεγάλη θυσία; Δὲν εἶναι ἀληθές, ὅτι τοῦτο εἶναι μᾶλλον μία μεγάλη ἀνακούφισις, μία γλυκεῖα ἀσφάλεια καὶ εἰρήνη, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ ζητῇ διὰ τὸν ἑαυτόν του ὁ ἄνθρωπος, εὐθὺς ὡς ἐπιθυμήσῃ νὰ γίνῃ χριστιανός, καὶ νὰ μὴ ἀγαπᾷ πλέον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς καταδικάζει; Δι' ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος δὲν θέλει νὰ ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ

ἀγαπᾷ τὰ πάθη του μόνον, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ παραδοθῇ εἰς αὐτὰ ἄνευ θρησκείας, μὲ τὴν ἀπελπισίαν ἐκείνην περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Ἐφεσ. 4, 19), διὰ τὸν τοιοῦτον, λέγω, ἄνθρωπον, δὲν ἐκπλήττομαι ὅταν τὸν βλέπω νὰ ἀγαπᾷ τὸν κόσμον καὶ νὰ τὸν ζητῇ μὲ ὅλην του τὴν καρδίαν· ἀλλὰ δι᾽ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος πιστεύει εἰς τὰ τῆς θρησκείας, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ νὰ ἦναι ἀφωσιωμένος εἰς αὐτήν, ὁποῖος φοβεῖται τὴν θείαν δικαιοσύνην, ὁ ὁποῖος δυσπιστῶν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀστάθειαν καὶ σαθρότητα, δὲν ἐμπιστεύεται εἰς τὸν ἑαυτόν του, δι᾽ ἐκεῖνον, λέγω, ἐκπλήττομαι, ὅταν τὸν βλέπω νὰ φοβῆται νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν κόσμον. Δὲν εἶναι ἀποδεδειγμένον, ὅτι δι᾽ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος θέλει νὰ κατορθώσῃ τὴν σωτηρίαν του, ὑπάρχει μεγάλη ἀσφάλεια, μεγάλη εὐκολία, μεγάλη βοήθεια καὶ παρηγορία ἐν τῇ ἡσυχίᾳ;

Λοιπόν, ἂς ἀφήσωμεν πρὸς στιγμὴν ὅλας τὰς ἀπόψεις τῆς ὑψηλῆς τελειότητος, καὶ ἂς ὁμιλήσωμεν μόνον περὶ τοῦ πόθου τῆς σωτηρίας, περὶ τοῦ ἰδίου συμφέροντος, περὶ τῆς γλυκύτητος καὶ τῆς εἰρήνης τῆς καρδίας ἐν τῷ παρόντι βίῳ. Ποῦ λοιπὸν θὰ δυνηθῇ νὰ εὕρῃ τὸ συμφέρον αὐτῆς, ἔστω καὶ τὸ πρόσκαιρον, ἡ ψυχὴ ἐκείνη, ἡ ὁποία διατηρεῖ ἀκόμη τινὰ θρησκευτικὰ αἰσθήματα; Ποῦ θὰ δυνηθῇ νὰ εὕρῃ τὴν εἰρήνην ἐκείνην, εἰ μὴ μακρὰν τῆς τρικυμιώδους θαλάσσης τοῦ κόσμου, ἐν ᾗ πανταχοῦ βλέπει τις σκοπέλους καὶ ναυάγια; Ποῦ θὰ δυνηθῇ νὰ εὕρῃ τὴν τοιαύτην εἰρήνην, εἰ μὴ μακρὰν τῶν ἀντικειμένων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἀνάπτουσι τὰς ἐπιθυμίας, ἐξερεθίζουσι τὰ πάθη, δηλητηριάζουσι καὶ τὰς ἀθωοτέρας καρδίας, διεγείρουσι πᾶσαν διεφθαρμένην κλίσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ κλονίζουσι καὶ τὰς σταθερωτέρας καὶ εὐθυτέρας καρδίας; Τί λέγεις; Βλέπεις, ὅτι καὶ αὐταὶ αἱ ὑψηλαὶ κέδροι τοῦ Λιβάνου πίπτουσι, καὶ σὺ τρέχεις πρὸς τὸν κίνδυνον καὶ διστάζεις ἀκόμη νὰ προφυλαχθῇς ἀπὸ τῆς καταιγίδος! Τοῦτο οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ, εἰ μὴ ὅτι εἶσαι ἐχθρὸς τοῦ ἑαυτοῦ σου, καὶ ὅτι ἀπωθεῖς τὴν σωτηρίαν σου καὶ τὴν εἰρήνην· ἑνὶ λόγῳ, φαίνεται, ὅτι ἀγαπᾷς νὰ ἀπολεσθῇς καὶ ζητεῖς τὴν ἀπώλειάν σου μέσα εἰς μίαν ἀκατάπαυστον ταραχὴν καὶ ἀνεμοζάλην.

Τούτων λοιπὸν οὕτως ἐχόντων, πρέπει ἆρά γε νὰ ἐκπληττώμεθα, ἐὰν βλέπωμεν τὸν ἀπόστολον Παῦλον νὰ παρακινῇ τὰς παρθένους εἰς τὸ νὰ μένωσιν ἐλεύθεραι, καὶ νὰ μὴ ἔχωσιν ἄλλον νυμφίον, εἰ μὴ τὸν Ἐπουράνιον; (Α΄. Κορ. 7, 25). Παραινεῖ δὲ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος, οὐχὶ διὰ νὰ καταγίνωνται οἱ παρθενεύοντες εἰς ὑψηλοτέραν τινὰ προσευχήν· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ διαμαρτύρηται, λέγει, ἐλεεινῶς ἡ καρδία των μεταξὺ τῆς ἀγάπης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ συζύγου αὐτῶν, μεταξὺ τῶν θρησκευτικῶν ἐξασκήσεων καὶ τῶν βιωτικῶν φροντίδων, τὰς ὁποίας δὲν δύναται νὰ ἀποφύγῃ ὁ ἔγγαμος ἄνθρω-

πος· διὰ νὰ δύνανται νὰ προσεύχωνται ἀνεμποδίστως· καὶ διότι ἐγνώριζεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι οἱ ἔγγαμοι θὰ ἔχωσι θλίψεις βιωτικὰς καὶ βάσανα· διό· καὶ ἔλεγεν: **«ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι, καὶ θέλω ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι»**. Ἀληθῶς ἡ παρθενία δὲν εἶναι ἐντολή· διότι καθὼς λέγει ὁ Χριστὸς **«οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον»** (Ματθ. 19, 11). Ἀλλὰ μακάριοι καὶ τρισμακάριοι, λέγω, καὶ ἐν τούτῳ ἀκόμη τῷ βίῳ, ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους ἐδόθη τὸ χάρισμα τοῦτο, τὸ νὰ χωρῶσι δηλαδὴ τὸν λόγον τοῦτον, νὰ γευθῶσι καὶ νὰ ἀκολουθήσωσιν αὐτόν. Ἐπαναλαμβάνω, ὅτι ἡ παρθενία δὲν εἶναι ἐντολή, ἀλλὰ συμβουλὴ τοῦ Ἀποστόλου πλήρης θείου Πνεύματος· εἶναι συμβουλή, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχουσι μὲν ὅλοι τὴν γενναιότητα νὰ τὴν ἀκολουθήσωσι, δίδει ὅμως αὐτὴν ὁ Ἀπόστολος, ὅπως τὴν ἀκολουθήσωσιν ἐκεῖνοι εἰς τὴν καρδίαν τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς θὰ ἐμβάλῃ τὸν ἀπαιτούμενον πόθον καὶ τὴν δύναμιν πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς.

Δι' αὐτὸν λοιπὸν τὸν λόγον ὅταν ἀνοίξω τὰ βιβλία τῶν ἁγίων Πατέρων, εὑρίσκω πανταχοῦ, καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους ἀπήγγειλαν πρὸς τὸν λαόν, εὑρίσκω, λέγω, παροτρύνσεις, αἱ ὁποῖαι παρεκίνουν καὶ ὡδήγουν τοὺς χριστιανοὺς σωρηδὸν εἰς τὰς ἐρήμους. Οὕτως ὁ μέγας Βασίλειος(¹)

(¹) Τὰ πρὸς τοὺς μοναχοὺς ἀποτεινόμενα ἔργα τοῦ Βασιλείου, ἅτινα ὀνομάζονται κοινῶς μὲ μίαν λέξιν «*Ἀσκητικὰ*» εὕρηνται ἐν τῷ Β'. τόμῳ τῆς ἐκδόσεως τοῦ *Garnir*. Ἐν τῇ Πατρολογίᾳ *Migne* βλέπε τόμους 29—32, Ἐνταῦθα δὲ νοητέον τὸν «*περὶ ἀποταγῆς κόσμου*» Λόγον.

Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς (ὁ Θεολόγος συνέθηκε πολλὰ ἔμμετρα ἔργα περὶ παρθενίας, καὶ περὶ ματαιότητος κόσμου, ἅπερ βλέπε ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ, ἐν τῇ Πατρολογίᾳ *Migne* Τόμ. 35—38. Γνωστὸν δὲ τοῖς πᾶσιν ὅτι ὁ μέγας Βασίλειος (329—379) ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας ἦτο σύγχρονος τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ ἀρχιεπισκόπου Κων)πόλεως, φίλος, συσπουδαστὴς καὶ συνασκητὴς αὐτοῦ. (320—389).

Ὁ ἅγιος ***Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος*** ἔγραψε πολλὰ ἔργα διεγείροντα πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τὸν περὶ ***Παρθενίας Λόγον, τὸν κατὰ τῶν πολεμούντων τοὺς ἐπὶ τὸ μονάζειν προτρέποντας, τὸν πρὸς τὸν ἄπιστον πατέρα, τὸν πρὸς πιστὸν πατέρα, τὸν ἀντιπαραβάλλοντα τὸν μοναχὸν πρὸς τὸν Βασιλέα κλπ.*** Ταῦτα βλέπε ἐν τῷ 1ῳ τόμῳ τῆς ἐκδόσεως τοῦ *Moutfaucon*, καὶ ἐν τῷ 47ῳ τόμῳ τῆς Πατρολογίας *Migne* (347—407).

Ὁ ***ἅγιος Ἱερώνυμος*** (331—420), εἶναι εἷς τῶν ἐπισήμων

ἔγραψεν ἐπίτηδες λόγον διὰ τοῦ ὁποίου ἐκκαλεῖ ἅπαντας τοὺς χριστινοὺς εἰς τὸν μοναχικὸν βίον. Ἐπίσης ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ὁ ἅγιος Ἱερώνυμος, ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος, ἡ Ἀνατολή, ἡ Δύσις τὰ πάντα ἀντηχοῦσιν ἐκ τῶν ἐπαίνων τῆς ἐρήμου καὶ τῆς φυγῆς τοῦ κόσμου. Παρατηρῶ μάλιστα εἰς τὸν Κανόνα τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου, ὅτι δὲν ἐδίσταζον διόλου οἱ ἄνθρωποι νὰ προσφέρωσι τὰ τέκνα αὐτῶν τῷ Θεῷ, πρὸ τοῦ ἀκόμη νὰ ἔλθωσιν εἰς ἡλικίαν δυναμένην νὰ κρίνῃ περὶ τῶν πραγμάτων. Οἱ γονεῖς τῶν τέκνων ἐκείνων χωρὶς νὰ θεωρῶσι τὸ πρᾶγμα τυραννίαν, ἦσαν τῆς γνώμης, ὅτι δύνανται νὰ τὰ ἀφιερώσωσιν εἰς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἀκόμη ἡλικίας. Σεῖς βεβαίως ἐκπλήττεσθε διὰ τοῦτο, σεῖς οἱ ὁποῖοι παρεμβάλλετε μεγάλην διαφορὰν μεταξὺ τοῦ βίου τῶν

Πατέρων τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας συγγράψας πολλὰ εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν. Ἐχρημάτισε καὶ μαθητὴς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ. Ἐγίνωσκε τὴν λατινικήν, ἑλληνικὴν καὶ ἑβραϊκὴν γλῶσσαν, καὶ μετέφρασε τὴν ἁγ. Γραφὴν ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ καὶ ἑλληνικοῦ. Ἡ μετάφρασις αὐτοῦ εἶναι ἄχρι σήμερον ἐν χρήσει παρὰ τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ὀνομάζεται ***Βουλγάτα*** (*Vulgata*)=κοινή. Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ βλέπε ἐν τῇ λατινικῇ Πατρολογίᾳ *Migne* τόμ. 22—30. Μνήμη αὐτοῦ Ἰουνίου 15η.

Ὁ ***ἅγιος Ἀμβρόσιος*** (340—397), εἶναι εἷς τῶν ἐπισημοτέρων καὶ εὐγλωττοτέρων Πατέρων τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας, χρηματίσας ἀρχιεπίσκοπος Μεδιολάνων. Λίαν ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ παρρησία, ἣν ἔδειξε πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Θεοδόσιον τὸν μέγαν, ἀπαγορεύσας αὐτῷ τὴν εἰς τὸν ναὸν εἴσοδον καὶ καθυποβαλὼν αὐτὸν εἰς δημοσίαν μετάνοιαν διὰ τὴν ἄδικον σφαγὴν τῶν Θεσσαλονικέων. Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ εὕρηνται ἐν τῇ λατινικῇ Πατρολογίᾳ *Migne* τόμ. 14—17. Μνήμη αὐτοῦ Δεκεμβρίου 7η.

Ὁ ***ἅγιος Βενέδικτος*** ὁ ἐκ Νουρσίας εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος τῶν Βενεδεκτίνων καὶ ἱδρυτὴς τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐν τῇ Δύσει. Ἤκμασεν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 6ου αἰῶνος (480—543). Ἔγραψε μοναχικὸν Κανόνα, ἤτοι κανονισμὸν τοῦ κοινοβιακοῦ βίου, καί τινα ἄλλα ἔργα (Λόγους καὶ Ἐπιστολὰς) εὑρισκομένας ἐν τῷ 66ῳ τόμῳ τῆς λατινικῆς Πατρολογίας *Migne*. Τὸν μοναχικὸν αὐτοῦ Κανόνα, (ὃν οἱ Εὐρωπαῖοι πλειστάκις ἐξέδωκαν), ἡμεῖς μεταφράσαντες ἐκ τοῦ λατινικοῦ πρωτοτύπου σκοποῦμεν προσεχῶς νὰ ἐκδώσωμεν μετ' ἐκτεταμένης βιογραφίας αὐτοῦ. Μνήμη αὐτοῦ Μαρτίου 14η.

χριστιανικῶν κοινοτήτων, αἵτινες ζῶσιν ἐντὸς τοῦ κόσμου, καὶ τοῦ βίου τῶν μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι ζῶσι μακρὰν τοῦ κόσμου· ἀλλὰ πρέπει νὰ μάθητε, ὅτι παρὰ τοῖς ἀληθινοῖς ἐκείνοις χριστιανοῖς, οἱ ὁποῖοι ἔβλεπον τὸν κόσμον μὲ φρίκην καὶ ἀποστροφήν, οὐδεμία σχεδὸν ὑπῆρχε διαφορὰ μεταξὺ τοῦ βίου τῆς μετανοίας καὶ κατηφείας, τὸν ὁποῖον διῆγον μέσα εἰς τὴν οἰκογένειάν των, καὶ μεταξὺ τοῦ βίου τῆς μετανοίας καὶ κατηφείας, τὸν ὁποῖον διῆγον οἱ μοναχοὶ εἰς τὰς ἐρημίας. Ἐάν δὲ καὶ ὑπῆρχε καμμία διαφορά, αὕτη ἦτο τὸ ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἐκεῖνοι ἔβλεπον, ὅτι εἶναι καλλίτερον, εὐκολώτερον καὶ ἀσφαλέστερον νὰ καταφρονῶσι τὸν κόσμον ἐκ τοῦ μακράν, παρὰ ἐκ τοῦ πλησίον. Οἱ χριστιανοὶ ἐκεινοι οὐδόλως ἐνόμιζον, ὅτι στενοχωροῦσιν οὕτω τὴν ἐλευθερίαν τῶν τέκνων των· διότι ἦσαν πεπεισμένοι, ὅτι τὰ τέκνα των, ὡς χριστιανοί, ὤφειλον νὰ μὴ συμμετέχωσι παντελῶς εἰς τὰς πομπὰς καὶ τὰς χαρὰς τοῦ κόσμου· καὶ ἐγίνωσκον, ὅτι ἀφιερώνοντες αὐτὰ ἐνωρὶς εἰς τὸν Θεόν, θὰ ἐλύτρωνον ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, καὶ ἐπρομήθευον εἰς αὐτὰ μίαν εὐτυχῆ καὶ εἰρηνικὴν ζωήν.

Πόσον ἀξιαγάπητος φαίνεται ἡ ἁπλότης αὕτη τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα δὲν ἐφρόντιζον πλέον νὰ ἀπολαύσωσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ οὐδεμίαν ἀπόλαυσιν! Πόσον θαυμαστὴ μοὶ φαίνεται ἡ πρᾶξις αὕτη, ἡ ὁποία σήμερον φαίνεται δύσκολος εἰς τὰ ἰδικά μας ἤθη, ἐπειδὴ οἱ σημερινοὶ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ δὲν γνωρίζουσι πλέον πόσον ὡραῖον πρᾶγμα εἶναι τὸ νὰ βαστάζῃ τις τὸν σταυρὸν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Χριστοῦ! Οὐαί, οὐαὶ τῷ κόσμῳ! Σήμερον καθόλου δὲν ἐντρεπόμεθα νὰ εἴμεθα χριστιανοὶ καὶ νὰ θέλωμεν νὰ ἔχωμεν τὴν ἐλευθερίαν πρὸς τὸ νὰ γευώμεθα τὸν ἀπηγορευμένον καρπόν, καὶ νὰ ἀγαπῶμεν τὸν κόσμον, τὸν ὁποῖον ὁ Χριστὸς ἀποστρέφεται. Ὁποία ἐπαίσχυντος καὶ ἀθλία ἀνανδρία ἐφυλάσσετο διὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους, διὰ νὰ συντελέσῃ τὴν ἀνομίαν! Σήμερον ἐλησμόνησαν πλέον οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ὁ χριστιανὸς πρέπει νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτόν του ὡς ξένον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, καὶ ὅτι χριστιανὸς ἢ ξένος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶναι κατ' οὐσίαν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Οἴμοι! Πότε θὰ σᾶς ἐπανίδωμεν, ὦ ὡραῖαι ἡμέραι, ὦ ἡμέραι πανόλβιαι, ὁπότε ἅπασαι αἱ χριστιανικαὶ οἰκογένειαι, χωρὶς νὰ καταλείψωσι τὰς οἰκίας καὶ τὰς ἐργασίας των, ἔζων ὡς αἱ κανονικώτεραι μοναχικαὶ ἀδελφότητες; ἐξ αὐτῶν μάλιστα τῶν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν ἐλήφθη τὸ παράδειγμα καὶ ἐσχηματίσθησαν κατόπιν εἰς τὰ μοναστήρια αἱ μοναχικαὶ ἀδελφότητες. Οἱ χριστιανοὶ ἐκεῖνοι ἐξήσκουν σιωπήν, προσηύχοντο, εἰργάζοντο ἀκαταπαύστως διὰ τῶν ἰδίων των χειρῶν, καὶ ἀποφεύγοντες τὰς σχέσεις τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐκρύπτοντο, οὕτως ὥστε κατήντησαν οἱ ἐθνικοὶ νὰ χαρακτηρίζωσι τοὺς χριστιανοὺς ὡς ἀνθρώπους ἀποφεύγοντας τὸ φῶς. Οἱ

χριστιανοὶ ἐκεῖνοι ἐπείθοντο εἰς τὸν Ποιμένα αὐτῶν, ἤτοι τὸν Ἐπίσκοπον, ὁ ὁποῖος ἦτο πατὴρ τῆς μεγάλης αὐτῶν οἰκογενείας. Οὐδεμίαν ἄλλην χαρὰν ἐγνώριζον οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, εἰ μὴ τὴν μακαρίαν ἐλπίδα τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ μεγάλου Θεοῦ τῆς δόξης· οὐδεμίαν ἄλλην συνεδρίαν ἐγίνωσκον, εἰ μὴ τὸ δεῖπνον τοῦ Ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον συνωδεύετο ὑπὸ τοῦ γεύματος τῆς ἀγάπης· οὐδεμίαν ἄλλην παράταξιν ἐγίνωσκον, εἰ μὴ τὰς ἱερὰς παρατάξεις τῶν ἑορτῶν καὶ πανηγύρεων· οὐδεμίαν ἄλλην τέρψιν ἐγίνωσκον, εἰ μὴ τὴν τέρψιν τὴν ὁποίαν ᾐσθάνοντο ἐκ τῆς ψαλμῳδίας τῶν ψαλμῶν καὶ τῶν ἱερῶν ᾀσμάτων· οὐδεμίαν ἄλλην διανυκτέρευσιν ἐγίνωσκον, εἰ μὴ τὰς ἱερὰς ἐκείνας ἀγρυπνίας, καθ' ἃς δὲν ἔπαυον νὰ προσεύχωνται. Ὢ ὡραῖαι ἡμέραι, πότε θὰ σᾶς ἐπανίδωμεν! Τίς νὰ μοὶ δώσῃ ὄμματα διὰ νὰ ἐπανίδω ἀνακαινιζομένην τὴν δόξαν τῆς Ἱερουσαλήμ; Μακαρία θὰ ἦναι ἡ ἐπερχομένη ἐκείνη γενεά, ἡ ὁποία θὰ ἴδῃ ἐπανερχομένας τὰς ἀρχαίας ἐκείνας ἡμέρας! Ἐκ τοιούτων χριστιανῶν ἦσαν οἱ μονασταὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι μετέβαλλον τὰς πόλεις εἰς ἐρήμους.

Εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων ἐκείνων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ θαυμάζομεν βλέποντες ἐν τῇ Ἀνατολῇ τοὺς ἁγίους ἐκείνους ἀσκητάς, ἤτοι ἄνδρας καὶ γυναῖκας καταφρονοῦντας τὸν κόσμον, ἀπαρνουμένους τὸν γάμον, καὶ ἀκολουθοῦντας πᾶσαν τὴν τελειότητα τῆς περὶ παρθενίας συμβουλῆς τοῦ Ἀποστόλου. Ἐπίσης ἐν τῇ Δύσει βλέπομεν μέγα πλῆθος παρθένων, καὶ ἐν γένει προσώπων πάσης ἡλικίας καὶ καταστάσεως, ἅτινα ἔζων ἐν τῇ ἀφανείᾳ καὶ τῇ σιωπῇ, ἠγνόουν τὸν κόσμον, καὶ ἠγνοοῦντο ὑπ' αὐτοῦ, διότι ὁ κόσμος δὲν ἦτο ἄξιος αὐτῶν!

Οἱ διωγμοὶ ὤθησαν μέχρι τοῦ βάθους τῶν φρικωδεστάτων ἐρήμων τοὺς πατριάρχας τῶν ἀναχωρητῶν τοῦ κόσμου, Παῦλον τὸν Θηβαῖον (1) καὶ τὸν μέγαν Ἀντώνιον· ἀλλ' οἱ διωγμοὶ δὲν

(1) **Παῦλος ὁ Θηβαῖος**. Ἐγεννήθη ἐν τῇ κάτω Θηβαΐδι τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐξεπαιδεύθη καλῶς ἔν τε τοῖς ἑλληνικοῖς καὶ τοῖς αἰγυπτιακοῖς γράμμασι. Εἰκοσιτριέτης που ὑπάρχων ἀναχωρεῖ ἐκ τοῦ κόσμου διὰ τὸν κινηθέντα τότε ἐπὶ Δεκίου διωγμὸν († 250), σκοπῶν ἵνα μετὰ τὴν πάροδον τῆς καταιγίδος ἐπανέλθῃ αὖθις εἰς τὴν πόλιν· ἐξοικειωθεὶς ὅμως βαθμηδὸν πρὸς τὸν ἐρημικὸν βίον, δὲν ἠθέλησε νὰ καταλίπῃ τὸ ἡσυχαστήριόν του, ὅπερ ἦτο σπήλαιον κείμενον εἰς τοὺς πρόποδας ὄρους τινός, ἐπισκιαζόμενον ὑπὸ φοίνικος καὶ ἔχον ἐν ἑαυτῷ πηγὴν διαυγοῦς ὕδατος. Ἔφθασεν εἰς ἡλικίαν 113 ἐτῶν, ἐξ ὧν 90 ἔζησεν ἐν τῷ σπηλαίῳ, τρεφόμενος κατὰ τὰ τελευταῖα 60 ἔτη ὑπὸ τῆς θείας προνοίας διὰ κόρακος κομίζοντος αὐτῷ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἥμισυν ἄρτον. Ὁ ἅγιος Ἀντώ-

παρήγαγον τοσούτους μοναστάς, ὅσους παρήγαγεν ἡ εἰρήνη καὶ ὁ θρίαμβος τῆς Ἐκκλησίας. Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ με-

---

νιος 90)οὗτος ἤδη ὢν ὁδηγηθεὶς ὑπὸ Θεοῦ εἰσήλασεν ἐκ τοῦ μοναστηρίου του εἰς τὴν ἔρημον καὶ μετὰ δύο ἡμερῶν ὁδοιπορίαν ἀνεκάλυψε τὸν θαυμαστὸν καὶ πρῶτον τοῦτον ἐρημίτην, καίπερ ὁ Παῦλος πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐγίνωσκεν ἐκ θείας ἀποκαλύψεως τὰ περὶ τοῦ Ἀντωνίου. (Φλερὺ ἱστορ. ἐκκλ. βιβλ. VI, 48 καὶ XII, 16). Μνήμη αὐτοῦ Ἰανουαρίου 15η.

Ὁ **ἅγιος Ἀντώνιος** ἐγεννήθη ἐν Αἰγύπτῳ περὶ τὰ μέσα τοῦ 3ου αἰῶνος (251) καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἔρημον ἐν ἡλικίᾳ 18 περίπου ἐτῶν. Ὑπῆρξεν ὁ δεύτερος εἰσηγητὴς τοῦ μοναχικοῦ βίου μετὰ τὸν Παῦλον τὸν Θηβαῖον, χρηματίσας μέγας καθηγητὴς τοῦ μοναχισμοῦ ἐν Αἰγύπτῳ. Ἔφθασεν εἰς βαθύτατον γῆρας 105 ἐτῶν γενόμενος, ἐξ ὧν τὰ 90 σχεδὸν ἐδαπάνησεν ἐν ἄκρᾳ ἀσκητικῇ αὐστηρίᾳ καὶ σκληραγωγίᾳ. Μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ στιγμῆς διετήρει ἀκμαίας τὰς δυνάμεις του, χωρὶς νὰ ἐξασθενίσῃ οὔτε ἡ ὅρασίς του, ἢ νὰ ἀπολέσῃ τινὰ τῶν ὀδόντων του, εἰ μὴ ὅτι ἐκ τῆς πολυκαιρίας ἦσαν τετριμμένοι καὶ ἐφθαρμένοι. Ἐτελεύτησε περὶ τὸ 356. Ἡ βιογραφία αὐτοῦ συγγραφεῖσα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ἐκυκλοφόρησε παραυτα, διήγειρε πολλὰς ψυχὰς πρὸς ζῆλον τῆς πολιτείας του, καὶ μετεφράσθη ἐνωρίτατα καὶ εἰς τὴν Λατινικήν. Ὁ ἅγιος Αὐγουστῖνος († 354—430), ἄγων τὸ 30ὸν περίπου ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἀκούσας τινὸς διηγουμένου ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ τοῦ φίλου του Ἀλυπίου τὰς θαυμασίας ἀρετὰς καὶ τὰς χάριτας τοῦ Ἀντωνίου, ἐπλήγη ὑπὸ βαθείας λύπης, ὠδυνᾶτο, ἐταράσσετο ἐν αὐτῷ, δὲν ἠδύνατο καθόλου νὰ ἡσυχάσῃ· ἐμέμφετο ἰσχυρῶς τὴν ἀστάθειάν του, δι' ἣν καίπερ ἀπὸ τῆς ἐφηβικῆς του ἡλικίας ἦτο ἐραστὴς τῆς ἀληθινῆς σοφίας, τῆς ἐγκρατείας, καὶ τῆς ἁγνότητος, καὶ ἐξεζήτει μάλιστα ταύτην παρὰ Θεοῦ *(at ego adolesceus miser valde, miserior in exerdio ipsius adulescentiexe, etiam peticram a te, Domine, castitatem et continentiam... timebam (autem) de me cito exaudizes et cito samazes a morqo censupiscentiae, paem malebam expldri qauam exstingui. Confess. VIII, 7)* ὅμως κατεπαλαίετο ὑπὸ τῶν ἡδονῶν καὶ ἐκυλίετο ἐν τῷ βορβόρῳ.(Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον ἐβασάνιζεν αὐτὸν περισσότερον καὶ ἐκέντα ὑπερβολικῶς τὴν φιλοτιμίαν του, ἦτο ἡ ἰδέα ὅτι ὁ μὲν Ἀντώνιος ἦτο ἄνθρωπος ἰδιώτης, ἀμαθὴς καὶ ἀγράμματος· αὐτός δὲ ἀπ' ἐναντίας ἦτο εἰς

γάλου Κωνσταντίνου εἰς τὸν χριστιανισμόν, οἱ χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἁπλοῖ εἰς τὰ ἤθη καὶ ἐχθροὶ πάσης μαλθακότητος, ἐφοβήθησαν περισσότερον τὴν κολακεύουσαν τὰς αἰσθήσεις ταύτην εἰρήνην, παρ' ὅσον εἶχον φοβηθῇ τὴν ὠμότητα τῶν τυράννων ἐπὶ τῶν διωγμῶν. Αἱ ἔρημοι τότε κατῳκίσθησαν ὑπὸ ἀπείρων ἀναχωρητῶν τοῦ κόσμου, οἱ ὁποῖοι ἔζων ὡς ἄγγελοι ἐν τῷ θνητῷ τούτῳ σώματι, καὶ ἐπολιτεύοντο οὐράνιον πολιτείαν, χωρὶς νὰ προσκολλῶνται εἰς τὰ ἐπίγεια· αἱ ἄγριαι ἐκεῖναι ἐρημίαι ἐξήνθουν καὶ ἤκμαζον, καὶ ὁλόκληροι πόλεις κατήντων νὰ μεταβληθῶσι σχεδὸν εἰς ἐρήμους. Ἄλλαι δὲ πάλιν πόλεις, ὡς ἡ Ὀξύρυγχος ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, ἐγίνοντο οἱονεὶ μοναστήρια. Ἰδοὺ λοιπὸν πῶς προῆλθεν ὁ μοναχικὸς κοινοβιακὸς βίος. Ὦ! Πόσον τὸ θέαμα τοῦτο εἶναι ὡραῖον! Πόσον εἶναι συγκινητικόν! Πόσον ἡ γῆ ὁμοιάζει πρὸς τὸν οὐρανόν, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ζῶσιν οὕτω!

Ἀλλὰ φεῦ! Πόσον ἡ θερμότης καὶ ὁ ζῆλος τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἀνδρῶν μᾶς κατηγορεῖ, μᾶς καταισχύνει, καὶ μᾶς ἀποδεικνύει ἀνθρώπους ἀνάνδρους καὶ χλιαρούς! Νομίζω, ὅτι ἀκούω τὸν ἅγιον Ἀντώνιον νὰ παραπονῆται διότι βλέπει, ὅτι ἀνατέλλει ὁ ἥλιος καὶ ἐνοχλεῖ τὴν ἐν τῇ ἡσυχίᾳ ἐκείνῃ τῆς νυκτὸς προσευχὴν αὐτοῦ, ἡ ὁποία διήρκει ἐφ' ὅλην τὴν νύκτα. Νομίζω, ὅτι τὸν βλέπω νὰ λαμβάνῃ μίαν ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου καὶ νὰ λέγῃ εἰς τοὺς μαθητάς του, οἱ ὁποῖοι ἔχαιρον διὰ τοῦτο: **«Μὴ χαίρετε διὰ τὸ ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ μοὶ ἔγραψεν, ἀλλὰ χαίρετε μᾶλλον διότι ὁ Θεὸς κατηξίωσε νὰ μᾶς γράψῃ καὶ νὰ μᾶς δώσῃ μίαν ἐπιστολήν, δηλ. τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ»**. (Βίος ἁγ. Ἀντωνίου ὑπὸ μεγ. Ἀθανασ. Νο 81).

Βλέπω τὸν ἅγιον Παχώμιον, (1) ὁ ὁποῖος περιπατῶν ἐπάνω εἰς τὰ ἴχνη τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, γίνεται παραπλεύρως αὐτοῦ εἴς τινα ἄλλην ἔρημον Πατὴρ ἀναριθμήτου πλήθους μοναχῶν. Θαυμάζω τὸν Ἱλαρίωνα, (2) ὁ ὁποῖος φεύγων τὸν ἀνθρώπινον

ἄκρον πεπαιδευμένος ἦτο ἔξοχος ῥήτωρ καὶ εἶχε κατατρίψει ἅπασαν τὴν νεότητά του εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ἐν ᾗ ἐζήτει τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀρετήν. Ἡ μνήμη τοῦ ἁγ. Ἀντωνίου ἑορτάζεται Ἰανουαρίου 17η.

(1) Ὁ ἅγιος Παχώμιος ἐγεννήθη περὶ τὰ τέλη τοῦ 3ου αἰῶνος ἐν τῇ ἄνω Θηβαΐδι τῆς Αἰγύπτου ἐχρημάτισε διὰ θείας ἀποκαλύψεως εἰσηγητὴς τοῦ κοινοβιακοῦ βίου, συνέγραψε μοναχικὸν Κανόνα. Μνήμη αὐτοῦ Μαΐου 15η.

(2) Ὁ ἅγιος Ἱλαρίων ἦτο μαθητὴς τοῦ μεγ. Ἀντωνίου. Ἀναχωρήσας ἐξ Αἰγύπτου ἦλθεν εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἔνθα

ἔπαινον διὰ τὴν φήμην τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν θαυμάτων αὐτοῦ, ἡ ὁποία πάντοτε τὸν ἠκολούθει, ἀνεχώρει ἀπὸ χώραν εἰς χώραν διαβὰς καὶ πέραν τῆς θαλάσσης. Ἀκούω ἕνα ἄλλον ἐρημίτην, ὁ ὁποῖος ἀφ' οὗ ἐπώλησε τὸ Εὐαγγέλιόν του διὰ νὰ δώσῃ τὰ πάντα εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ νὰ μὴ ἔχῃ πλέον τίποτε, ἔλεγεν, ὅτι ἐγκατέλιπε τὰ πάντα ὡς καὶ αὐτὸ τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον τὸν ἐδίδαξε νὰ καταλίπῃ τὰ πάντα. Ἄλλος πάλιν ἀναχωρητής, ὁ μέγας Ἀρσένιος (¹), ἐπειδὴ κατήντησεν ἀκοινώνητος καὶ ἀπλησίαστος, παρηγόρει τοὺς ἄλλους ἐρημίτας, οἱ ὁποῖοι παρεπονοῦντο, ὅτι δὲν δύνανται νὰ τὸν ἴδωσι καὶ νὰ τὸν ὁμιλήσωσι, καὶ τοῖς ἔλεγεν: «**Ὁ Θεὸς γνωρίζει, ἀδελφοί μου, ὁ Θεὸς γνωρίζει, ὅτι σᾶς ἀγαπῶ, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ εὑρίσκωμαι μετ' Αὐτοῦ καὶ μὲ σᾶς.**» Ἰδοὺ ὁποῖοι ἦσαν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς ἐδείκνυεν ἀπὸ μακρόθεν εἰς τὸν κόσμον ἐν ταῖς ἐρήμοις, διὰ νὰ καταδικάσῃ τὸν κόσμον καὶ νὰ διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ φεύγωσι τὸν κόσμον. Ἐξέλθωμεν, ἐξέλθωμεν ἐκ τῆς Βαβυλῶνος, ἡ ὁποία καταδιώκει τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶναι μεθυσμένη μὲ τὸ αἷμα τῶν Ἁγίων· ἂς σπεύσωμεν νὰ ἐξέλθωμεν ἐξ αὐτῆς, διὰ νὰ μὴ συγκοινωνήσωμεν εἰς τὰ ἐγκλήματα καὶ τὰς πληγάς της.

Ἐνταῦθα ὁμιλῶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος μὲ βλέπει καὶ μὲ ἀκούει· ὁμιλῶ ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποίου τὸν λόγον κηρύττω· σᾶς λέγω καθαρὰ τὴν ἀλήθειαν, χωρὶς νὰ μεγαλοποιῶ τὰ πράγματα. Ἐκεῖνος λοιπὸν ὁ ὁποῖος εἶναι προσδεδεμένος εἰς τὸν κόσμον διὰ τῶν νομίμων δεσμῶν, τοὺς ὁποίους ἡ θεία πρόνοια διώρισεν, ἂς διαμένῃ ἐν αὐτῷ ἐν εἰρήνῃ· ἂς ζῇ ἐν τῷ κόσμῳ ὡς ξένος καὶ ὡς μὴ ἀπολαύων τὸν κόσμον· ἂς ζῇ ἐν τῷ κόσμῳ χωρὶς νὰ συνδέηται μετ' αὐτοῦ οὔτε διὰ τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν τέρψεων, οὔτε διὰ τῶν συμφερόντων· ἀλλά, ἂς τρέμῃ, ἂς γρηγορῇ ἀκαταπαύστως, ἂς προσεύχηται καὶ ἂς δοξάζῃ τὸν Θεὸν διὰ τὰς ἀνεξιχνιάστους Αὐτοῦ βουλάς. Προχωρῶ περαιτέρω καὶ λέγω: Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν ἐζήτησεν ἀκόμη τὸν κόσμον καὶ τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς προσκαλεῖ εἰς τὸν κόσμον διὰ βεβαίων καὶ ὁριστικῶν σημείων κλήσεως, οὗτος ἂς εἰσέλθῃ

μετέφερεν οὕτω τὸν μοναχικὸν βίον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 4ου αἰῶνος. (291—372). Μνήμη αὐτοῦ Ὀκτωβρίου 21η.

(¹) Ὁ ἅγιος Ἀρσένιος (350—445) ἦτο διάκονος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης, ἀνὴρ εἰς ἄκρον πεπαιδευμένος τὰ ἑλληνικὰ καὶ λατινικὰ γράμματα. Ἐχρημάτισε παιδαγωγὸς τῶν βασιλοπαίδων Ἀρκαδίου καὶ Ὁνωρίου, υἱῶν τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου. Ἀποσυρθεὶς κατόπιν ἐκ τῶν ἀνακτόρων εἰς τὴν ἔρημον τῆς Θηβαΐδος ἐν Αἰγύπτῳ, ἐγένετο μοναχός, χρηματίσας τύπος τῶν ἡσυχαστῶν. Μνήμη αὐτοῦ Μαΐου 8η.

εἰς τὸν κόσμον καὶ ὁ Θεὸς θὰ ἦναι μετ' αὐτοῦ. Θὰ πέσωσι χίλια βέλη ἐκ τῶν ἀριστερῶν του καὶ μύρια ἐκ τῶν δεξιῶν του χωρὶς νὰ τὸν ἐγγίσωσι, θὰ καταπατήσῃ μὲ τοὺς πόδας του τὴν ἀσπίδα, τὸν βασιλίσκον, τὸν λέοντα καὶ τὸν δράκοντα (Ψαλμ. 90. 7). Οὐδὲν θὰ δυνηθῇ νὰ τὸν πληγώσῃ, ἀρκεῖ μόνον νὰ πηγαίνῃ μόνον ἐκεῖ ὅπου τὸν ὁδηγεῖ ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς δὲν ὁδηγεῖ εἰς τὸν κόσμον, θὰ τολμήσωσι νὰ ἐκθέσωσι μόνοι των τὸν ἑαυτόν των εἰς τὸν κίνδυνον; θὰ διστάσωσιν ἆρά γε νὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἐκ τῶν πειρασμῶν καὶ νὰ διευκολύνωσιν οὕτω τὴν σωτηρίαν των; Ὄχι, ὄχι· ὅστις εἶναι χριστιανὸς καὶ ἐλεύθερος πρέπει νὰ ζητῇ τὴν ἀναχώρησιν ἐκ τοῦ κόσμου· ὅστις θέλει νὰ ζητήσῃ τὸν Θεὸν ὀφείλει νὰ φεύγῃ τὸν κόσμον, καθ' ὅσον ἡ θέσις του τῷ ἐπιτρέπει νὰ τὸν φεύγῃ.

Ἀλλὰ τί θὰ κάμῃ ἐν τῇ ἀναχωρήσει καὶ ἀποταγῇ τοῦ κόσμου; Εἰς ποίας ἐνασχολήσεις θὰ ἐνδιατρίβῃ; Ποῖον θὰ ἦναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ τοῦ κόσμου; Ταῦτα τὰ ζητήματα μᾶς μένουσιν ἀκόμη διὰ νὰ ἐκθέσωμεν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ὅλαι αἱ μοναχικαὶ ἀδελφότητες δίδουσι τρεῖς ὑποσχέσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς μοναχικῆς ζωῆς· εἶναι δὲ αὗται αἱ ἑξῆς: Ἡ **πτωχεία**, ἡ **ἁγνεία**, καὶ ἡ **ὑπακοή**. Ἡ διόρθωσις τῶν ἠθῶν καὶ ἡ ἐγκαρτέρησις, τὰς ὁποίας προγράφει ὁ Κανὼν τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου, ἀποβλέπουσιν εἰς τὸν αὐτὸν σκοπόν, δηλ. εἰς τὸ νὰ κρατῶσι τὸν μοναχὸν εἰς τὴν ὑπακοὴν μέχρι θανάτου. Ἂς ἐξετάσωμεν δι' ὀλίγων λέξεων καὶ τὰς τρεῖς ταύτας μοναχικὰς ὑποσχέσεις.

Α') Οὐδὲν πρᾶγμα τρομάζει τόσον τοὺς ἀνθρώπους, ὅσον ἡ **πτωχεία**· διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ ἀποκαλύψῃ ἀληθείας κεκρυμμένας ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Εὐαγγελίου, (Ματθ. 13, 35.). ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους διδασκαλίας αὐτοῦ ἀνατρέπει τὰς ἀνθρωπίνους ἰδέας μακαρίζων τοὺς πτωχοὺς «***Μακάριοι οἱ πτωχοί***» λέγει (Λουκ. 6, 20)· καὶ ἀλλαχοῦ «***Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι***» (Ματθ. 5, 3)· δηλαδὴ μακαρίζει ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἶναι πτωχοὶ διὰ τοῦ πνεύματος, ἤτοι διὰ τῆς προαιρέσεώς των, διὰ τῆς καταφρονήσεως τοῦ ψευδοῦς πλούτου, διὰ τῆς ἀπαρνήσεως ὅλων τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν, ὅλων τῶν φυσικῶν προσόντων, καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ψυχικῶν προτερημάτων, ἤτοι τῆς ἰδίας αὐτῶν σοφίας καὶ τοῦ ἰδίου αὐτῶν πνεύματος. Μακάριος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος πτωχύνει τὸν ἑαυτόν του οὕτως, καὶ δὲν ἀφήνει εἰς τὸν ἑαυτόν του τίποτε. Μακάριος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐπτώχευσε τὸν ἑαυτόν του

οὕτως, ὥστε ἀπεξεδύθη πλέον ὅλον ἑαυτόν. Μακάριος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει πλέον ἄλλα ἀγαθά, εἰ μὴ τὴν πτωχείαν τοῦ Σωτῆρος, διὰ τῆς ὁποίας ὁ κόσμος ἐπλουτίσθη, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἀποστόλου Παύλου. (Β΄. Κορ. 8. 9).

Ὁ μοναχὸς λοιπὸν ὑπόσχεται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην τῆς γυμνότητος καὶ τῆς ἀποταγῆς, καὶ ὑπόσχεται τοῦτο εἰς τὸν Θεόν· ἀνακηρύττει τοῦτο ἐνώπιον τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου· καὶ ὅμως ἀφοῦ ἐγεύθη τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, πίπτει πάλιν εἰς τὴν παγίδα τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἐπιθυμιῶν. Ἡ φιλαυτία κάμνει τὸν ἄνθρωπον πάντοτε ἄπληστον καὶ δειλόν· τὸν κάμνει νὰ μικροψυχῇ πάντοτε καὶ νὰ φοβῆται μὴ τυχὸν στερηθῇ τις ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ· ἐξαπλώνει λοιπὸν τὰς χεῖράς του καὶ περιλαμβάνει τὰ πάντα. καθὼς ἕνας ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος κινδυνεύει νὰ πνιγῇ καὶ ἁρπάζει διὰ νὰ σωθῇ ὅ,τι ἂν εὕρῃ, ἀκόμη καὶ βάτους καὶ ἀκάνθας. Ὅσον στερεῖ τις τὸν φίλαυτον ἄνθρωπον, τοσοῦτον αὐτὸς ἀγωνίζεται νὰ συλλάβῃ πάλιν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τὸν ἐξέφυγεν ἀπὸ τὴν ἄλλην· εὑρίσκει ἀναριθμήτους ματαίας προφάσεις, στρέφεται ἑλικοειδῶς ὡς ὄφις, μεταμφιέννυται καὶ μετασχηματίζεται εἰς ποικίλας μορφάς· ἐφευρίσκει μυρίας νέας ἀνάγκας διὰ νὰ κολακεύσῃ τὴν ἁβρότητά του καὶ νὰ δικαιώσῃ τὴν μαλθακότητά του. ἀποζημιόνει βαθμηδὸν καὶ κατὰ μέρος τὸν ἑαυτόν του διὰ τὴν θυσίαν τῆς ἀπαρνήσεως τοῦ κόσμου, τὴν ὁποίαν ἔκαμε γενικῶς ἐν ἀρχῇ· περιορίζεται εἰς τὴν κτῆσιν ἑνὸς σκεύους, ἑνὸς φορέματος, ἑνὸς βιβλίου, ἑνὸς οὐτιδανοῦ πράγματος, (¹) τὸ ὁποῖον εἶναι μάλιστα ἀνάξιον λόγου· συνέχεται πρὸς τὸν κόσμον τοῦτον μὲ μίαν φιλικὴν ἐμπιστοσύνην, μὲ μίαν ἐκδήλωσιν ὑπολήψεως, μὲ μίαν ματαίαν φιλίαν. Αὐτὰ εἶναι τὰ ὁποῖα ἀντικαθιστῶσι δι' αὐτὸν τὰς θέσεις, τὰς τιμάς, τὰ πλούτη καὶ τὰ ἀξιώματα, τὰ ὁποῖα οἱ φιλόδοξοι τοῦ κόσμου διώκουσι. Πᾶν ὅ,τι τῷ παρέχει τέρψιν ἰδιοκτησίας, πᾶν ὅ,τι τῷ παρέχει μίαν μικρὰν διάκρισιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, πᾶν ὅ,τι παρηγορεῖ καὶ κολακεύει τὴν ὑπερηφάνειάν του, ἡ ὁποία ἐπατάχθη καὶ περιωρίσθη εἰς τόσον στενὰ ὅρια, πᾶν ὅ,τι τρέφει ἓν λείψανον πλέον φυσικοῦ βίου, καὶ ὑποβαστάζει τὸ **Ἐγώ** του, ὅλα ταῦτα τὰ ἐκζητεῖ μὲ ἀπληστίαν. Τὰ διατηρεῖ, φοβεῖται μὴ τὰ στερηθῇ, τὰ ὑπερασπίζεται μετὰ μεγάλης λεπτολογίας, ἀντὶ νὰ τὰ ἐγκαταλείψῃ· ὅταν δὲ οἱ ἄλλοι τὸν ἐλέγχωσι διὰ ταῦτα, δὲν θέλει νὰ ἀποφασίσῃ νὰ τὸ ὁμολογήσῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του τοὐλάχιστον· μάλιστα ὑπερασπίζεται τὴν ἀθλίαν καὶ πενιχρὰν αὐτοῦ ταύτην ἰδιοκτησίαν μὲ περισσότερον ζῆλον. παρ' ὅσον δεικνύει ἕνας φιλάρ-

(¹) Αὐτὴ εἶναι «***ἡ ἰδιάζουσα ἐπίκτησις οἰκτροῦ πράγματος***», ἣν λέγει ἡ μοναχικὴ Εὐχὴ ἐν τῇ ἀποκάρσει τῶν μοναχῶν. (Εὐχολόγιον σελ. 210 ἔκδ. Βενετίας 1839).

γυρος εἰς τοὺς θησαυρούς του. Οὕτω λοιπὸν ἡ μοναχικὴ πτωχεία καὶ ἀκτημοσύνη κατήντησε πλέον σήμερον ὄνομα κενόν, καὶ ἡ μεγάλη θυσία τῆς χριστιανικῆς εὐσεβείας ἐστράφη εἰς καθαρὰν αὐταπάτην καὶ μικρόνοιαν· ὁ μοναχὸς φαίνεται περισσότερον θερμὸς ζηλωτὴς διὰ πράγματα μικρᾶς ἀξίας, παρ' ὅσον οἱ κοσμικοὶ ἄνθρωποι διὰ τὰ μεγαλήτερα συμφέροντα· λυπεῖται καὶ στενοχωρεῖται, ὅταν τῷ λείπωσι καὶ αἱ ἐλάχισται εὐκολίαι, καὶ θέλει νὰ ἔχῃ τὰ πάντα καὶ αὐτὰ τὰ περιττὰ ἀκόμη.

Ἀλλά, ὄχι μόνον δὲν ἐξασκεῖται σήμερον ὑπὸ τῶν μοναχῶν ἡ πτωχεία, ἀλλ' εἶναι καὶ ὅλως διόλου ἄγνωστος. Οἱ μοναχοὶ δὲν γνωρίζουσι καθόλου τί θὰ εἴπῃ νὰ ἦναί τις πτωχὸς κατὰ τὴν λιτότητα τῆς τροφῆς αὐτοῦ, πτωχὸς κατὰ τὸ ὅτι ἀναγκάζεται νὰ ἐργάζηται, πτωχὸς κατὰ τὴν ἁπλότητα καὶ τὴν σμικρότητα τῆς κατοικίας του, καὶ ἐν γένει πτωχὸς καθ' ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ βίου. Ποῦ εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἀρχαῖοι θεσμοθέται τοῦ μοναχικοῦ βίου, οἱ ὁποῖοι ἠσπάσθησαν τὴν πτωχείαν καὶ ἐγένοντο πτωχοὶ διὰ τῆς αὐταπαρνήσεως, καθὼς οἱ χωρικοὶ τῶν ἀγρῶν εἶναι πτωχοὶ διὰ τὴν ἀνάγκην ; Οἱ ἅγιοι ἐκεῖνοι ἄνδρες εἶχον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των, ὡς παράδειγμα τοῦ βίου των, τοὺς ἀγροτικοὺς αὐτοὺς ἐργάτας, οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς καθημερινῆς ἐργασίας προμηθεύονται τὸν καθημερινὸν αὐτῶν ἄρτον, καὶ ὄχι περισσότερον. Μὲ αὐτὴν τὴν ἀληθινὴν καὶ θαυμαστὴν πτωχείαν ἔζησαν τοσοῦτοι ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἱκανοὶ νὰ κυβερνῶσι τὸν κόσμον, καὶ τοσαῦται τρυφεραὶ παρθένοι, αἱ ὁποῖαι ἀνετράφησαν εἰς τὰ πλούτη καὶ τὰς τρυφάς, καὶ τοσαῦτα πρόσωπα ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἀνῆκον εἰς λίαν ὑψηλὰς καὶ ἐνδόξους οἰκογενείας.

Μόνον οὕτω δύνανται αἱ μοναχικαὶ ἀδελφότητες νὰ ἦναι γενναῖαι, ἐλευθέριαι, καὶ ἀφιλοκερδεῖς. Τὸ πάλαι οἱ μονασταὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀνατολῆς ὄχι μόνον ἔζων ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν των, ἀλλὰ ἔκαμνον πρὸς τούτοις καὶ ἀπείρους ἐλεημοσύνας· ἔβλεπες ἐπὶ τῆς θαλάσσης πλοῖα πεφορτισμένα ἀπὸ τὰς ἐλεημοσύνας των. Σήμερον διὰ νὰ συντηρηθῇ μία μοναχικὴ ἀδελφότης, ἀπαιτεῖ κολοσσιαῖα εἰσοδήματα. Αἱ μὲν οἰκογένειαι, αἱ ὁποῖαι συνείθισαν εἰς τὴν πτωχείαν, συντηροῦνται μὲ ὀλίγα ἔξοδα καὶ ζῶσι μὲ μεγάλην οἰκονομίαν· αἱ μοναχικαὶ δ' ὅμως ἀδελφότητες δὲν δύνανται νὰ ζήσωσι μὲ ὀλιγάρκειαν, ἀλλὰ θέλουσι τὰ πάντα ἐν ἀφθονίᾳ καὶ πλησμονῇ. Πόσαι ἑκατοντάδες οἰκογενειῶν θὰ συνετηροῦντο καὶ θὰ ἔζων ἐντίμως μὲ τὰ ἔξοδα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα μόλις φθάνουσι νὰ συντηρήσωσι μίαν μόνην μοναχικὴν ἀδελφότητα, ἡ ὁποία ἐπαγγέλλεται, ὅτι ἀπηρνήθη τὰ ἀγαθὰ τῶν κοσμικῶν οἰκογενειῶν, διὰ νὰ ἀσπασθῇ τὴν πτωχείαν τοῦ Χριστοῦ! Ὁποῖος κατάγελως! Ὁποία ἀνατροπὴ τῶν πραγμάτων! Ἐν ταῖς μοναχικαῖς ταύταις ἀδελφότησι τὰ ἔξοδα τὰ ὁποῖα δαπανῶνται εἰς τὰ νο-

σοκομεῖα ὑπερβαίνουσι συχνάκις τὰ ἔξοδα τῶν πτωχῶν μιᾶς ὁλοκλήρου πόλεως. Διότι ἕκαστος μοναχὸς ζῇ ἐν μεγάλῃ ἀνέσει καὶ εἶναι ἕτοιμος πάντοτε νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἰδίας αὐτοῦ φιλαυτίας, εὐθὺς ὡς αἰσθανθῇ καὶ τὴν παραμικρὰν ἀσθένειαν· διότι ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς ἀνέσεως περιποιεῖται πάντοτε τὸν ἑαυτόν του καὶ τὴν τρυφερότητά του καὶ ζητεῖ νὰ προλάβῃ πᾶσαν κακοδιαθεσίαν· διότι οὐδόλως ζῇ βίον ἁπλοῦν, πτωχικόν, ἐνεργητικὸν καὶ γενναῖον.

Τούτου ἕνεκα βλέπομεν ἐν ταῖς Μοναῖς, αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε νὰ ἐξασκῶσι πτωχείαν, βλέπομεν, λέγω, ἐριστικότητα καὶ ἐξαγρίωσιν σκανδαλώδη διὰ τὸ συμφέρον. Τὸ φάσμα τῆς ἀδελφότητος χρησιμεύει ὡς πρόφασις διὰ νὰ σκεπάσῃ τὰ πάντα· ὡσὰν νὰ ἦτο ἡ ἀδελφότης ἕτερον πρᾶγμα καὶ ὄχι ἡ σύναξις τῶν κατὰ μέρος ἀδελφῶν, οἱ ὁποῖοι ἀπηρνήθησαν τὰ πάντα. καὶ ὡσὰν ἡ ἀπαιτουμένη ἀφιλοκέρδεια δι' ἕνα ἕκαστον μοναχὸν νὰ μὴ ὤφειλε νὰ καταστήσῃ ὅλην τὴν ἀδελφότητα ἀφιλοκερδῆ. Ἐὰν ἔχῃς κρισολογίας δικαστικὰς μὲ πτωχοὺς καὶ πιεζομένους ὑπὸ πολυμελοῦς οἰκογενείας ἀνθρώπους, βλέπεις ὅτι οἱ τοιοῦτοι συνήθως εἶναι εὐθεῖς, μετριοπαθεῖς, εὐσυμβίβαστοι καὶ ὑποχωρητικοὶ χάριν τῆς εἰρήνης. Ἐὰν ὅμως ἔχῃς δικαστικὰς ὑποθέσεις μὲ μίαν μοναχικὴν ἀδελφότητα, βλέπεις ὅτι αὕτη προσφέρεται πρὸς σὲ μὲ μεγάλην γλισχρότητα καὶ λεπτολογίαν, ὡσὰν νὰ φοβῆται τρόπον τινὰ μὴ προσκρούσῃ εἰς τὴν συνείδησιν. Ἐντρέπομαι ἐπὶ τῷ ὅτι λέγω τοῦτο· σᾶς τὸ λέγω τρόπον τινὰ μυστικὰ καὶ μὲ πόνον ψυχῆς, σᾶς τὸ λέγω τρόπον τινὰ κατ' ἰδίαν εἰς τὸ οὖς διὰ νὰ σᾶς νουθετήσω, σᾶς, τοὺς μιμητὰς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ τέλος πρέπει νὰ λεχθῇ, διότι δυστυχῶς εἶναι ἀληθές· δὲν βλέπεις ἄλλους ἀνθρώπους τοσοῦτον μικρολόγους καὶ ἐξιππασμένους, τοσοῦτον δυσκόλους, τοσοῦτον ἐπιμόνους καὶ φλογεροὺς εἰς τὰς διαδικασίας, ὅσον τοὺς μοναχοὺς τούτους, οἱ ὁποῖοι οὔτε ἔπρεπε μάλιστα νὰ ἔχωσι δικαστικὰς ὑποθέσεις. Καρδίαι χαμερπεῖς! Καρδίαι στενόχωροι καὶ μικρόψυχοι! Αὕτη εἶναι λοιπὸν ἡ μόρφωσις τὴν ὁποίαν ἐλάβετε ἐν τῇ χριστιανικῇ σχολῇ; Αὐτὸ εἶναι τὸ μάθημα τὸ ὁποῖον ἐμάθετε παρὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος, οὔτε εἶχέ που τὴν κεφαλὴν κλῖναι, καὶ ὁ ὁποῖος ἔλεγε: «***Μακάριόν ἐστι διδόναι μᾶλλον, ἢ λαμβάνειν***» καθὼς μᾶς βεβαιοῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος; (Πράξ. 20, 35.).

Εἰσέλθετε εἰς τὰς λίαν ὑψηλὰς οἰκογενείας· εἰσδύσατε εἰς τὰ ἐνδότερα τῶν μεγαλοπρεπῶν τούτων μεγάρων· τὰ ἔξωθεν λάμπουσιν, ἀλλὰ τὰ ἔσωθεν εἶναι πλήρη ἀθλιότητος καὶ ἀταξίας· θὰ ἴδητε ἔξοδα, τὰ ὁποῖα ἡ καθολικὴ μωρία κατέστησε τρόπον τινὰ ἀπαραίτητα· θὰ ἴδητε χρέη ἐπισωρευόμενα, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ ἐξοφλήσωσι· θὰ ἴδητε ἄπειρον πλῆθος ὑπηρετῶν, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν γνωρίζει τις ποῖον νὰ παύσῃ,

διὰ νὰ τοὺς ὀλιγοστεύσῃ· θὰ ἴδητε τέκνα, εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ὁποίων δὲν δύναταί τις νὰ ἐπαρκέσῃ· θὰ ἴδητε, ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ὑποφέρουσι καὶ δεινοπαθοῦσι μυστικῶς, κρύπτουσιν ὅμως τὰ παθήματά των· καὶ εἶναι πτωχοὶ ὄχι ἁπλῶς, ἀλλὰ πτωχοὶ ἄτιμοι, πτωχοὶ ἄδικοι, πτωχοὶ οἱ ὁποῖοι κάμνουσι καὶ ἄλλους πτωχοὺς νὰ ὑποφέρωσι, τοὺς δανειστάς των, λέγω· εἶναι πτωχοὶ ἕτοιμοι νὰ χρεωκοπήσωσι, καὶ νὰ χρεωκοπήσωσι μὲ δόλον καὶ ἀπάτην. Ἰδοὺ ὁποίου εἴδους εἶναι τὰ πλούτη τῆς γῆς· ἰδοὺ ὁποῖοι εἶναι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι πολλάκις ἐκθαμβοῦσι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων.

Μοναχοὶ πτωχοί, μιμηταὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος προσηλώθη γυμνὸς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, θὰ τολμήσητε νὰ παραβληθῆτε καὶ νὰ ὁμοιωθῆτε μὲ τοὺς πλουσίους τούτους; Σεῖς ὑπεσχέθητε νὰ ἐγκαταλείψητε τὰ πάντα· αὐτοὶ ὅμως ἐπαγγέλλονται (τὸ) νὰ ζητῶσι καὶ νὰ ἀποκτῶσι τὰ πλούτη καὶ τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου. Μὴ παραβάλλετε τὰ ἀγαθά των πρὸς τὰ ἰδικά σας, ἀλλὰ τάς ἀνάγκας σας πρὸς τὰς ἰδικάς των. Ποῖαι εἶναι αἱ ἀληθεῖς ἀνάγκαι σας, αἱ ὁποῖαι δὲν δύνανται νὰ ἱκανοποιηθῶσι. Πόσας δὲ ἀνάγκας θὰ ἴδῃ τις παρὰ τοῖς πλουσίοις ἐκείνοις, αἱ ὁποῖαι ἀληθῶς δὲν δύνανται νὰ ἱκανοποιηθῶσι!

Ἀλλὰ προσέτι ἡ πτωχεία ἐκείνων εἶναι ἄτιμος καὶ ἀπαρηγόρητος· ἡ ἰδική σας ὅμως πτωχεία εἶναι ἔνδοξος καὶ σᾶς φέρει πολλὴν τιμήν. Ἡ πτωχεία αὕτη (ἐὰν ἦναι δυνατὸν νὰ τὴν ὀνομάσωμεν πτωχείαν, διότι οὐδὲν πρᾶγμα στερεῖσθε), ἡ πτωχεία αὕτη, λέγω, σᾶς τρομάζει ἐν τούτοις, σᾶς κάμνει νὰ γογγύζητε καὶ νὰ βαστάζητε ἀνυπομόνως τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ. Πόσον ὁ ζυγὸς οὗτος εἶναι ἐλαφρὸς καὶ γλυκύς! καὶ ὅμως θεωρεῖτε τὸν ἑαυτόν σας καταπονούμενον ὑπ' αὐτοῦ! Ὁποία ἄνεσις τὸ νὰ εὑρίσκῃ τις τὰ πάντα ἐν τῇ Μονῇ, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐγκλείεται χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην τῶν ἔξω, χωρὶς νὰ καταφεύγῃ εἰς οὐδεμίαν βιομηχανίαν, χωρὶς νὰ ἦναι ἐκτεθειμένος εἰς τάς περιπετείας τῆς τύχης, χωρὶς νὰ ἦναι ὑποχρεωμένος εἰς οὐδεμίαν τήρησιν τῶν τυραννικῶν ἐθιμοτυπιῶν τῆς ψευδοφιλοφροσύνης, χωρὶς νὰ διατρέχῃ κανένα κίνδυνον ἀπωλείας τινὸς πράγματος, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην νὰ κερδήσῃ τι, ὁποία ἄνεσις, λέγω, τὸ νὰ ἦναι. τέλος, βέβαιος ὅτι οὐδέποτε θὰ ἔχῃ ἔλλειψιν τῶν χρειωδῶν, εἰ μὴ τῶν περιττῶν, τὰ ὁποῖα θὰ τῷ παρεῖχον περισσότερον πόνον παρὰ εὐχαρίστησιν! Τίς ἄλλος δύναται νὰ καυχηθῇ, ὅτι δύναται νὰ εὕρῃ τοσαῦτα μέσα καὶ τοιαύ ας εὐκολίας ἐντὸς τῆς οἰκογενείας του! Τίς ἀπὸ τοὺς νομιζομένους ἐκείνους πλουσίους, τοὺς ὁποίους πρότερον ἀνεφέρομεν, δὲν εἶναι πτωχότερος μέσα εἰς τὰ φαινομενικὰ πλούτη του ἀπὸ τοὺς μοναχούς, οἱ ὁποῖοι ἀπεκδύονται οὕτω τὰ πάντα ἔν τινι τοιούτῃ Μονῇ;

Ὦ Θεέ μου! Πότε θὰ δώσῃς καρδίας νέας καρδίας ἀξίας Σοῦ, καρδίας μισούσας τὴν ἰδιοκτησίαν, καρδίας εἰς τὰς ὁποίας νὰ δύνασαι νὰ ἐπαρκῇς, καρδίας αἱ ὁποῖαι νὰ χαίρωσιν εἰς τὸ νὰ ἀποσπῶνται ἀπὸ τὰ γήϊνα καὶ νὰ γίνωνται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀκτήμονες, καθὼς ἀπ' ἐναντίας αἱ φιλόδοξοι καὶ φιλάργυροι κοσμικαὶ καρδίαι συνειθίζουσι νὰ ἐκτείνωσιν ἐπὶ πλεῖον καὶ πλεῖον τὰς ἐπιθυμίας των καὶ τὰς κτήσεις των; Ἀλλὰ τίς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ τολμήσῃ νὰ παραπονηθῇ διὰ τὴν πτωχείαν; Ἂς παρουσιασθῇ· θέλω νὰ τὸν ἐπιστομίσω καὶ νὰ τὸν καταισχύνω· ἢ μᾶλλον δίδαξον αὐτὸν Σύ, ὦ Θεέ μου, συγκίνησον, ἐμψύχωσον αὐτόν, καὶ δὸς νὰ αἰσθανθῇ ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας του, πόσον γλυκὺ εἶναι τὸ νὰ ἦναί τις ἐλεύθερος διὰ τῆς ἀκτημοσύνης, καὶ πόσον εἶναι εὐτυχὴς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δὲν συνδέεται πρὸς τὴν γῆν μὲ κανένα δεσμόν.

Β'.) Εἰς τὴν ὁμολογίαν τῆς πτωχείας, τὴν ὁποίαν καθομολογεῖ ὁ μοναχὸς, συνάπτεται καὶ ἡ ὁμολογία τῆς **ἁγνείας.** Ἠκούσατε δὲ τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος: ***«Θέλω ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι»*** καὶ πάλιν: ***«Θλῖψιν δὲ ἕξουσι τῇ σαρκὶ οἱ ἔγγαμοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι»*** (Α'. Κορ. 7, 28 καὶ 32). Τὸ βλέπετε, ἡ ἁγνεία ἤτοι ἡ παρθενία δὲν εἶναι ζυγὸς σκληρὸς καὶ τραχύς, οὔτε πόνος καὶ αὐστηρία· ἀλλ' εἶναι ἀπ' ἐναντίας ἐλευθερία, εἶναι εἰρήνη, εἶναι γλυκεῖα ἀπαλλαγὴ τῶν δριμειῶν μεριμνῶν καὶ τῶν πικρῶν θλίψεων, αἱ ὁποῖαι βασανίζουσι τοὺς ἐγγάμους ἀνθρώπους. Ὁ γάμος εἶναι ἅγιος, τίμιος καὶ ἀμίαντος, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀποστόλου (Ἑβρ. 13, 4)· ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν Ἀπόστολον, ὑπάρχει μία ἄλλη ὁδὸς ἁγνοτέρα καὶ γλυκυτέρα· αὕτη δὲ εἶναι ἡ ἁγία παρθενία. Ἐπιτρέπεται μὲν νὰ ζητήσῃ τις βοήθημα εἰς τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκός· μακάριος ὅμως ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει ἀνάγκην τοιούτου βοηθήματος, ἀλλὰ δύναται νὰ κατανικᾷ τὴν σάρκα· διότι ἡ σὰρξ προξενεῖ ἐπαισθητοὺς πόνους καὶ ταλαιπωρίας εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δὲν δύνανται νὰ τὴν δαμάσωσιν ἐντελῶς.

Ἐρωτήσατε, παρατηρήσατε, ἀκούσατε· τί θὰ εὕρητε μέσα εἰς ὅλας τὰς οἰκογενείας, καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς γάμους τοὺς ὁποίους νομίζετε κάλλιστα ἡρμοσμένους καὶ εὐτυχεστέρους τῶν ἄλλων; τί ἄλλο; εἰ μὴ ταλαιπωρίας, βάσανα, ἀντιλογίας, στενοχωρίας; Ἰδοὺ λοιπὸν αἱ θλίψεις περὶ τῶν ὁποίων ὁμιλεῖ ὁ Ἀπόστολος. Οὐχὶ λοιπὸν ἄνευ λόγου εἶπεν, ὅτι θλῖψιν θὰ ἔχωσι τῇ σαρκὶ οἱ ἔγγαμοι. Ἰδοὺ ὅπου καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος ὁμιλεῖ ζωηρότερον περὶ τούτου. Ἅπασα ἡ ἀνθρώπινος φύσις στενάζει καὶ ὑποφέρει. Ἂς ἀφήσωμεν κατὰ μέρος καὶ ἂς ἀποσιωπήσωμεν τοσούτους γάμους, οἱ ὁποῖοι εἶναι πλήρεις διχονοιῶν σκανδαλωδῶν, καὶ ἂς ἐξετάσωμεν, πάλιν ἐπαναλαμβάνω, τοὺς καλλιτέρους μόνον γάμους. Ἂς ὑποθέσωμεν, ὅτι δὲν ἀπαντῶμεν ἐν αὐτοῖς τίποτε λυπηρὸν καὶ δυσάρεστον· ἀλλὰ πόσον

εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποφέρωσιν ἀμφότεροι, ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνή, διὰ νὰ προλάβωσι πᾶσαν ἔκρηξιν διχονοίας καὶ στάσεως! Ἂς ὑποθέσωμεν, ὅτι ἀμφότεροι εἶναι ἐξ ἴσου συνετοὶ καὶ σκεπτικοὶ ἄνθρωποι (πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι λίαν σπάνιον καὶ σχεδὸν ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ)· ἀλλ' ὅμως ἑκάτερος ἔχει τὰ ἰδιώματά του, τὰς προλήψεις του, τὰς ἕξεις τους, τὰς σχέσεις του. Ὅσον καὶ νὰ συμφωνήσωσι πρὸς ἀλλήλους οἱ δύο σύζυγοι, οἱ χαρακτῆρες τῶν ἀνθρώπων ἔχουσι πάντοτε ἱκανὰς ἀντιθέσεις, αἱ ὁποῖαι πάντοτε προξενοῦσι συχνὰς ἐναντιότητας ἐν συναναστροφῇ τοσοῦτον μακρᾷ, οἷος ὁ γάμος, ἐν τῷ ὁποίῳ οἱ σύζυγοι βλέπουσιν ἀλλήλους λίαν ἐκ τοῦ πλησίον· ἐν τῷ ὁποίῳ βλέπουσιν ἀλλήλους λίαν συχνά· βλέπουσιν ἀλλήλους μὲ ὅλας τὰς ἐλλείψεις ἀμφοτέρων τῶν μελῶν, εἰς λίαν φυσικωτέρας καὶ ἀπροόπτους περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας δὲν εἶναι διόλου δυνατὸν νὰ προπαρασκευασθῇ τις. Ὁ ἄνθρωπος ἀποκάμνει καὶ δὲν εὑρίσκει πλέον τὴν τέρψιν, τὴν ὁποίαν εὕρισκεν ἐν ἀρχῇ· διότι ἡ ἀτέλεια τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία εἶναι πάντοτε ἀναπόσπαστος ἀπὸ τῆς φύσεώς του, γίνεται ὁσημέραι ἐπὶ μᾶλλον ἐπαισθητή. Εἶναι ἀνάγκη καθ' ὥραν νὰ καταπνίγῃ τὰς ἀντιπαθείας του, νὰ μὴ δεικνύῃ τὰς δυσαρεσκείας του, καὶ νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτόν του αἴτιον τούτων, ἀναλαμβάνων πάντοτε ἐφ' ἑαυτὸν τὸ φορτίον. Ἡ φιλαρέσκεια σὺν τῷ χρόνῳ ἐλαττοῦται, ἡ καρδία ἀποξηραίνεται, καὶ καταντᾷ ὁ ἕνας σταυρὸς καὶ βάσανος διὰ τὸν ἄλλον· ὑποθέτω, ὅτι ἀγαπᾷ τὸν σταυρόν του τοῦτον· οὐχ ἧττον ὅμως εἶναι σταυρὸς καὶ εἶναι ἠναγκασμένος νὰ τὸν σηκώνῃ. Συχνάκις μάλιστα δὲν συνάπτεται πλέον ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον, εἰ μὴ τὸ πολὺ πολὺ διὰ τὸ καθῆκον, ἢ συνδέονται πρὸς ἀλλήλους μὲ μίαν ξηρὰν ἐκτίμησιν, ἢ μὲ μίαν φιλίαν ἠλλοιωμένην καὶ ἄνοστον, ἡ ὁποία μόνον εἰς δεινάς τινας περιστάσεις ἐξυπνίζεται καὶ ἰσχυροποιεῖται. Ἡ καθημερινὴ σχέσις οὐδεμίαν σχεδὸν γλυκύτητα ἔχει· ἡ καρδία οὐδεμίαν σχεδὸν εὐφροσύνην εὑρίσκει· καὶ ὁ γάμος καθίσταται μᾶλλον συναφή τις συμφέροντος, σύνδεσμος τιμῆς, καὶ σχέσις ἐμπιστοσύνης, παρὰ φιλία τρυφερὰ καὶ ἐγκάρδιος.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν, ὅτι ἡ φιλία αὐτῶν εἶναι ζωηρά, ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς; ποῦ καταλήγει; Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς εἶναι νὰ προξενῇ εἰς ἀμφοτέρους τοὺς συζύγους ἁβρότητας, τρυφερότητας καὶ συνεπῶς ἀνησυχίας. Διότι ἐπὶ τέλους θὰ γίνῃ ἀνάγκη ὁ εἷς ἐκ τῶν συζύγων νὰ ἀποθάνῃ καὶ νὰ ἀφήσῃ ἀπαρηγόρητον τὸν ἐπιζῶντα ἄνδρα, ἢ τὴν ἐπιζῶσαν σύζυγον, καὶ νὰ κάμῃ αὐτὸν νὰ διασπαράττηται ὑπὸ ὀδυνῶν κατὰ τοσοῦτον δριμυτέρων, ὅσον γλυκύτερος ἦτο δι' αὐτοὺς ὁ γάμος.

Προσθέσατε εἰς τὰς θλίψεις ταύτας τὰς πικρίας τὰς ὁποίας δοκιμάζουσιν οἱ γονεῖς ἐκ τῶν τέκνων, τὰ ὁποῖα ἐνδέχεται νὰ ἦναι ἢ ἀνάξια τῶν γονέων αὐτῶν καὶ ἔκφυλα, ἢ ἀξιαγάπητα

μέν, ἥκιστα ὅμως εὐαίσθητα πρὸς τὸ φίλτρον· ἢ εἶναι πλήρη καλῶν καὶ κακῶν ἰδιωμάτων, καὶ βασανίζουσι μὲ τὸ κρᾶμα τοῦτο τῶν ἰδιωμάτων τὴν ψυχὴν τῶν γονέων των· ἢ ἐπὶ τέλους ἐγεννήθησαν μὲ πολλὰ ἐπαινετὰ προσόντα καὶ ἑπομένως διασπαράττουσι καὶ πληγόνουσι καιρίως τὴν καρδίαν τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρός των, ὅταν συμβῇ κατὰ τὸ γῆράς των νὰ ἴδωσιν αὐτὰ ἀφαρπαζόμενα προώρως ὑπὸ τοῦ θανάτου, καὶ ἀποσβεννυμένας οὕτω πάσας αὐτῶν τὰς ἐλπίδας. Νὰ προσθέσω ἀκόμη πάντα τὰ λυπηρά, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποφέρῃ ἐν τῷ βίῳ ὁ ἔγγαμος ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν του, τῶν γειτόνων του, τῶν ἐχθρῶν του, καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν φίλων του ἀκόμη; τὰς ζηλοτυπίας, τὰς δολιότητας, τὰς συκοφαντίας, τὰς δικογραφίας, τὰς ἀπωλείας τῶν ὑπαρχόντων, τὰς ἐνοχλήσεις τῶν δανειστῶν; Εἶναι δυνατὸν πλέον νὰ θεωρηθῇ ζωὴ ὁ τοιοῦτος βίος; Ὢ φρικώδεις θλίψεις, πόσον γλυκὺ εἶναι νὰ σᾶς ἐκφύγῃ τις ἐν τῇ ἐρημίᾳ καὶ τῇ μοναξίᾳ τοῦ μοναχικοῦ βίου!

Ὢ ἁγία παρθενία! Μακάριαι εἶναι ἐκεῖναι αἱ ἁγναὶ περιστεραί, αἱ ὁποῖαι αἰρόμεναι ὑπὸ τῶν πτερύγων τοῦ θείου ἔρωτος πορεύονται νὰ ζητήσωσι τὴν εὐφροσύνην των ἐν τῇ ἐρήμῳ! Ὢ! πόσον ἐκλεκταὶ καὶ ἠγαπημέναι εἶναι αἱ ψυχαί, εἰς τὰς ὁποίας ἐδόθη τὸ χάρισμα τοῦ νὰ ζῶσιν ἀνεξάρτητοι ἐκ τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς σαρκός! Αἱ τοιαῦται ψυχαὶ ἔχουσιν ἀθάνατον Νυμφίον, εἰς τὸν ὁποῖον οὐδέποτε θὰ εὕρωσιν οὐδεμίαν σκιὰν ἀτελείας, ὁ ὁποῖος τὰς ἀγαπᾷ καὶ τὰς καθιστᾷ εὐτυχεῖς διὰ τοῦ ἔρωτός του. Αἱ τοιαῦται ψυχαὶ οὐδὲν ἔχουσι νὰ φοβηθῶσι, εἰ μὴ τὸ νὰ μὴ δύνανται νὰ τὸν ἀγαπῶσιν, ὅσον θέλουσιν, ἢ τὸ νὰ ἀγαπῶσιν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον αὐτὸς δὲν ἀγαπᾷ.

Διότι πρέπει νὰ τὸ γνωρίζωμεν, ἀδελφοί, ὅτι ἡ παρθενία τοῦ σώματος τότε μόνον εἶναι καλή, ὅταν συνεργῇ εἰς τὴν παρθενίαν τοῦ πνεύματος· διότι ἄλλως θὰ φανῶμεν ὡς περιορίζοντες τὴν θρησκείαν εἴς τινα σωματικὴν στέρησιν καὶ ἰουδαϊκὴν ἐξάσκησιν. Καταδαμάζομεν τὴν σάρκα διὰ τοῦτο μόνον, ὅπως καταστήσωμεν τὸ πνεῦμα ἐλευθερώτερον καὶ θερμότερον πρὸς τὸν θεῖον ἔρωτα· ἄλλως οὐδὲν ὠφελεῖ ἡ καταδάμασίς τῆς σαρκός. Ἡ παρθενία αὕτη τοῦ σώματος οὐδὲν ἕτερον εἶναι, εἰ μὴ ἀπόρροια παρθενευούσης ψυχῆς, ἡ ὁποία δι' οὐδεμιᾶς κοσμικῆς προσπαθείας καταδέχεται νὰ μολύνῃ ἑαυτήν. Ἐὰν ἀγαπᾶτε πᾶν ὅ,τι ὁ Θεὸς δὲν ἀγαπᾷ, ἢ ἀγαπᾶτε μὲν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ, ἀγαπᾶτε ὅμως αὐτὸ οὐχὶ μὲ θείαν καὶ ἱερὰν ἀγάπην, ἀλλὰ μὲ ἄλλον σκοπόν, πρέπει νὰ γνωρίζητε, ὅτι δὲν εἶσθε παρθένοι. Οὐδὲν ὄφελος τῆς παρθενίας τοῦ σώματος, ἐὰν δὲν εἶσθε παρθένοι κατὰ τὸ πνεῦμα. Τὸ ἄνθος τοῦτο τῆς παρθενίας τοῦ σώματος, τὸ τοσοῦτον ὡραῖον, θεωρεῖται μεμαραμένον καὶ καταπεπατημένον, ἐὰν ἡ ψυχὴ δὲν ἦναι παρθένος. Ὁ οὐράνιος Νυμφίος ζητεῖ τὴν ἀγάπην τῆς καρδίας σας·

σεῖς δὲ ἀφιερώνετε τὴν καρδίαν σας εἰς τὰ ἐφύβριστα κτίσματα, εἰς πράγματα ψευδῆ, αἰσχρά, ἄτιμα καὶ ἀκάθαρτα, καὶ διεγείρετε οὕτω τὸν ζῆλον Αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ἤθελε νὰ κατέχῃ ὅλην τὴν καρδίαν σας. Ὦ! Οἵα ἀπιστότης ψυχῆς πρὸς τὸν ἴδιον αὐτῆς Νυμφίον! Ἡ μοιχαλὶς καρδία σας ἀνοίγεται εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ· ἐπανέλθετε, ἐπανέλθετε πρὸς Αὐτόν. Ἀκούσατε τί λέγει ὁ ἀπόστολος Πέτρος: «***Καταστήσατε τὴν ψυχήν σας ἁγνὴν διὰ τῆς ὑπακοῆς εἰς τὴν ἀγάπην***» (Α΄. Πέτρ. 1, 22)· μὲ ἕνα λόγον, μόνος ὁ νόμος τῆς ἀγάπης δύναται νὰ ἀναφέρῃ καὶ νὰ ἐπαναγάγῃ τὰ πάντα πρὸς τὸν Θεόν, καὶ μόνον διὰ τῆς ἀγάπης δύναται ἡ ψυχὴ νὰ καταστῇ παρθένος ἀξία τῶν γάμων τοῦ Ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ.

Γ΄.) Ἡ τρίτη ὑπόσχεσις, τὴν ὁποίαν δίδει ὁ ἀποτασσόμενος τοῦ κόσμου, εἶναι τὸ νὰ **ὑπακούῃ** καθ' ὅλον τὸν βίον του εἰς τοὺς Προεστῶτας τῆς Μονῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀφιεροῦται εἰς τὸν Θεόν. Ἡ **ὑπακοή**, θὰ μοὶ εἴπητε, εἶναι ὁ σκληρότερος καὶ βαρύτερος ζυγός. Δὲν ἀρκεῖ μόνον τὸ νὰ ὑπακούωμεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους, ἐξ ὧν ἐξαρτώμεθα κατὰ φύσιν, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποδουλωθῶμεν καὶ εἰς νέους κυρίους; Διότι μὲ τὴν ὁμολογίαν τῆς ὑπακοῆς καθυποτάσσει τις τὸν ἑαυτόν του ὄχι μόνον εἰς τοὺς συνετοὺς καὶ τοὺς ἀγαπῶντας ἡμᾶς προεστῶτας, ἀλλ' ἀκόμη καὶ εἰς προεστῶτας ἐμπαθεῖς, ἰδιοτρόπους, καὶ σκληρούς, οἱ ὁποῖοι πάντοτε εἶναι ἄνθρωποι ἀτελεῖς καὶ συνήθως φίλαρχοι. Τοιαῦτα βεβαίως σκέπτεσθε, ἀδελφοί μου, νὰ ἀντιτάξητε κατὰ τῆς ὑπακοῆς. Ἀλλά, ἀκούσατε μὲ προσοχὴν καὶ ταπεινοφροσύνην τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους θὰ προσπαθήσω νὰ σᾶς εἴπω περὶ τούτου.

Κυρίως εἰπεῖν, δὲν πρέπει νὰ ὑπακούῃ τις εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οὐδὲ πρέπει ἡ ὑπακοὴ νὰ ἀποβλέπῃ τοὺς ἀνθρώπους. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἐκπληρῶσι πιστῶς τὸ ἔργον τῆς διακονίας αὐτῶν, τότε κάμνουσι νὰ βασιλεύῃ ὁ νόμος· δὲν ἐξουσιάζουσι λοιπὸν αὐτοὶ πλέον, ἀλλὰ γίνονται ἁπλοῖ ὑπηρέται τοῦ νόμου. Ὑποτάσσονται καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν νόμον, καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ γίνονται τρόπον τινὰ ἀληθεῖς ὑπηρέται ὅλων τῶν ὑπηρετῶν. Τοῦτο δέ, τὸ ὁποῖον λέγω, δὲν εἶναι μεγαλοπρεπὴς ἔκφρασις διὰ νὰ σκεπάσῃ τὴν κυριότητα αὐτῶν, ἀλλ' εἶναι ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ ἐκλάβωμεν κατὰ γράμμα, ἀλήθεια σπουδαία, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐδίδαξεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ὁ προεστὼς ἦλθε διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ, καὶ ὄχι διὰ νὰ ὑπηρετηθῇ. Εἶναι ἀνάγκη νὰ εἰσέλθῃ εἰς ὅλας τὰς δεινὰς περιστάσεις· εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνηται μικρὸς μὲ τοὺς μικρούς· νὰ βαστάζῃ τὰς ἀσθενείας τῶν ἀδυνάτων, νὰ ὑποστηρίζῃ τοὺς πειραζομένους· νὰ ἦναι ὄχι μόνον ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ἄνθρωπος ὅλων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους ἀνέλαβε νὰ ὁδηγῇ· εἶναι ἀνάγκη νὰ λη-

σμονῇ τὸν ἑαυτόν του, νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτόν του ὡς οὐδέν, νὰ ἀπολέσῃ τὴν ἐλευθερίαν του, καὶ νὰ γείνῃ διὰ τῆς ἀγάπης δοῦλος καὶ ὀφειλέτης τῶν ἀδελφῶν του· μὲ ἕνα λόγον ἀναγκάζεται νὰ γίνητε τὰ πάντα τοῖς πᾶσι. Κρίνατε λοιπόν, ἀδελφοί, κρίνατε μόνοι σας πόσον ἐπίπονον εἶναι τὸ ἔργον τῆς διακονίας τοῦ προεστῶτος, καὶ σκέφθητε ἂν πρέπῃ νὰ κάμητε μὲ τὴν ἀπείθειαν καὶ ἀνυποταξίαν σας νὰ ἀγανακτῶσιν οἱ προεστῶτες καὶ νὰ ἐκπληρῶσι τὸ ἱερὸν τοῦτο ἔργον τῆς διακονίας των μὲ πικρίας καὶ στεναγμούς, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος: **«Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν... ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι καὶ μὴ στενάζοντες.»** (Ἑβρ. 13, 17).

Ἀλλά, θὰ μοὶ εἴπητε, οἱ προεστῶτες εἶναι ἄνθρωποι ἀτελεῖς, καὶ ἑπομένως ἔχομεν νὰ ὑποφέρωμεν τὰς δυστροπίας των, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καθιστᾷ τὴν ὑπακοὴν σκληρὰν καὶ ἀνυπόφορον. Παραδέχομαι· οἱ προεστῶτες εἶναι ἄνθρωποι ἀτελεῖς· δύνανται νὰ καταχρῶνται τῆς ἐξουσίας των· ἀλλὰ τόσον τὸ χειρότερον δι᾽ αὐτούς, ἐὰν ποιῶσι κατάχρησιν τῆς ἐξουσίας των· σεῖς ἐκ τῆς καταχρήσεως ταύτης δύνασθε νὰ ὠφεληθῆτε ὄφελος βέβαιον καὶ αἰώνιον. Αἱ δυστροπίαι τοῦ προεστῶτος, ὡς πρὸς τοὺς κανόνας τῆς διακονίας αὐτοῦ, δύνανται νὰ γίνωσι διὰ σᾶς, κατὰ τὰς περὶ ὑμῶν σοφὰς βουλὰς τοῦ Θεοῦ, εὔκαιρος περίστασις πρὸς τὸ νὰ καταδαμάσητε καὶ νὰ ταπεινώσητε τὴν λίαν εὐερέθιστόν σας φιλαυτίαν καὶ οἴησιν. Παραδείγματος χάριν: ὁ προεστὼς πίπτει εἰς ἓν σφάλμα· ἡμεῖς ὅμως πρέπει ταὐτοχρόνως νὰ μὴ λησμονῶμεν, ὅτι ὁ Θεὸς παραχωρεῖ τοῦτο ὡς ἐπάναγκες διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν ὑπηκόων του. Ὥστε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θεωρούμενον ἔκ τινος ἀπόψεως εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀδικίας καὶ δυστροπίας τοῦ προεστῶτος, τοῦτο, παρατηρούμενον ἐξ ἄλλης ἀπόψεως βαθυτέρας καὶ σπουδαιοτέρας, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς θείας θελήσεως καὶ τῆς περὶ ὑμᾶς σοφῆς Αὐτοῦ κηδεμονίας. Παύσατε λοιπὸν νὰ παρατηρῆτε τὸν προεστῶτα, ὁ ὁποῖος οὐδὲν ἕτερον εἶναι, εἰ μὴ εὐτελὲς καὶ ἐλλειπτικὸν ὄργανον τῆς τελειοτάτης καὶ πανοικτίρμονος τοῦ Θεοῦ προνοίας. Μάθετε νὰ ἀποβλέπητε πρὸς μόνον τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος μεταχειρίζεται τὰς ἐλλείψεις τῶν προεστώτων ὡς μέσον διὰ νὰ διορθώσῃ τὰς ἰδικάς σας. Μὴ ὀργίζεσθε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι τίποτε. Μὴ ἐπανίστασθε κατ᾽ ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ἐκπροσωπεῖ αὐτὸν τὸν Θεόν, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ τὰ πάντα εἶναι θεῖα ὡς πρὸς τὴν διόρθωσίν σας, ἀκόμη καὶ αὐτὰ τὰ ἐλαττώματά του, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς γυμνάζει τὴν ὑπομονήν σας. Συχνάκις τὰ ἐλαττώματα τῶν προεστώτων μᾶς γίνονται ὠφελιμώτερα ἀπὸ τὰς ἀρετάς των, διότι ἔχομεν ἀκόμη περισσοτέραν ἀνάγκην νὰ θανατώσωμεν τὸν ἐγωϊσμόν μας καὶ τὸ θέλημά μας, παρὰ νὰ φωτιζώμεθα. νὰ οἰκοδομώ-

μεθα καὶ νὰ παρηγορώμεθα ὑπὸ προεστώτων ἀμέμπτων.

Ἐπὶ πλέον, ὁποία διαφορὰ ἀνὰ μέσον τῶν παθημάτων τὰ ὁποῖα ἐν τῇ ἀδελφότητι ὁ μοναχὸς ὑποφέρει ἐκ τῶν προλήψεων ἢ καὶ τῶν φαντασιοπληξιῶν ἀκόμη, ἂν ἀγαπᾶτε, τῶν προεστώτων, καὶ ἀναμέσον τῶν παθημάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποφέρῃ ὁ ἔγγαμος ἐν τῷ κόσμῳ ἐκ τῆς πεισμονῆς, τῆς ἐριστικότητος καὶ φιλοδοξίας τῆς συζύγου του, ἐκ τῆς βαθείας πληγῆς τὴν ὁποίαν θὰ ὑποστῇ ἡ καρδία του ἐπὶ τῇ ὄψει παίδων ἀναπήρων, ἐκ τῆς κακεντρεχείας τῶν συγγενῶν, ἐκ τῆς ἀπειθείας καὶ ἀπιστότητος τῶν δούλων, ἐκ τῆς ζηλοτυπίας τῶν γειτόνων, ἐκ τῆς δολιότητος καὶ τῆς ἀκαμψίας τῶν ἐχθρῶν, ἐκ τῶν ἀηδῶν καὶ ὀχληρῶν φιλοφρονητικῶν ἐθιμοτυπιῶν, ἐκ τῶν ἀνιαρῶν συναναστροφῶν καὶ σχέσεων καὶ τοσούτων ἄλλων ὑποθέσεων πικροτάτων; Ὁποία διαφορὰ ἀνὰ μέσον τοῦ ζυγοῦ τοῦ κόσμου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ζυγοῦ τοῦ Χριστοῦ! Ὁποία διαφορὰ ἀναμέσον τῶν ἀναριθμήτων ὑποδουλώσεων τοῦ κόσμου καὶ ἀνὰ μέσον τῆς ὑποταγῆς εἰς τὴν ἀδελφότητα!

Ἐν τῇ ἀδελφότητι ἡ μοναξία, ἡ σιωπὴ καὶ ἡ ἀκριβὴς ὑπακοὴ εἰς τὸν Κανονισμὸν τῆς Μονῆς καὶ τοὺς μοναχικοὺς θεσμούς, σᾶς ἐξασφαλίζει σχεδὸν ἀπὸ πᾶσαν αὐθαιρεσίαν καὶ δυστροπίαν τῶν προεστώτων ὡς καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν. Ἐν τῷ Μοναστηρίῳ τὰ πάντα εἶναι κεκανονισμένα· καί, ἐὰν ἀκολουθῇς τοὺς κανόνας τῆς Μονῆς, εἶσαι ἐξησφαλισμένος. Ὁ Κανονισμὸς τῆς Μονῆς καὶ οἱ μοναχικοὶ θεσμοὶ δὲν εἶναι φορτία τὰ ὁποῖα προσέθηκαν οἱ νομοθέται τοῦ μοναχικοῦ βίου εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ Εὐαγγελίου· οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰ μὴ λεπτομερὴς ἔκθεσις τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν καὶ ὁδηγία περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν εἰς τὸν βίον τῆς μοναχικῆς ἀδελφότητος. Ἐὰν λοιπὸν ὁ Κανονισμὸς δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰ μὴ λεπτομερὴς ἔκθεσις καὶ ὁδηγία περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν ἐν τῇ ἀδελφότητι, ἕπεται ὅτι οἱ προεστῶτες οὐδὲν ἄλλο κάμνουσιν, εἰ μὴ ἐπαγρυπνοῦσι πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν· καὶ ἐπομένως τὰ πάντα ἐπανάγουσιν ἡμᾶς πρὸς τὸ Εὐαγγέλιον.

Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀκόμη οἱ προεστῶτες, ὑπερβαίνοντες τὰ ὅριά των, μεταχειρίζωνται σκληρῶς τοὺς ὑπηκόους των, τί δύνανται νὰ τοὺς κάμωσι; Ἐὰν ἐξετάσῃς καλῶς, θὰ ἴδῃς, ὅτι οὐδὲν δύνανται νὰ τοὺς βλάψωσι. Δύνανται νὰ τοὺς λυπήσωσιν εἰς παραμικρὰ πράγματα, νὰ τοὺς στερήσωσιν ἀπὸ ματαίας τινὰς παρηγορίας, νὰ τοὺς ἐπιπλήξωσιν ὀλίγον τι ἀσπλάγχνως· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα δὲν δύνανται νὰ προχωρήσωσι καὶ πολὺ περαιτέρω, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ κόσμου. Ἐν τῇ Μονῇ τὰ πάντα εἶναι κεκανονισμένα, τὰ πάντα εἶναι ἀναγεγραμμένα ἐν τῷ προγράμματι, τὰ πάντα ἔχουσι τὰ ὡρισμένα ὅριά των. Αἱ

καθημεριναὶ ἀσκήσεις εἶναι σχεδὸν ἅπασαι ὡρισμέναι· οὐδὲν ἄλλο ἔχεις νὰ κάμῃς ἐκεῖ, εἰ μὴ νὰ ψάλλῃς τοὺς θείους ὕμνους, νὰ ἐργάζησαι, νὰ εὑρίσκησαι ἀμέσως κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν ὅπου χρειάζεται, νὰ μὴ ἀναμιγνύησαί ποτε εἰς τὰς ὑποθέσεις τὰς ὁποίας δέν σοι ἐπέτρεψαν, νὰ σιωπᾷς νὰ ἀποκρύπτησαι, να ζητῇς τὴν παρηγορίαν καὶ τὸ στήριγμά σου ἐν τῷ Θεῷ, καὶ οὐχὶ εἰς τὰς μερικὰς ἤτοι ἀτομικὰς φιλίας, αἱ ὁποῖαι ἀπαγορεύονται εἰς τὸν μοναχόν. Τί κακὸν λοιπὸν δύναται νὰ σᾶς συμβῇ; Ἐκτὸς ἐὰν νομίζητε ὅτι ἀδικεῖσθε, διότι δὲν σᾶς ἐπιφορτίζουσιν ἀξιώματα καὶ θέσεις διοικητικάς, αἱ ὁποῖαι εἶναι πάντοτε ἐπίπονοι καὶ ἐπικίνδυνοι, τὰς ὁποίας ὁ μηδέποτε ἀναλαμβάνων εἶναι λίαν εὐτυχής, καὶ πρὸς τὰς ὁποίας ὀφείλομεν μετὰ δισταγμοῦ καὶ φόβου νὰ προχωρῶμεν. Ἐκτὸς ἐὰν νομίζητε ὅτι ἀδικεῖσθε, διότι οἱ προεστῶτες σᾶς ταπεινώνουσι, σᾶς διευκολύνουσι τὸν βίον τοῦτον τῆς μετανοίας, καὶ ἑπομένως σᾶς προμηθεύουσι τὴν αἰώνιόν σας σωτηρίαν, τὴν ὁποίαν διὰ νὰ κερδήσητε ἐγένεσθε μοναχοί. Ἐὰν λοιπὸν παραπονῆσθε διὰ τοῦτο, πρέπει νὰ συλλογισθῆτε, ὅτι ὁ βίος τοῦ μοναχοῦ πρέπει εἶναι πάντοτε συνεχὴς ταπείνωσις καὶ μετάνοια· πρέπει νὰ ἀναλογισθῆτε, ὅτι ὁ χριστιανικὸς βίος, καὶ ἰδίως ὁ μοναχικός, ὀφείλει νὰ εἶναι θυσία ἀγάπης, αὐταπαρνήσεως, ταπεινώσεως καὶ συνεχοῦς μετανοίας.

Ποία εἶναι λοιπὸν ἡ σκληρότης τοῦ ζυγοῦ τῆς ὑπακοῆς; Οἴμοι! Πρέπει περισσότερον νὰ φοβῶμαι τὸ ἰδικόν μου θέλημα, παρὰ τὸ θέλημα τοῦ ἄλλου. Τὸ ἰδικόν μου θέλημα, ὅσον καὶ ἂν εἶναι καλόν, λογικόν, καὶ ἐνάρετον, εἶναι ὅμως πάντοτε ἰδικόν μου θέλημα, τὸ ὁποῖον μὲ παραδίδει εἰς τὸν ἑαυτόν μου, τὸ ὁποῖον μὲ καθιστᾷ ἀνεξάρτητον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ σφετεριστὴν τῶν χαρισμάτων Αὐτοῦ, ὅσον ὀλίγον καὶ ἂν τὸ ἐκπληρῶ. Τὸ θέλημα δ' ὅμως τοῦ ἄλλου, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐξουσίαν ἐπ' ἐμέ, ὅσον ἄδικον καὶ ἂν ἦναι, εἶναι ὡς πρὸς ἐμὲ αὐτὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Προεστὼς διατάσσει κακῶς, ἐγὼ ὅμως ὑπακούω καλῶς· πόσον θὰ εἶμαι εὐτυχής, ὅταν δὲν θὰ εἶχον νὰ κάμω τίποτε ἄλλο, εἰ μὴ νὰ ὑπακούω! Τότε θὰ ἔπαυον αἱ τοσαῦταί μου ἀσχολίαι, καὶ θὰ μοὶ ἔμενε μόνον μία ἐνασχόλησις, δηλ. τὸ νὰ μὴ ἔχω πλέον ἰδικά μου θελήματα καὶ φρονήματα, καὶ νὰ ὁδηγῶμαι ὡς μικρὸν παιδίον, χωρὶς νὰ συλλογίζωμαι περί τινος, χωρὶς νὰ προνοῶ περί τινος, χωρὶς νὰ ἐξετάζω καὶ νὰ ἐρευνῶ περί τινος. Τὰ πάντα λοιπὸν θὰ εἶναι τετελειωμένα καὶ ἕτοιμα δι' ἐμέ, ἀρκεῖ μόνον ἐγὼ νὰ ὑπακούω μὲ ἦθος ἄπλαστον, καὶ μὲ παιδικὴν ἁπλότητα. Τὸ μόνον μου ἔργον θὰ εἶναι τὸ νὰ προφυλάξω τὸν ἑαυτόν μου ἐκ τῆς ματαίας καὶ περιέργου κρίσεώς μου, νὰ μὴ ἐξετάζω τὰς αἰτίας τῶν τοιούτων ἢ τοιούτων πράξεων τῶν προεστώτων μου, καὶ νὰ ἐπαναπαύω τὴν συνείδη-

σίν μου ἐπ᾽ αὐτούς, οἱ ὁποῖοι ἔχουσιν ἅπασαν τὴν εὐθύνην τῆς διοικήσεως.

Ὢ! Πόσον γλυκεῖα εἶναι ἡ τοιαύτη εἰρήνη! Πόσον εὐτυχὴς εἶναι ἡ τοιαύτη αὐταπάρνησις! Ὁποία ἐλευθερία διὰ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα ἀκολουθοῦσι, καθὼς ὁ Ἀβραάμ, χωρὶς νὰ γνωρίζωσι ποῦ πορεύονται! Πόσον μακαρία εἶναι ἡ τοιαύτη πτωχεία τοῦ πνεύματος, διὰ τῆς ὁποίας ὁ μοναχὸς ἀπεκδύεται τὸ θέλημά του καὶ τὴν φρόνησίν του, καθὼς ἀπεκδύεται τὰ χρήματά του καὶ τὰς τῶν ἀνθρώπων κηδεμονίας καὶ προστασίας! Ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀπεκδύσει τοῦ ἰδίου θελήματος ἀνακεφαλαιοῦνται καὶ συμπεριλαμβάνονται ἐν τῇ ἀληθινῇ αὐτῶν τελειότητι καὶ αἱ τρεῖς μοναχικαὶ ὑποσχέσεις, ἤτοι ἡ **πτωχεία, ἡ ἁγνεία** καὶ **ἡ ὑπακοή.** Ἡ αὐτὴ ἁγνότης τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀπαρνηθῇ τελείως τὸν ἑαυτόν του, καθιστᾷ τὴν ψυχὴν ἐξ ἴσου παρθένον ὡς καὶ τὸ σῶμα, πτωχύνει τὸν ἄνθρωπον μέχρι τῆς ἀπεκδύσεως καὶ αὐτῶν τῶν θελημάτων του, καὶ θέτει ἐπὶ τέλους αὐτὸν εἰς μίαν ἀπαλλοτρίωσιν καὶ ἀποξένωσιν τοῦ ἑαυτοῦ του, ἐν τῇ ὁποίᾳ δὲν ἔχει πλέον ἴδιόν τι δυνάμενον νὰ τὸν ὁδηγῇ, ἀλλ᾽ ἀναγκάζεται νὰ παραδοθῇ εἰς ἄλλον τινὰ διὰ νὰ ὁδηγῆται ὑπ᾽ αὐτοῦ. Μακάριος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐργάζεται διὰ νὰ κατορθώσῃ τὰ τοιαῦτα! Μακάριος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δύναται νὰ γευθῇ τὰς ἀληθείας ταύτας! Μακάριος ἀκόμη καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀρχίζει νὰ ἐννοῇ τὰς ἀληθείας ταύτας, καὶ νὰ ἀνοίγῃ τὴν καρδίαν του εἰς αὐτάς!

Ἂς μὴ λέγῃ λοιπὸν κἀνεὶς πλέον, ὅτι ἡ ὑπακοὴ εἶναι σκληρὰ καὶ δύσκολος· ἀπ᾽ ἐναντίας μάλιστα, δύσκολον εἶναι τὸ νὰ εἶναί τις παραδεδομένος εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ εἰς τὰς ἐπιθυμίας του. Οὐαί, λέγει ἡ Γραφή, εἰς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος περιπατεῖ τὴν ἰδικήν του ὁδὸν καὶ χορταίνει μὲ τοὺς καρποὺς τῶν ἰδικῶν του σκέψεων καὶ ἀποφάσεων! (Παροιμ. 1, 31). Ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος νομίζει τὸν ἑαυτόν του ἐλεύθερον, ὅταν δὲν ἐξουσιάζηται ὑπὸ ἄλλου, καὶ ὁ ὁποῖος δὲν αἰσθάνεται, ὅτι ἕλκεται ἐσωτερικῶς ὑπό τινος τυραννικῆς ὑπερηφανείας, ὑπὸ παθῶν ἀκορέστων, καὶ μάλιστα ὑπό τινος ἰδίας φρονήσεως, ἡ ὁποία, ὑπὸ ἀπατηλήν τινα ἐξωτερικὴν ὄψιν, εἶναι συνήθως χειροτέρα καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ πάθη!

Μὴ λοιπόν, μὴ λέγετε πλέον, ὅτι ἡ ὑπακοὴ εἶναι δύσκολος καὶ τραχεῖα· ἀπ᾽ ἐναντίας, πόσον εἶναι γλυκὺ τὸ νὰ μὴ εἶναί τις παραδεδομένος εἰς τὸν ἑαυτόν του, εἰς τὸν τυφλὸν τοῦτον καὶ ἄδικον δεσπότην! Πόσον λοιπὸν ἀσμένως ἀνακράζω μετά τινος τῶν ἁγίων: ***«Τίς νὰ μοὶ δώσῃ ἀντὶ ἑνὸς ἑκατὸν προεστῶτας, διὰ νὰ μὲ κυβερνῶσι; Τοῦτο δὲν μοὶ φαίνεται στενοχωρία καὶ ἐνόχλησις, ἀλλ᾽ ἀνακούφισις καὶ βοήθεια· ὅσον περισσότερον ἐξαρτῶμαι ἐκ τῶν προεστώ-***

των μου, τοσοῦτον ὀλιγώτερον θὰ εἶμαι ἐκτεθειμένος εἰς τὸν ἑαυτόν μου». Οἱ προεστῶτες εἶναι τρόπον τινὰ ὡς τὸ περιτείχισμα τὸ ὁποῖον περιβάλλει τὸ Μοναστήριον. Δὲν πρέπει νὰ τοὺς θεωρῶμεν ὡς φυλακήν, ἡ ὁποία κρατεῖ τοὺς πεφυλακισμένους ἐν αἰχμαλωσίᾳ· ἀλλὰ πρέπει νὰ πεισθῶμεν, ὅτι εἶναι περίφραγμα καὶ προπύργιον, τὸ ὁποῖον ὑπερασπίζει τὴν ἀσθενῆ ψυχὴν κατὰ τοῦ ἀπατεῶνος κόσμου, καὶ κατὰ τῆς ἰδίας αὐτῆς ἀσθενείας καὶ σαθρότητος. Δύναταί ποτε κἀνεὶς νὰ ἐκλάβῃ τοὺς σωματοφύλακας τοῦ ἡγεμόνος ὡς ὁμάδα ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι στεροῦσιν αὐτὸν τῆς ἐλευθερίας του; Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος περικλείεται ἔν τινι ὀχυρᾷ ἀκροπόλει διὰ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὸν ἐχθρόν του, ὁ τοιοῦτος βεβαίως ὄχι μόνον δὲν χάνει τὴν ἐλευθερίαν του, ἀλλὰ καὶ τὴν διασώζει τοιουτοτρόπως.

Ταῦτα λοιπὸν εἶναι τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἀδελφοί. Ἐπειδὴ δὲ ἐπέστη ἡ ὥρα τοῦ νὰ τελειώσωμεν τὴν ὁμιλίαν μας, κατακλείομεν τὸν λόγον μας ἐνταῦθα ἀποτεινόμενοι πρὸς τὸν Σωτῆρα δι᾿ εὐχῆς καὶ λέγοντες:

Κύριε, ἔκχεον τό Πνεῦμά σου ἐπὶ τῆς ἱερᾶς Μονῆς ταύτης· σκέπασον αὐτὴν ὑπὸ τὴν κραταιάν Σου σκέπην· ὑπεράσπισον αὐτὴν μὲ τὴν αἰγίδα τῆς ἀγάπης Σου· γενοῦ κύκλωθεν αὐτῆς ὡς περιτείχισμα πυρός, τὸ ὁποῖον νὰ ὑπερασπίζῃ αὐτὴν κατὰ τοσούτων ἐχθρῶν, καὶ ἂς κατασκηνώσῃ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἡ δόξα Σου, ὡς ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Μαρτυρίου. Μὴ ἀνεχθῇς, Κύριε, ἵνα τὸ φῶς μετατραπῇ εἰς σκότος, μηδὲ τὸ ἅλας τῆς γῆς νὰ χάσῃ τὴν οὐσίαν καὶ νοστιμάδα του, ἵνα μὴ καταπατῆται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Δὸς καρδίας κατὰ τὴν καρδίαν Σου, ἔμπνευσον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν ἀποστροφὴν καὶ μῖσος πρὸς τὸν κόσμον, αὐταπάρνησιν, ἀπάρνησιν παντὸς ἰδιοτελοῦς συμφέροντος, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὴν πρὸς Σὲ ἀγάπην, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ψυχὴ πασῶν τῶν ἀληθινῶν ἀρετῶν. Ὦ ἀγάπη, ἡ τοσοῦτον ἀγνοουμένη, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον ἀναγκαία! Ἀγάπη, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ὁμιλοῦντες περὶ αὐτῆς καὶ ποθοῦντες αὐτήν, δὲν τὴν καταλαμβάνωσιν, οὐδὲ γινώσκουσι τὴν ἔκτασίν της, ἡ ὁποία δὲν ἔχει ὅρια! Ἀγάπη, ἄνευ τῆς ὁποίας ὅλαι αἱ ἀρεταὶ εἶναι ἐπιπόλαιοι, καὶ οὐδέποτε ρίπτουσι βαθείας ῥίζας μέσα εἰς τὴν καρδίαν! Ἀγάπη, ἡ ὁποία μόνη ἀποτελεῖς τὴν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ τελείαν λατρείαν! Ἀγάπη, ἡ ὁποῖα εἶσαι τὸ μόνον ἐλατήριον τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου! Ὦ ἀγάπη, ἐλθὲ σὺ ἡ ἰδία· ἀγάπησον, βασίλευσον, ζῆθι, δαπάνησον ὅλην τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὰς ἁγνάς σου φλόγας καὶ ἂς μὴ μείνῃ τι πλέον ἐξ αὐτοῦ διὰ τὴν αἰώνιον ζωήν, εἰ μὴ σὺ μόνη· ἂς γίνῃ ὅλος ἀγάπη, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστιν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΤΕΛΟΣ

ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
Μοναί
Κοινόβιοι Σκῆται
Ἰδιόρρυθμοι Σκῆται ἢ ἀθροίσματα ἡσυχαστηρίων.
Νησίδιον Ἀμουλιανῆς
Χρωμίτσα
Θηβαΐς
Μονοξυλίτης
Χελανδαρίου
Ζωγράφου
Βατοπεδίου
Ἐρείπια Ἀθωνιάδος Σχολῆς
Σκήτη ἁγ. Δημητρίου
Παντοκράτορος
Βογορόδιτσα
Σταυρονικήτα
Σεράγιον
Κουτλουμουσίου
Καρυαί
Σκήτη Κουτλουμ.
Ἰβήρων
Ἰβηρ. Σκήτη
Φιλοθέου
Λιμὴν Δάφνης
Καρακάλλου
Προβάτα
Σκήτη Λάκκου
Μ. Λαύρα
Κορυφὴ Ἄθωνος
Σκήτη Προδρόμου (Ρουμουνική)
Σκήτη Καυσοκαλυβίων
Διονυσίου
Ἁγ. Παῦλος
Νέα Σκήτη
Μεταξὺ 40° καὶ 41°
Θεσσαλονίκη
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ
Ἅγιον Ὄρος (Ἀκτή)
Κόλπος Σιγγιτικός
Σιθωνία
Παλλήνη (Κασσάνδρα)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΤΕΛΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τιμᾶται δραχ. 1.20

Πωλεῖται ἐν Ἁγίῳ Ὄρει

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ξηροποτάμου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
007000020463